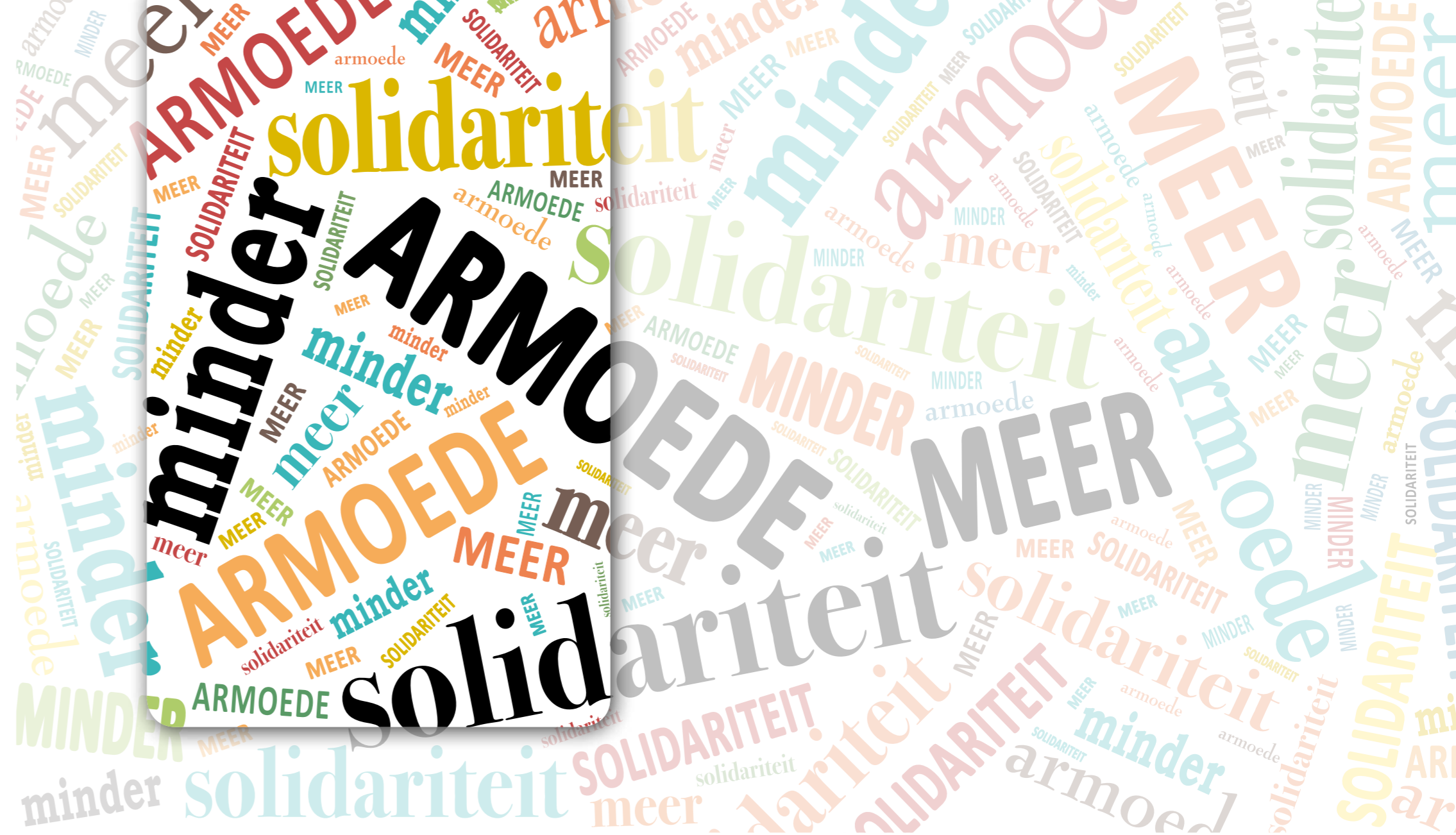

Jaarverslag 2011
POD Maatschappelijke Integratie

2011

Armoede de pas afsnijden

Vooraf	4
De Voorzitter aan het woord	4
Enkele opvallende cijfers voor het jaar 2011	6
Voorstelling van het budget	8
Onze POD, dat is... (HRM)	10
In het verlengde van het voorzitterschap	15
Platform tegen armoede	16
Thuisloosheid	24
Europees kader voor de integratie van de Roma	27
Grootstedenbeleid en multilevel governance	28
Crystal voor administratieve vereenvoudiging	31
Definitie: Administratieve vereenvoudiging	31
De POD MI vernieuwt zijn centraal systeem	33
Om de OCMW's een betere ondersteuning te verlenen	35
Uniek jaarverslag: versnelde betalingen	36
Kruispuntbank van de sociale zekerheid	44
Betere communicatie	45
Kerntaken	48
Maatschappelijke integratie bevorderen	50
Armoede de pas afsnijden	54
Een ambitieuzer activeringsbeleid	58
Sociale economie, een andere manier van ondernemen	67
Expertise, onderzoek en discussie	69

De voorzitter aan het woord

Gevolgen van het voorzitterschap

In 2010 heeft het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie aanzienlijke vooruitgang geboekt op het vlak van de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. Om een duidelijke en krachtvolle Europese visie voor 2020 te definiëren, werd er naast de doelstellingen met betrekking tot werkgelegenheid, innovatie en milieu, voor het eerst een doelstelling betreffende de armoede geïntroduceerd: het aantal Europese burgers in een precaire situatie met 20 miljoen verminderen.

In het kielzog van het voorzitterschap hebben wij in 2011 op de gemaakte vooruitgang kunnen voortbouwen door het Belgische en Europese beleid op het vlak van maatschappelijke integratie en strijd tegen de armoede uit te diepen en op elkaar af te stemmen. Het Europese platform in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting is een instrument voor het delen van informatie over hoe we armoede aanpakken in de verschillende lidstaten en vooral een forum om mensen in armoede in Europa bij het beleid te betrekken. Het betekent een bijkomende ondersteuning voor het beleid en helpt de lidstaten om een gemeenschappelijke aanpak te hanteren.

In België is naar analogie met het Europese model, het Belgische platform voor de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting in het leven geroepen. Dit belangrijke initiatief dat

we in 2011 consolideerden, biedt aan mensen die in een armoedesituatie verkeren de mogelijkheid om een centrale rol te spelen in de planning en de follow-up van het Belgische beleid en draagt bij aan de Europese politiek. Het heeft een impact op verschillende domeinen. Zo werken we in een Europees kader een beleid uit voor de integratie van de Roma. We zetten de bestrijding van de kinderarmoede zowel op Belgisch als Europees niveau vooraan op de agenda. We pakken de realisatie van de actieve inclusie in de praktijk aan (met bijzondere aandacht voor het optrekken en overall invoeren van het minimuminkomen). We werken verder aan het uitwerken van de conclusies van de consensusconferentie over dakloosheid en we dragen bij tot de versterking van de sociale economie.

2011 was op institutioneel vlak een moeilijk jaar. De nooit geziene context, waardoor ons land 542 dagen lang zonder regering zat, heeft de uitwerking van een echt sociaal integratiebeleid zeker niet bevorderd en liet ons niet toe om ons plan 'Armoede de pas afsnijden' volledig af te werken. We zien dat de crisis zich opnieuw aankondigt en verdiept. Steeds meer Belgen kunnen hun leningen niet meer afbetalen... Steeds meer steunrechtigden geraken niet aan de slag kunnen gaan, ook al doen ze zware inspanningen. De solidariteit komt steeds meer onder druk, ook de interne solidariteit in België, tussen de Gewesten en de Gemeenschappen.

De maatschappij verhardt overall binnen de Europese Unie. Men stelt ook onze rol op het vlak van het grootstedenbeleid en de sociale economie in vraag. In dit klimaat van onzekerheid zijn wij dan ook uitgegaan van het idee dat de beste manier om de toekomst voor te bereiden erin bestaat die toekomst zelf te creëren.

Centraal stond daarbij Crystal

Crystal is een totaalprogramma voor de ondersteuning van onze lokale partners, via administratieve vereenvoudiging, via inzet van IT middelen en via een betere communicatie. Dit programma is een poging om een antwoord te vinden op de gevolgen van de financiële en economische crisis voor onze partners. De OCMW's, steden en de verengingen van mensen in armoede. Enerzijds stijgt het aantal mensen dat hulp en steun vraagt, wat de uitgaven de werklast verhoogt. Anderzijds zorgen de bezuinigingen die op alle niveaus worden doorgevoerd ervoor dat de financiële en werkingsmiddelen verminderen..

Daarom zet het Crystalprogramma in op het verminderen van administratieve lasten om de vrijgekomen tijd te kunnen besteden aan de kernopdracht van het OCMW: mensen in armoede begeleiden naar een menswaardig leven. In 2011 is het Crystal-programma met grote sprongen vooruitgegaan. Belangrijk is de migratie van ons basisprogramma voor de terugbetaling van de OCMW's, NOVA PRIMA.

Dit omvangrijk project zit echt op schema dankzij de installatie van een team van onze IT-dienstverlener Smals bij ons in de POD. Dit is dus geen outsourcing meer, maar insourcing: door deze manier van werken kan deze ploeg beter naar ons luisteren en staat ze dichter bij onze werking.

Crystal, dat is uiteraard ook het uniek jaarverslag dat de OCMW's minder administratief werk oplevert door elektronisch slechts één verslag te moeten invullen waarbij reeds vooraf belangrijke gegevens elektronisch zijn opgenomen. Het garandeert bovendien een snellere afhandeling en betaling van de subsidies. Crystal is ook het omvangrijke project voor de hervorming van de terugbetaling van medische kosten. Crystal is nog veel meer: het omvat een project om het sociaal verslag elektronisch te kunnen uitwisselen, door een softwareprogramma voor de OCMW's te ontwikkelen (PRIMA WEB +). Kortom, een hele reeks projecten waardoor de OCMW's zich in de eerste plaats kunnen toeleggen op hun belangrijkste missie: het begeleiden van mensen die in armoede leven.

Ons opnieuw op de essentie concentreren

Na meer dan een jaar zijn onze parlementsleden het uiteindelijk eens geraakt over de vorming van een regering. Deze heeft als zware taak het land herin te richten en de crisis aan te pakken. Dat zal ook een beleid

"2011 was een jaar met veel onzekerheden. Daartegenover stellen wij dat de beste manier om ons voor te bereiden op de toekomst erin bestaat die toekomst zelf te creëren. Wat wij willen voor de toekomst is minder armoede, meer solidariteit."

Julien Van Geertsom,
Voorzitter van de POD MI

van zuinigheid en budgettaire besparingen betekenen. Onze POD is geen uitzondering op de regel, maar de kwaliteit van ons werk en dienstverlening moet onze beste troef blijven. Om een beleid uit te werken dat werkelijk proactief is op het terrein, zijn we verheugd dat er opnieuw een staatssecretaris is aangesteld met de expliciete opdracht Armoedebestrijding, namelijk Maggie De Block, onze staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding en van een volwaardig minister voor Grootstedenbeleid, Paul Magnette. Een crisis is altijd een uitdaging. Onze uitdaging bestaat erin

meer te doen... met minder. Meer, door een nog betere service te verlenen aan onze partners : de OCMW's, organisaties waar armen het woord voeren, de koepels sociale economie, het grootstedenbeleid. Het regeringsakkoord bevat een hele reeks uitdagingen: blijven investeren in steun aan de OCMW's, de samenwerking tussen de OCMW's en de tewerkstellingspartners bevorderen en het investeren in ICT om de werking van de Staat te moderniseren.

Maar we moeten ons ook concentreren op wat onze essentiële missie blijft, voor alles en altijd: het garanderen van de sociale grondrechten aan iedereen. Ik denk in het bijzonder aan enkele projecten die de kern vormen van onze POD Maatschappelijke Integratie: de update van het federaal plan voor armoedebestrijding, het ontwikkelen van een nationaal plan bestrijding kinderarmoede, de grondige ontwikkeling van het project van ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting, de verhoging van het leefloon tot de Europese armoedenorm en de ontwikkeling van een ambitieuzer sociaal activeringsbeleid.

Dat is hoe wij onze toekomst zien. Onzeker, misschien, maar alleszins open. Die toekomst begint vandaag. En we zullen ze samen schrijven.

De slogan van het jaar 2011 is dan ook sprekend : 'Minder armoede, meer solidariteit'.

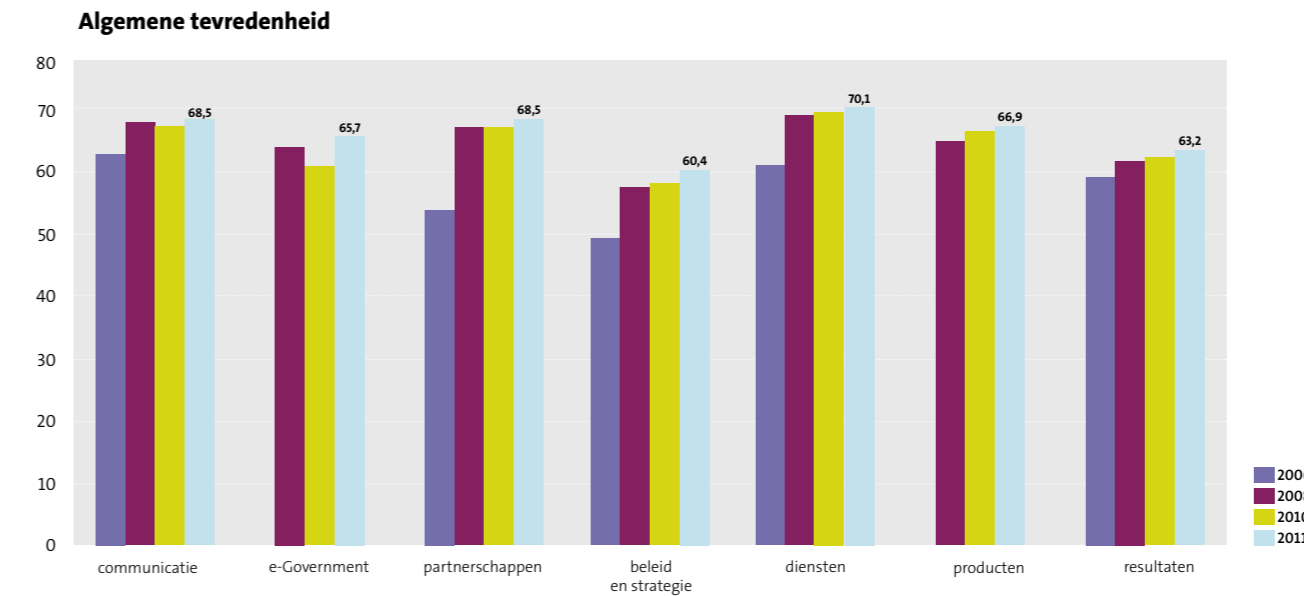
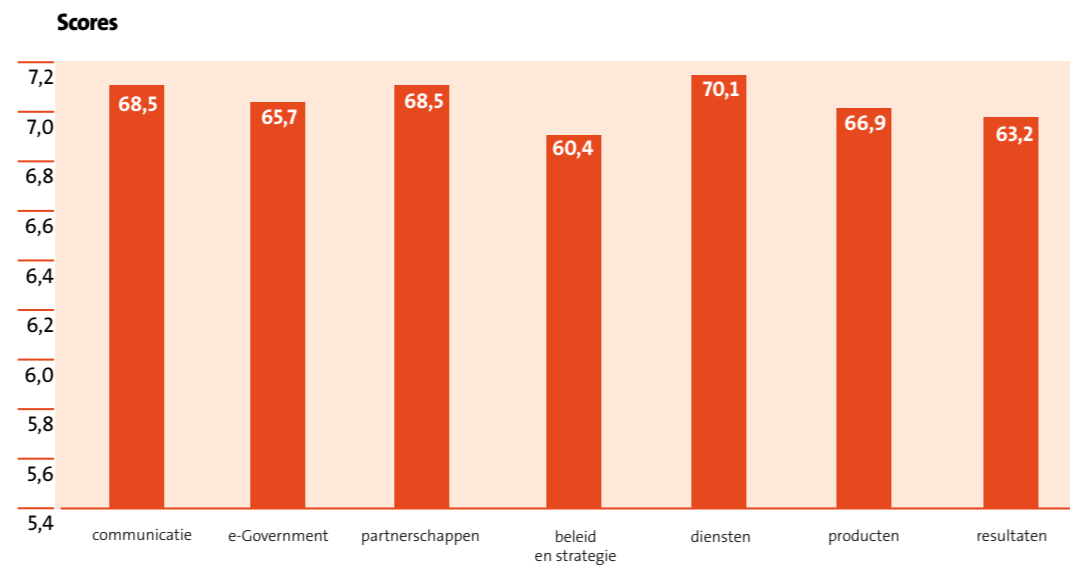
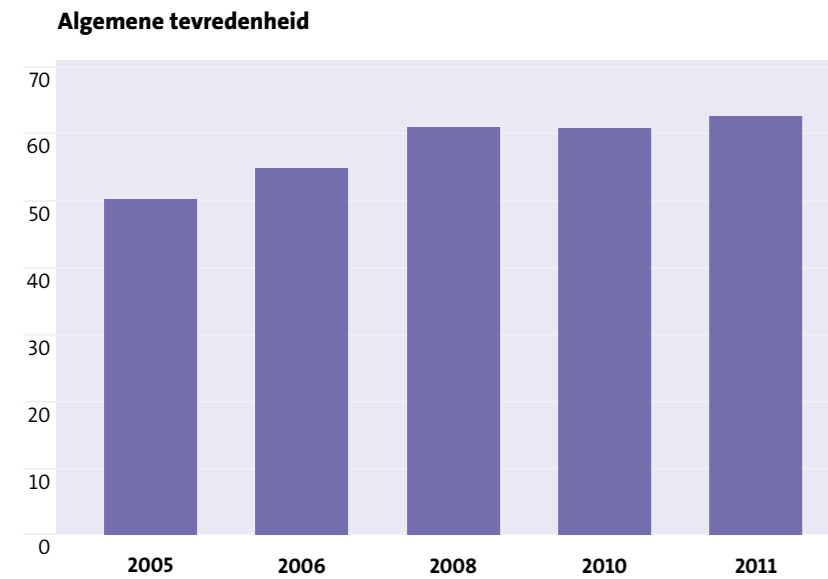
Enkele opvallende cijfers voor het jaar 2011

66,2 is de globale tevredenheidsgraad die de POD MI behaalde bij zijn klanten. Bij de vorige enquêtes bedroeg dit cijfer 64,3 (2010) en 64,4 (2008).

Zowat **80 miljoen** personen, of 17% van de EU-burgers, worden bedreigd met armoede of sociale uitsluiting. (BRON EUROSTAT)

De POD Maatschappelijke Integratie betaalde in 2011 **478 miljoen euro** aan leeflonen uit.

In de loop van 2011 ontvingen **155 225** personen gedurende minstens een maand een leefloon. Er waren gemiddeld **94 467** rechthebbenden per maand.

Voorstelling van het budget

In de loop van zijn tienjarig bestaan, werden de bevoegdheden van de POD Maatschappelijke Integratie voortdurend uitgebreid. Het budget van de POD heeft dan ook dezelfde curve gevolgd.

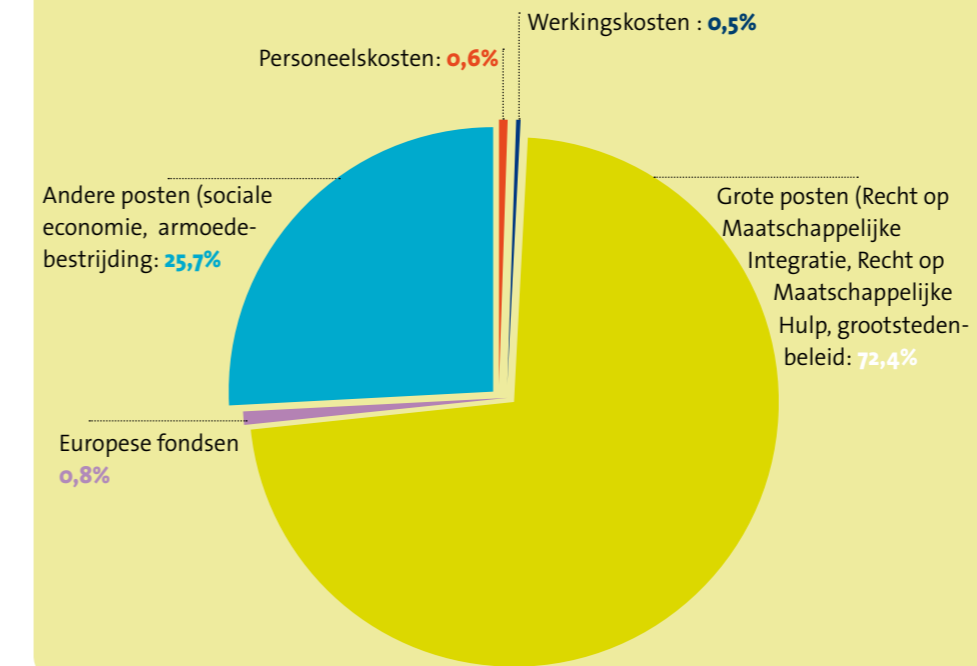
Evolutie van het globale budget van POD MI

Het is interessant vast te stellen dat meer dan 90% van het budget wordt besteed aan de uitvoering van beleidsmaatregelen. Gemiddeld wordt 1% van het budget besteed aan werking, personeel en investeringen.

Van die 90% vertegenwoordigen de belangrijke wetten (Recht op Maatschappelijke Integratie en het Recht op Maatschappelijke Hulp (wet '65)) een groot deel van de uitgaven.

De verschillende posten van het budget 2011

Onze POD, dat is ...

Wie zijn onze medewerkers?

In het kader van zijn personeelsplan streeft de POD Maatschappelijke Integratie steeds naar zo veel mogelijk statutaire tewerkstelling. Daarom werd in samenwerking met Selor een selectie georganiseerd voor de ambtenaren van niveau A die gericht was op de eigen competenties van de POD en zijn management. Op die manier verhoogde de POD MI in 2011 zijn personeelsbestand met 10 statutaire betrekkingen van niveau A.

Het personeel van de POD bestaat voor 2/3 uit vrouwen.

Ontwikkeling van de competenties

Opleidingen

Een jaarlijks streefcijfer van 10 dagen opleiding per medewerker werd door de POD Maatschappelijke Integratie vastgelegd. Op dit vlak houdt de organisatie er een goede score op na omdat deze doelstelling nog nooit zo dicht benaderd werd als in 2011.

		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Statuut	Aantal medewerkers	117	136	152	145	165	176	197	189	192
	Statutair	45	50	56	59	68	87	89	92	123
	Contractueel	72	86	96	86	97	89	109	97	69
Geslacht	Man	44	55	61	54	61	65	69	70	63
	Vrouw	73	81	91	91	104	111	128	119	129
Taalrol	Nederlandstalig	61	70	78	76	86	88	93	95	97
	Franstalig	56	66	74	69	79	88	104	94	95
Niveau	Niveau A	47	58	62	59	70	69	86	83	84
	Niveau B	9	16	18	14	19	18	21	26	27
	Niveau C	52	52	51	56	69	61	57	51	58
	Niveau D	9	10	21	16	19	28	31	29	23
Arbeidsregeling	Voltijds		122	127	111	129	151	154	133	144
	Deeltijds		14	25	34	36	25	43	56	48

Dit jaar komen we op gemiddeld 7,81 dagen opleiding per persoon. Vorig jaar behaalden we bijna 5 dagen.

Informaticakennis

De migratie van ons computerpark naar Windows 7 en Microsoft Office 2010 ging gepaard met een grote investering in de opleiding voor alle personeelsleden.

Projectbeheer

De POD Maatschappelijke Integratie wil meer projectmatig werken. Daarom bood de POD in 2011 zijn personeel een bewustmakingsopleiding aan met betrekking tot de in huis aanwezige managementtools (CAF, BSC, tevredenheidsenquête, enz.). Enkele deelnemers aan die opleiding werden aangesteld als projectleiders in het kader van het Crystalprogramma.

iPad

De POD Maatschappelijke Integratie staat open voor nieuwe technologieën die ondermeer toelaten om papier te besparen. Alle diensthoofden van de POD werken met iPads waarvoor eveneens in een opleiding werd voorzien.

Inleefstages

De POD Maatschappelijke Integratie geeft zijn medewerkers de kans om tijdens een inleefstage polshoogte te nemen bij zijn klanten. Het streefdoel is 40 dagen stage per

jaar. Doelstelling: de verwachtingen van de klanten beter begrijpen en het intern functioneren van de medewerkers verbeteren. Ondanks het aanbod werd het streefdoel voor de inleefstages niet gehaald.

Welzijn

De POD maakt van het waken over het welzijn van zijn medewerkers een erezaak. Daarom werd in juni 2009 een werkgroep welzijn opgericht, die voorstellen doet die meestal door het directiecomité worden opgevolgd. Ondermeer de mogelijkheid om deel te nemen aan sportdagen en teambuildings draagt eveneens bij tot het welzijn van de medewerkers.

Verbeteringsplan

Intervisies

In het kader van de zelfevaluatie van de POD MI en aansluitend op de tevredenheidsenquêtes, werden “intervisies» tussen de diensthoofden opgestart. Deze themaveranderingen stellen de diensthoofden in staat om hun acties beter te coördineren, goede praktijken inzake personeelsbeheer uit te wisselen en de praktijken met het oog op gelijke behandeling te harmoniseren.

Compliment van de dag

De dienst HRM startte de campagne “compliment van de dag”, als blijk van waardering voor mensen die iets positiefs hebben gedaan.

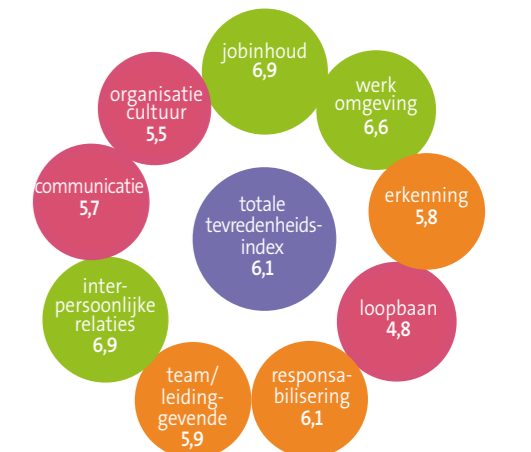
Ontwikkelcirkel

In 2011 startte bij twee diensten de pilootfase voor het gebruik van de applicatie Crescendo. Crescendo is een applicatie die werd ontwikkeld door de FOD P&O voor de opvolging van de ontwikkelcirkels en die de administratieve last moet verlichten.

Interne tevredenheidsmeting

De globale tevredenheidsindex van het personeel van de POD bedraagt 6,1 (benchmark met de federale overheidsinstellingen: 6,88). De algemene score situeert zich net onder het algemene gemiddelde van alle federale overheidsinstellingen samen, maar voor wat betreft “algemene tevredenheid” (niveau “volledig akkoord” + “eerder akkoord”) is overal dezelfde namelijk 80%. 62% van de medewerkers nam deel aan de enquête. Dit aandeel is kleiner dan vorig jaar, maar de resultaten blijven desalniettemin representatief.

In de onderstaande grafiek is de index opgesplitst in 9 componenten, die elk een domein voorstellen. De kleuren geven aan of het domein een hoge [groen] of een lage [rood] tevredenheidsscore heeft behaald.

Organogram van het POD

Alexandre Lesiw
Directeur-generaal OCMW Diensten

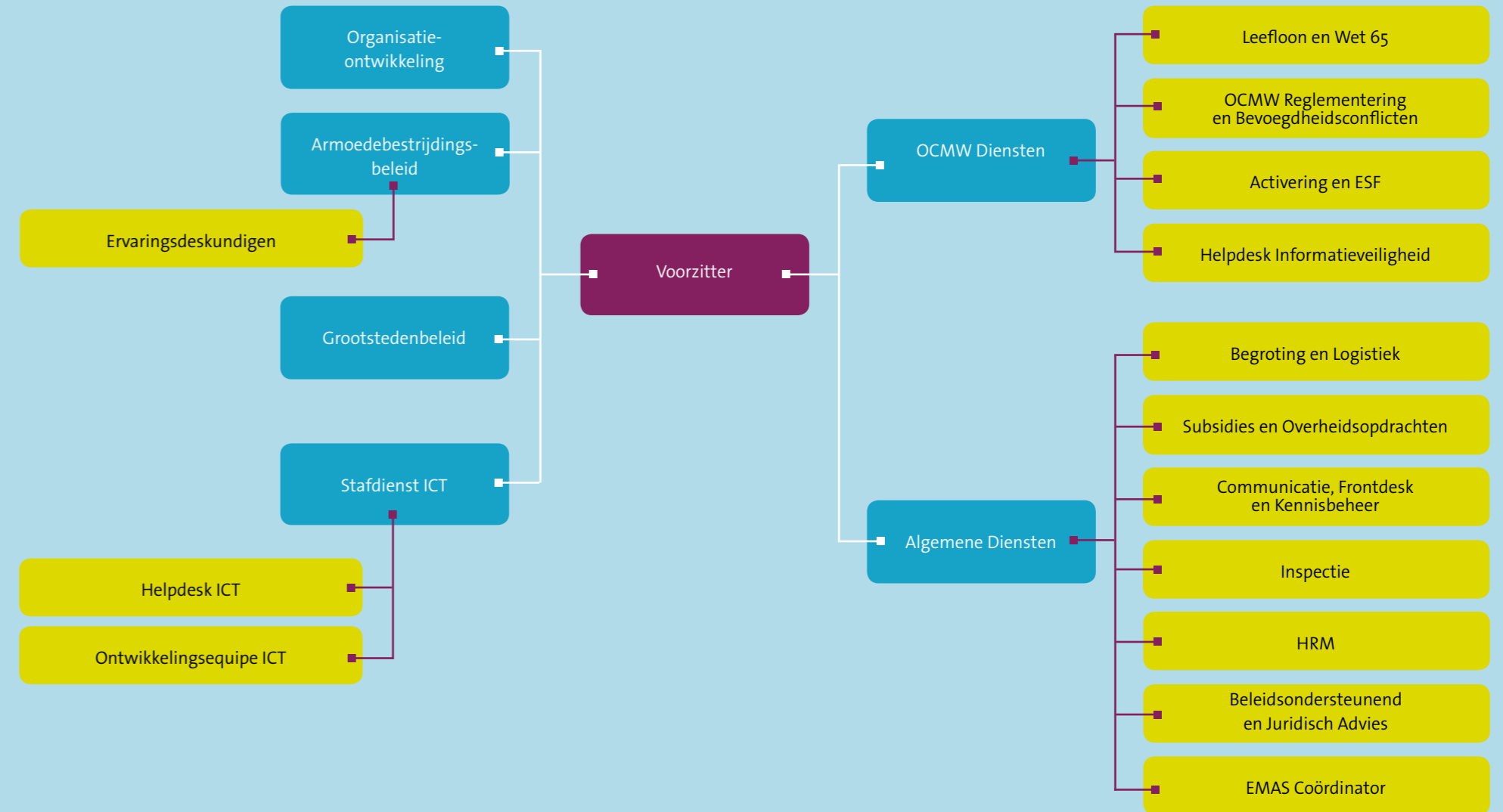
Anne-Marie Voets
Directeur-generaal Algemene Diensten

Julien Van Geertsom
Voorzitter van het directiecomité

Pierre-Yves Vandegheerde
Directeur ICT

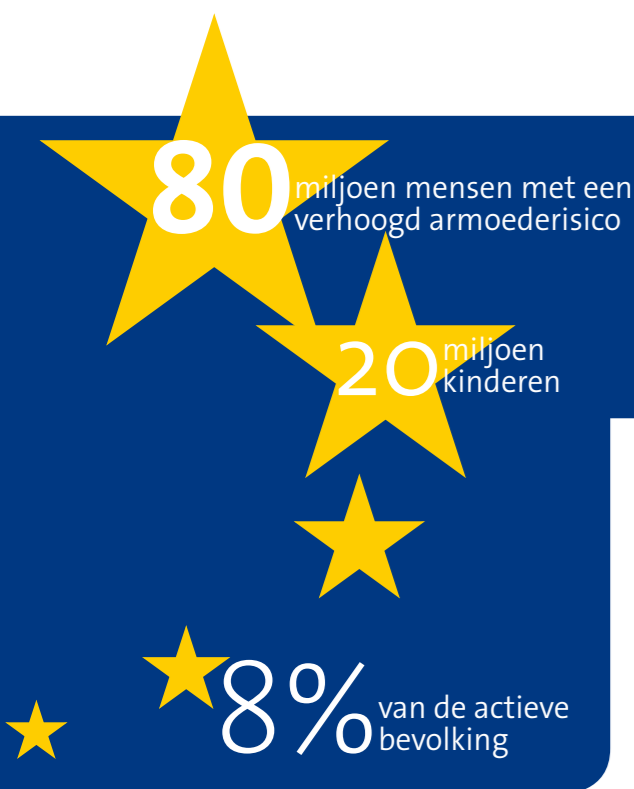

In het verlengde van het voorzitterschap...

Op het gebied van de strijd tegen de armoede en de sociale uitsluiting gaf het Belgische voorzitterschap een nieuwe impuls. Een proces werd opgestart. Concrete, pragmatische en becijferde verbintenissen werden aangegaan. Deze stappen voorwaarts zullen bijdragen tot de verbetering van het respect voor de fundamentele rechten van de mens met bijzondere aandacht voor de kinderen. De drie prioriteiten die door het Belgische voorzitterschap werden vastgelegd, zijnde de strijd tegen armoede bij kinderen, de implementatie van de aanbeveling over actieve inclusie en de strijd tegen thuisloosheid, maken deel uit van het “Europees platform voor de strijd tegen de armoede en sociale uitsluiting» dat werd opgericht om de concrete uitwerking van deze politieke doelstellingen te verzekeren.

Vlaggenschipinitiatief: het “Europees platform tegen armoede”

Meer dan 80 miljoen mensen in de Europese Unie hebben een verhoogd armoederisico, waaronder 20 miljoen kinderen en 8% van de beroepsbevolking. Het Europees platform tegen armoede en sociale uitsluiting stelt een aantal maatregelen voor om de Europese doelstelling (aantal personen in armoede of sociale uitsluiting tegen 2020 met minstens 20 miljoen te verminderen) te halen.

Met het Europees platform tegen armoede en sociale uitsluiting beschikt de Europese Unie over een nieuw instrument om innovatieve methodieken te stimuleren en regeringen en andere organisaties de armoede te helpen aanpakken.

In 2011 werd een reeks initiatieven gelanceerd, waaronder de coördinatie van vrijwilligersbeleid en informatie-uitwisseling, nieuwe wetgeving en financiering van projecten. Een aantal initiatieven waren specifiek gericht op de meest precare personen, waaronder jongeren, personen met een handicap en minderheden, zoals de Roma.

Methoden

Het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting is voornamelijk de verantwoordelijkheid van de nationale overheden, maar de Europese Unie kan een coördinerende rol spelen door:

- de beste werkwijzen vast te stellen en wederzijds leren te bevorderen;
- regels op te stellen voor de hele Europese Unie;
- financiële middelen ter beschikking te stellen.

Voornaamste maatregelen

- Betere toegang tot werk, sociale zekerheid, essentiële diensten (gezondheidszorg, huisvesting, etc.) en onderwijs
- Beter gebruik van Europese middelen om sociale integratie te bevorderen en discriminatie te bestrijden
- Sociale innovatie om intelligente oplossingen te vinden in het Europa van na de crisis, met name effectievere en efficiëntere sociale bijstand
- Nieuwe samenwerkingsverbanden tussen de publieke en prive sector

Een Belgisch platform in het verlengde van de Europese context

In 2011 werd de NAP Sociale Inclusie werkgroep “acties” omgevormd tot Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting Europa 2020, dit naar analogie met het Europees Platform. De naamsverandering laat de sociale sector toe meer visibiliteit te verkrijgen en onderstreept de link met het Europese armoedebestrijdingsbeleid. Het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting Europa 2020 is het centrale orgaan waar overlegd wordt ter voorbereiding en opvolging van het Belgisch en Europees beleid inzake armoede en sociale uitsluiting. Zo verloopt de participatie ter voorbereiding en de opvolging nadien van het Nationaal Hervormingsprogramma en van de versterkte Open Methode van coördinatie (deel sociale inclusie) via het Belgisch Platform. De rol van het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting werd bekrachtigd door de Permanente werkgroep Armoede binnen de Interministerieel Conferentie Integratie binnen de maatschappij.

Het transversaal en interfederaal karakter van de strijd tegen de armoede en de sociale uitsluiting maakt een globale aanpak met specifieke aandacht voor de socio economische context en leefomstandigheden en de samenwerking tussen de diverse dimensies noodzakelijk. Het interfederaal, transversaal en participatief karakter van de strijd tegen de armoede en de sociale uitsluiting komt in al zijn facetten naar voor in de werking van het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting.

Het Platform kwam voor het eerst samen op 10 oktober 2011. Het Platform verzamelt een grote diversiteit aan actoren zoals verenigingen waar armen het woord nemen, de sociale actoren met inbegrip van de sociale partners, de academische wereld en de administraties die bevoegd zijn voor de strijd tegen de armoede en dit zowel op federaal niveau als binnen de Gemeenschappen en de Gewesten. De bijeenkomst had onder andere als doel de Europese raad van Staats en regeringsleiders van de Eurozone die samenkwam op 23 oktober 2011 voor te bereiden. Tijdens deze Europese Raad werd de gemeenschappelijke strategie ontwikkeld gericht op het bestrijden van de financiële crisis en het bevorderen van de economische groei.

De eerste jaarlijkse conventie van het Europees platform tegen armoede en sociale uitsluiting

De eerste jaarlijkse conventie van het Europees platform tegen armoede en sociale uitsluiting vond plaats op 17 en 18 oktober 2011 in Krakau, Polen. Eén van de 400 deelnemers was Julien Van Geertsom, Voorzitter van de POD Maatschappelijke Integratie.

✪ Hoe is het Europees platform tegen armoede ontstaan?

Het Europees platform tegen armoede, dat in december 2011 werd georganiseerd door het Pools voorzitterschap van de Europese Unie, is de opvolger van de Rondetafelconferentie Armoede en Sociale Uitsluiting. De negende en laatste Rondetafelconferentie Armoede en Sociale Uitsluiting werd in 2010 georganiseerd tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie. De conventie is een instrument dat kadert in de Open methode van coördinatie (OMC). Sinds 2000 plegen de lidstaten van de EU (de autoriteiten en de belanghebbende partijen) overleg, leren ze van elkaar en sluiten ze akkoorden af. Dat gebeurde aanvankelijk in het verlengde van de Strategie van Lissabon die afliep in 2010. Thans gebeurt het in het kader van de Europa 2020-strategie. Die strategie moet ervoor zorgen dat Europa inclusief (aandacht voor het menselijke aspect), duurzaam (respect voor het milieu) en innoverend (met de klemtoon op creativiteit) groeit.

✪ Wie neemt deel aan het Europees platform tegen armoede?

Alle lidstaten van de Europese Unie, 27 landen dus, mogen een delegatie van stakeholders (organisaties die armoede bestrijden, sociale partners, wetenschappers, administraties, ...) sturen. Voor België mogen maximaal 5 personen deelnemen aan het Europees platform. Heel bijzonder is dat een ervaringsdeskundige op het vlak van armoede deel uitmaakte van de Belgische delegatie. Ook de op Europees niveau erkende stakeholders, zoals het EAPN (European anti-poverty network), Eurochild en de Europese werknemers- en werkgeversorganisaties nemen deel aan platform.

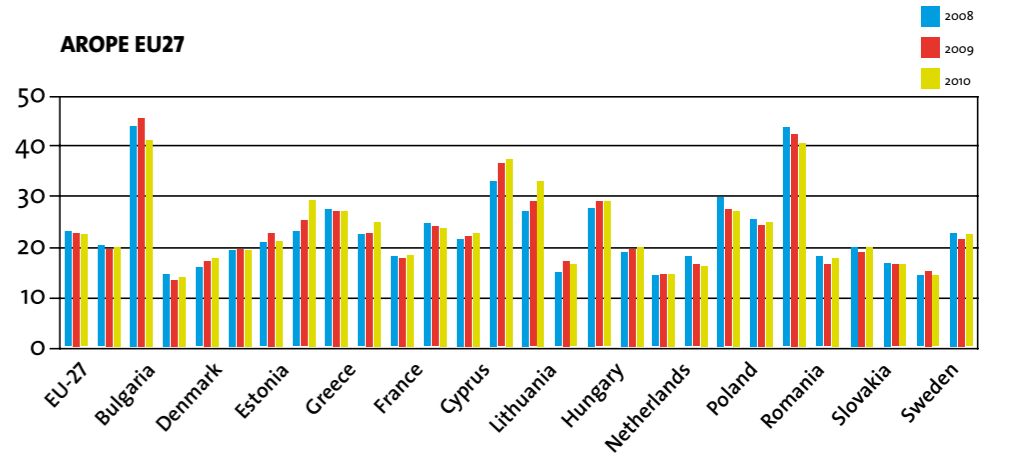
✪ Hoe kan de Europese doelstelling worden bereikt? Bestaat er een Europa 2020-strategie op Belgisch niveau?

Zoals overeengekomen in de EU 2020-strategie, maakte de federale regering, in samenwerking met de Gewesten en de Gemeenschappen, in april 2011 een Nationaal Hervormingsprogramma (NHP) op. Dat NHP vertaalt de Europese strategie naar het Belgische niveau. Alle regeringen zullen ernaar streven om het aantal personen dat in armoede leeft of onder sociale uitsluiting lijdt met 380.000 te verlagen tegen 2020. Naast de globale doelstelling moesten ook drie subdoelstellingen worden bepaald, namelijk voor personen met een overmatige schuldenlast, voor gezinnen met een zwakke werkintensiteit en voor kinderarmoede. De POD Maatschappelijke Integratie volgt de realisatie van deze subdoelstellingen van nabij op.

Op Belgisch niveau: het nationaal hervormingsprogramma

In april 2011 stelde België zijn Nationaal Hervormingsprogramma (NHP) voor. Elke lidstaat van de Europese Unie (EU) dient jaarlijks een actieplan en een stand van zaken op te maken in het kader van de **Europa 2020-strategie**. De Europa 2020-strategie streeft ernaar een slimme, inclusieve en duurzame groei te ontwikkelen. Binnen de strategie worden op 5 domeinen, ook wel vlaggenscheppen genoemd, doelstellingen geformuleerd. Deze targets zijn:

- 1. Werkgelegenheid**
75% van de bevolking tussen 20 en 64 jaar heeft werk
- 2. Onderzoek & Ontwikkeling (O&O)**
3% van het EU-BBP zal worden geïnvesteerd in O&O
- 3. Klimaatverandering en energie**
20% minder uitstoot van broeikasgassen dan in 1990 (of zelfs 30%, als de omstandigheden het toelaten)
20% van de energie uit duurzame energiebronnen halen
20% meer energie-efficiëntie
- 4. Onderwijs**
Minder dan 10% vroegtijdige schoolverlaters
Minstens 40% van de 30 tot 34-jarigen heeft een einddiploma hoger onderwijs
- 5. Armoede en sociale uitsluiting**
Minstens 20 miljoen minder mensen die slachtoffer van armoede en sociale uitsluiting zijn of dreigen te worden

Het Europese voorzitterschap loopt verder door

De POD Maatschappelijke Integratie hield op het administratieve niveau, samen met de FOD Sociale Zekerheid en het federaal Planbureau, mee de pen vast bij de opmaak van het luik armoede en sociale uitsluiting van het Nationaal Hervormingsprogramma 2011. De doelstelling van België is om tegen 2020 minstens 380.000 personen uit de armoede of de sociale uitsluiting te halen. Dit is een vermindering met 17% ten opzichte van het niveau in 2008. De target is gebaseerd op de AROPE-indicator. AROPE staat voor at-risk-of-poverty or social exclusion. De European Union Survey on Income and Living Conditions is de basis van de AROPE-indicator. De EU-SILC enquête wordt jaarlijks afgenomen door de FOD Economie bij 6.000 Belgische huishou-

dens. De recentste beschikbare data zijn die van 2010.

De situatie in sommige lidstaten van de Europese Unie is van een andere grootteorde in vergelijking met België, maar de evolutie in bijvoorbeeld Roemenië en Bulgarije zit wel op de goede weg, wat niet het geval is in België. Het bereiken van de target van 380.000 personen tegen 2020 zal van de verschillende beleidsniveaus een extra inspanning vergen. Wanneer enkel de EU-15 lidstaten als referentie worden genomen, dan komen de landen die op economisch vlak het vaakst genoemd worden (Ierland, Griekenland, Portugal, Italië, Spanje) als risico ook op sociaal vlak naar voor. In deze landen leeft 1 op de 4 in een AROPE-situatie.

De strijd tegen armoede en sociale uitsluiting de AROPE indicator

De AROPE-indicator is samengesteld uit 3 componenten:

- At-risk-of-poverty (AROP)
- Low Work Intensity (LWI)
- Severe Material Deprivation (SMD)

Zo waren er in 2008, het referentiejaar van de Europa 2020-strategie, 80.000.000 personen met en verhoogd armoederisico, 40.000.000 werden gekenmerkt door materiele deprivatie en 34.000.000 personen leefden in een huishouden met lage werkintensiteit.

AROP

De at-risk-of-poverty-indicator is de meest gehanteerde en meest bekende meeteenheid van armoede. Ze is ook de meest aanvaarde. Ze meet de relatieve armoede in de landen van de Europese Unie en maakt aldus vergelijking tussen de lidstaten mogelijk. Vermits deze indicator robuust is, kan er voor wat betreft de Belgische context ook een AROP bepaald worden per Gewest. Volgens de AROP-definitie heeft iemand een verhoogd risico op armoede wanneer hij een inkomen heeft dat lager is dan 60% van het nationaal mediaan inkomen. In België heeft 14,6% van de bevolking een inkomen dat onvoldoende is om menswaardig te leven, dat zijn 1.565.000 personen.

Wordt de Belgische situatie nader bekeken dan is iemand arm indien zijn jaarinkomen beneden de grens van 10.398 euro ligt. Gelet op het feit dat in 2010 het leefloon voor de categorie alleenstaanden 8.884 euro bedroeg kan gesteld

worden dat alle personen die een leefloon krijgen een verhoogd risico op armoede vertonen. De FOD Sociale Zekerheid (FOD SZ) hanteert hiervoor het rekenmodel MIMOSIS. Aan de hand van dit simulatiemodel kan berekend worden in welke mate de sociale uitkeringen, waaronder het leefloon, de AROP grens bereiken. Voor een alleenstaande die het leefloon ontvangt, is dit 75%.

Het bedrag van het leefloon werd in 2011 twee keer verhoogd, een eerste keer op 1 mei en vervolgens op 1 september. Daarvoor waren de bedragen het laatst verhoogd op 1 september 2010.

Vanaf	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3
1/09/2010	5922,53	8883,78	11845,05
1/05/2011	6040,65	9060,97	12081,3
1/09/2011	6161,46	9242,2	12322,93

Binnen het leefloon, dat een onderdeel is van het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI), zijn er 3 categorieën:

- Categorie 1: samenwonend persoon = leeft samen met één of meerdere personen met wie zijn huishouden gemeenschappelijk regelt
- Categorie 2: alleenstaande persoon = leeft alleen binnen het huishouden
- Categorie 3: persoon met gezinslast = heeft een gezin ten laste met minstens één minderjarig ongehuwd kind. Voor wie in dit geval samenwoont met een partner, geldt dit bedrag voor beide samen.

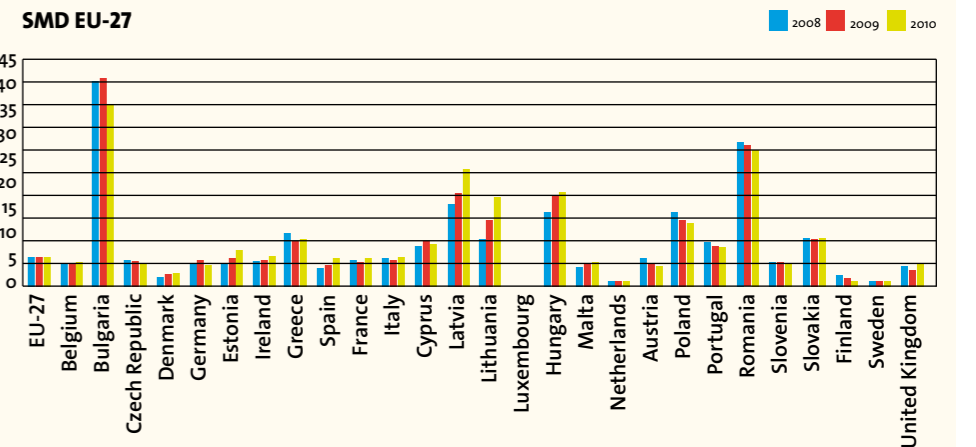
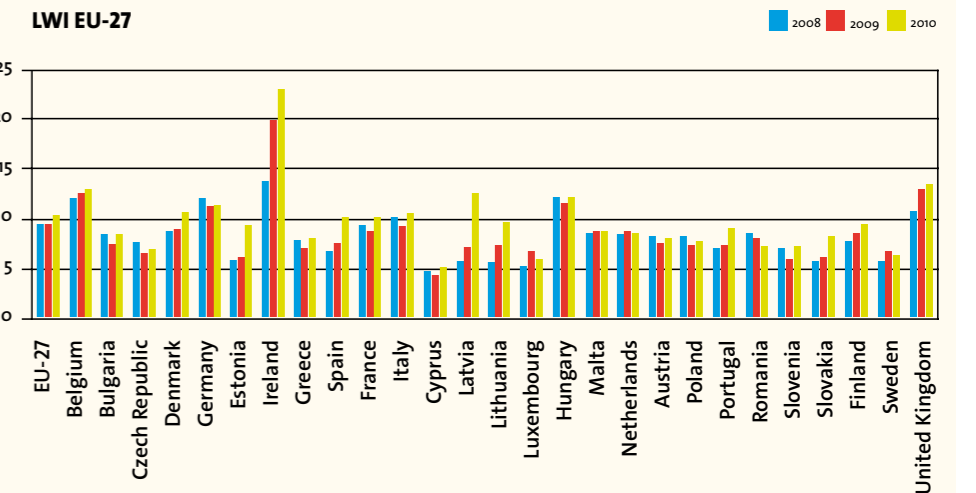
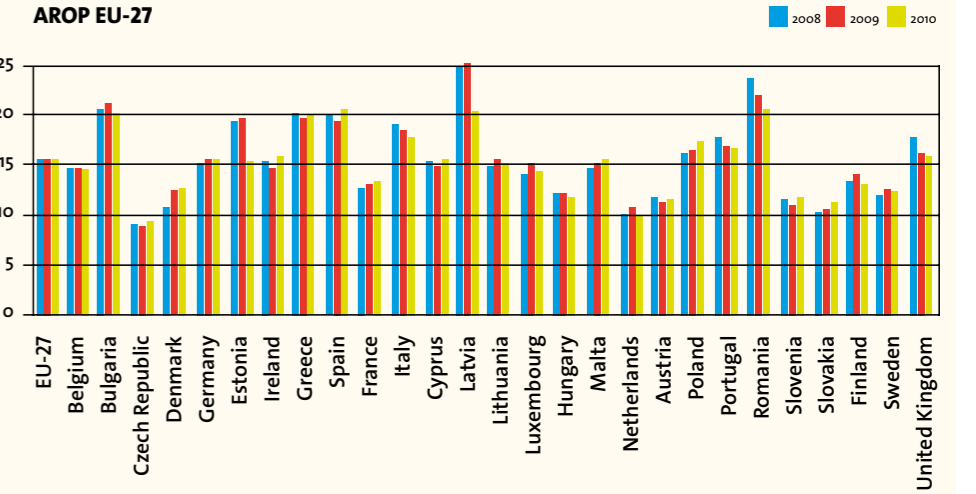
Low Work Intensity

De tweede indicator is de Low Work Intensity (LWI). Die meet de relatie met de arbeidsmarkt binnen het huishouden. Men heeft een lage werkintensiteit wanneer er minder dan 20% van het potentiële arbeidsvolume (arbeidsleeftijd ligt tussen 18 en 59 jaar) in het huishouden wordt gerealiseerd. België scoort op dit vlak slecht. Wanneer het gaat over de betaalbaarheid van de sociale zekerheid en in het bijzonder over de duurzaamheid van het wettelijk pensioenstelsel wordt in de eerste plaats verwezen naar de lage werkzaamheidsgraad. Naast België vallen ook de hoge percentages voor Ierland en het Verenigd Koninkrijk op. Globaal is er een stijging vast te stellen in bijna alle lidstaten van de Europese Unie tussen 2009 en 2010.

Severe Material Deprivation

De indicator Severe Material Deprivation (SMD) meet de mate waarin de bevolking van het land niet kan participeren, men heeft moeilijke leefomstandigheden door een gebrek aan middelen. Men is materieel gedepriveerd wanneer men uit een lijst met 9 items er 4 mist of de items niet kan veroorloven. De 9 items zijn de volgende:

- Het betalen van huur of facturen van nutsvoorzieningen
- Het voldoende warm houden van het huis
- Onverwachte uitgaven kunnen dragen
- Om de andere dag een vlees, vis of een proteïnerijke maaltijd eten
- Een week vakantie weg van huis
- Een auto
- Een wasmachine
- Een kleurentelevisie
- Een telefoon

Drie prioriteiten: de werkende armen, de personen met overmatige schuldenlast en de kinderen in armoede

Drie prioriteiten: de werkende armen, de personen met overmatige schuldenlast en de kinderen in armoede

Onderstaande tabel geeft in 1.000 inwoners weer wat de stand van zaken is van de AROPE-indicator en de in het NHP geïdentificeerde aandachtspunten:

- Mensen in armoede en werk
- Mensen met overmatige schuldenlast
- Kinderen die in armoede (over)leven

Werkende armen

Van de totale Belgische bevolking in 2008 (10.666.866) waren er 531.000 personen die zowel arm waren en met een lage werkintensiteit geconfronteerd werden. Indien deze harde kern naar de arbeidsmarkt toegeleid kan worden, mag ervan uitgegaan worden dat de moeilijkst te bemiddelen groep een geslaagd traject heeft afgelegd en dat dus minder intensieve trajecten ook geslaagd zullen zijn.

Van de 501.062.000 inwoners van de Europese Unie waren er in 2010 21.544.000 die tegelijkertijd arm waren en een lage werkintensiteit hadden.

België neemt met 584.000 hiervan 3% in. Dat is relatief veel, gelet op het bevolkingsaantal (10.827.000). 5,38% van de Belgische bevolking is in deze situatie terug te vinden. Binnen de 27 lidstaten van de Europese Unie is dit 'slechts' 4,30%.

Personen met overmatige schuldenlast

Een tweede prioritaire doelgroep die binnen het Nationaal Hervormingsprogramma 2011 naar voor werd geschoven, zijn de personen met een overmatige schuldenlast. De sociale OMC-werkgroep indicatoren, voorgezeten door de FOD Sociale Zekerheid, boog zich over de keuze van de indicator die deze problematiek best in kaart brengt.

Uiteindelijk werd geopteerd voor het item achterstal in het betalen van facturen voor nutsvoorzieningen of huur(koop) uit de lijst van items van de SMD-indicator.

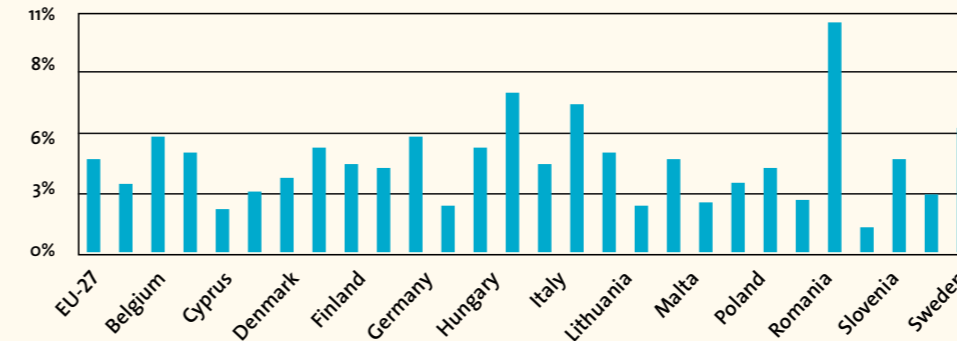
Deze groep is groter

dan de doelgroep van de AROPE-target vermits personen die enkel door dit item gekenmerkt worden hierin vervat zijn, terwijl binnen de AROPE-indicator enkel de personen meegeteld worden die op minstens 4 van de 9 item scores. In 2008 waren er 736.000 personen die een achterstal hadden in de betaling van de facturen voor nutsvoorzieningen of huur(koop).

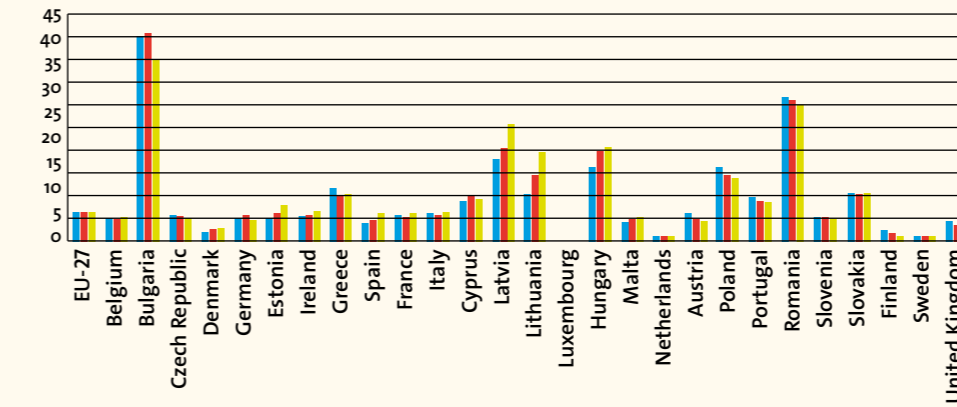
Kinderarmoede

Een derde aandachtsgroep waren de kinderen die in armoede leven. Het bepalen van een indicator die deze problematiek in kaart brengt, werd voorbereid door een specifieke werkgroep binnen de sociale OMC-werkgroep indicatoren. Deze ad hoc werkgroep werd voorgezeten door de PODMI en was samengesteld uit Belgische experts inzake kinderarmoede. De vertrekbasis van de werkzaamheden van deze werkgroep waren de aanbevelingen van de kinderarmoedeconferentie van Marche-en-Famenne georganiseerd onder het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie in 2010. 45 indicatoren die de multidimensionaliteit van de kinderarmoede meten werden opgesteld. Met deze wetenschap in het achterhoofd werd besloten dat deze beleidstarget het best opgevolgd wordt via de AROPE-indicator, maar dan enkel de meting van de armoede en sociale uitsluiting binnen de leeftijdsgroep nul tot en met 17 jaar. De data van EU-SILC tonen aan dat er in België in 2008 480.000 kinderen waren die arm waren of sociaal uitgesloten werden. Dat aantal steeg met 46.000 in de periode 2008-2010, tot 526.000.

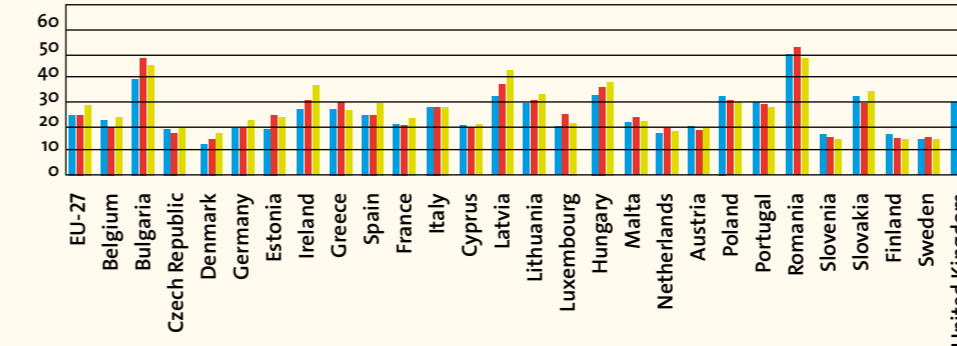
AROEPE AND LWI EU-27

arrears EU-27

AROEPE 0-17 EU-27

Ook in 2011 zette de POD MI zich met een blijvend engagement in voor de strijd tegen de kinderarmoede en voor het promoten van het welzijn van kinderen. Zo zetelde de POD MI, samen met de FOD Sociale Zekerheid, voor België in de specifieke SPC-werkgroep die de Europese aanbeveling tegen de kinderarmoede moest voorbereiden. Deze specifieke SPC-werkgroep adviseerde de Europese Commissie over de concrete uitwerking van de aanbeveling, over de algemene principes van de aanbeveling, de gemeenschappelijke principes, het gebruik van kindspecifieke indicatoren, de implementatie en uiteindelijk ook de opvolging van de aanbeveling in de context van de Europa 2020-strategie.

Voortbouwend op de belangrijkste aanbevelingen van de Europese conferentie "Who Cares?" die onder het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in 2010 georganiseerd werd, brak België in deze specifieke SPC-werkgroep een lans voor drie prioritaire aandachtsgebieden: toegang tot toereikende middelen, toegang tot diensten en kansen en actieve participatie van kinderen. Enkel door een geïntegreerde aanpak kunnen resultaten worden geboekt in de strijd tegen de kinderarmoede.

In België werkte de regering een specifiek beleid inzake de bestrijding van kinderarmoede uit en werden verschillende malen de budgetten van de OCMW's verhoogd om hen toe te laten initiatieven te nemen voor de bestrijding van kinderarmoede. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat, via een specifiek fonds, de OCMW's initiatieven

Tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie werd de strijd tegen de kinderarmoede centraal geplaatst. Armoede moet immers bij de bron worden aangepakt, dit wil zeggen reeds van kindsbeen af, vermits daar vaak de oorsprong ligt van armoede tijdens het volwassen leven. Welke lessen kunnen worden getrokken uit de armoedeproblematiek? Hoe zullen deze beleidsmatig worden vertaald in België? Hoe verloopt de samenwerking met de deelgebieden in deze aangelegenheid?

konden nemen inzake extra begeleiding en aanmoediging in de scholen, om aldus te vermijden dat kinderen die in armoede leven hun schoolloopbaan beëindigen zonder diploma, zoals vandaag al te vaak het geval is. Een ander concreet voorbeeld betreft de participatie van kinderen aan sportieve en culturele activiteiten. Wanneer de betrokken club of andere initiatiefnemers een kleine tegemoetkoming vragen voor vervoer of uitrusting, blijkt dit voor sommige ouders reeds een onoverkoombaar probleem te zijn en haken zij af. Ook hier kunnen initiatieven van OCMW's voorkomen dat kinderen afhaken en aldus worden geremd in hun culturele, sportieve en sociale ontwikkeling door het inschrijvingsgeld geheel of gedeeltelijk ten laste te nemen. De Staatssecretaris hoopt dat deze initiatieven behouden blijven en zelfs worden verstrekt bij de opmaak van de volgende begrotingen. Alle cijfers op pagina 42

Europese consensusconferentie rond dak- en thuisloosheid

Terugblik

Op 9 en 10 december 2010 vond onder het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie een consensusconferentie rond dak- en thuisloosheid plaats. Op 28 september 2011 werd op initiatief van de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding een terugblik georganiseerd.

Tijdens de conferentie werden zes vragen besproken die werden voorbereid door een comité van experts:

1. Wat is thuisloosheid? Hoe kan thuisloosheid gedefinieerd worden?
2. Is het uit de wereld helpen van thuisloosheid een haalbare doelstelling?
3. Kan thuisloosheid het best bestreden en voorkomen worden door een aanpak waarin toegang tot huisvesting centraal staat?
4. Hoe kan de participatie van thuislozen een zinvolle bijdrage leveren bij het ontwikkelen van een beleid rond thuisloosheid?
5. In welke mate moeten voorzieningen voor thuislozen toegankelijk zijn voor mensen, ongeacht hun wettelijke status en staatsburgerschap?
6. Welke moeten de belangrijkste ingrediënten van een Europese (EU) strategie rond thuisloosheid zijn?

Er waren ongeveer 200 deelnemers, onder wie afgevaardigden van daklozen- en hulporganisaties, beleidsverantwoordelijken en wetenschappers. Tijdens deze terugblik, die plaatsvond in het Huis van de Parlementsleden in Brussel, besprak Barbara Wolf-Wicha de juryresultaten. De andere sprekers waren Freek Spinnewyn (FEANTSA), Philippe Decraene (DAK vzw), Laurent Van Hoorebeke (La Strada), Nicolas Bernard (FUSL), Danny Lescauwaet (CAW) en Suzanne Huygens (Relais social van Charleroi).

De Europese jury deed de volgende aanbevelingen:

- ▶ een gemeenschappelijke typologie aannemen met betrekking tot thuisloosheid;
- ▶ een ambitieus doel stellen voor de uitroeiing van thuisloosheid;
- ▶ voorrang geven aan huisvesting;
- ▶ de participatie van de ten laste genomen personen bevorderen;
- ▶ zorgen voor een geïntegreerde Europese aanpak van het probleem van thuisloze migranten;
- ▶ een Europese strategie voor de bestrijding van thuisloosheid aannemen.

De aanbevelingen van de jury zijn bedoeld als basis van waaruit de verschillende lidstaten van de Europese Unie kunnen vertrekken om te werken rond het probleem van thuisloosheid, in het bijzonder in het kader van de nieuwe Europa 2020-strategie en het Europees platform tegen armoede en sociale uitsluiting.

De jury, die werd voorgezeten door Frank Vandenbroucke, kwam tot de conclusie dat de strijd tegen dakloosheid dient te worden gekoppeld aan de ETHOS-definitie.

ETHOS – Europese typologie voor uitsluiting op het vlak van wonen

FEANTSA ontwikkelde met ETHOS (European Typologie of Homelessness and Housing Exclusion) een typologie voor uitsluiting op het vlak van wonen, met het oog op de verbetering van de kennis en de beoordeling van dit fenomeen in Europa. Deze typologie werd begin 2005 ontwikkeld en dient als kader voor debatten, de inzameling van gegevens, onderzoek en de uitwerking van beleidsmaatregelen voor de bestrijding van uitsluiting op het vlak van wonen.

Het is belangrijk op te merken dat het gaat om een open typologie, die abstractie maakt van de nationale definities van de lidstaten van de Europese Unie. ETHOS baseert zich op het Engelse begrip “home» (dat een fysiek, een sociaal en een juridisch aspect omvat) om tot een brede definitie te komen van uitsluiting op het vlak van wonen. ETHOS deelt thuislozen in op basis van hun leef- of thuissituatie:

- ▶ *dakloos* (slapen op straat)
- ▶ *thuisloos* (voorlopige opvang in instellingen of opvangcentra)
- ▶ *instabiele huisvesting* (ernstig bedreigd met uitsluiting door onzekere huurcontracten, uithuiszettingen, huiselijk geweld)
- ▶ *ontoereikende huisvesting* (in caravans op ongeschikte terreinen, in woningen die ongeschikt zijn voor bewoning, in omstandigheden van zware overbevolking).

De hulp mag zich niet beperken tot het aanbieden van onderdak, maar moet kaderen in een globale sociale aanpak. Er zou bovendien op Europees niveau een strategie moeten worden uitgewerkt, die iedere lidstaat vervolgens verder kan verfijnen. In de Belgische context is het beste middel om dakloosheid te bestrijden een nauwe intergouvernementele samenwerking (federaal niveau, gemeenschappen, gewesten, gemeenten en OCMW's). Daarbij mag niet worden vergeten dat ook de daklozen zelf tot participatie moeten worden aangezet. De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding kondigde in 2011 concrete acties aan, zoals de voortzetting van het project “Hope in Stations”, dat zijn eerste vruchten afwierp. Bovendien ontvingen de OCMW's van de 5 grote steden (Antwerpen, Gent, Brussel, Luik en Charleroi) elk 50.000 euro steun om bijkomende nacht-

opvang voor daklozen te voorzien tijdens de winter.

Wat de tenlasteneming van daklozen betreft, staan de landen van de Europese Unie thans op een kruispunt. Frankrijk heeft duidelijk gekozen voor een nieuwe, innoverende aanpak, die voorrang geeft aan huisvesting en kadert in een geïntegreerde strategie met duidelijke doelstellingen. Opdat dit Europees initiatief in de volledige Unie tot resultaten zou leiden, nodigde Alain Régnier (secretaris generaal van het Franse intergouvernementele comité voor toegang tot huisvesting) de actoren op 24 mei 2011 uit voor een feedbackvergadering met betrekking tot de aanbevelingen van de Europese consensusconferentie.

In België

In 2011 nam de federale overheid de beslissing om voor het vijfde jaar op rij een bijkomend initiatief te nemen om het grondwettelijke recht op wonen te realiseren, waarbij de preventie van dakloosheid centraal staat. Bij de winstverdeling van Nationale Loterij voor 2011 werd een bijkomend budget van ruim € 2.311.280 gereserveerd om het aantal doorgangswoningen in België te verhogen. Dit budget werd toegevoegd aan de middelen die nog beschikbaar waren uit de voorafgaande projectoproepen.

2011, het jaar van de nationale strategieën voor de integratie van de Roma

In Europa zijn er in totaal 10 tot 12 miljoen Roma, waarvan 6 miljoen binnen de EU. Vele Roma zijn het slachtoffer van vooroordelen en hebben dagelijks te maken met intolerantie, discriminatie en sociale uitsluiting. Ze worden gemarginaliseerd en leven in zeer ongunstige sociaaleconomische omstandigheden.

Met zijn resolutie van 9 maart 2011 porde het Europees Parlement de lidstaten en de Europese Commissie aan om de sociaaleconomische uitsluiting van de Roma kordaat aan te pakken. De grondrechten van de Roma moeten worden verzekerd. De reactie van de Europese Commissie liet niet lang op zich wachten. Op 5 april publiceerde de Europese Commissie haar mededeling "Eukader voor nationale strategieën voor integratie van Roma tot 2020». Alle lidstaten werden gevraagd om op geïntegreerde wijze de sociaaleconomische situatie van de Roma te verbeteren. Vier domeinen werden door de Europese Commissie als prioritair geïdentificeerd: onderwijs, tewerkstelling, gezondheid en huisvesting. Concreet vroeg de Europese Commissie alle lidstaten om een nationale strategie voor de integratie van de Roma of een geïntegreerd pakket van maatregelen, in overeenstemming met hun nationaal hervormingsprogramma, uit te werken. De Roma en andere belanghebbenden dienden hierbij actief betrokken te worden. Een tijdje later, tijdens de Europese Raad van 24 juni, sloten ook de Europese staatshoofden en regeringsleiders zich hierbij aan.

Ook België werkte in 2011 zijn Nationale strategie voor de Integratie van de Roma uit. Een intergouvernementele werkgroep, gecoördineerd door de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding, werd hiervoor opgericht. Vertegenwoordigers van federale kabinetten, van de gemeenschaps- en gewestregeringen, vertegenwoordigers van steden en gemeenten, van organisaties die samenwerken met de Roma en van organisaties die de Romagemeenschappen vertegenwoordigen vonden elkaar in deze werkgroep. De POD Maatschappelijke Integratie verzorgde het secretariaat. De steden en gemeenten die te maken hebben met een aanzienlijke Roma-bevolking op hun grondgebied kwamen samen in een subgroep en werden aldus ook betrokken bij de uitwerking van de nationale strategie.

De Belgische strategie werd uiteindelijk een kaderplan waarin elke overheid vrij acties ontwikkelde volgens haar bevoegdheden. Op een geïntegreerde wijze worden problemen rond toegang tot werk, onderwijs, huisvesting en gezondheidszorg aangepakt. Ook horizontale doelstellingen, zoals participatie, dataverzameling, maatschappelijke integratie..., komen aan bod. De Belgische

overheden stellen daarnaast dat de landen van oorsprong, binnen en buiten de Unie, in de eerste plaats de rechten van de Roma-bevolkingsgroep moeten respecteren en dat zij de Europese en internationale verdragen hierover moeten naleven.

Grootstedenbeleid en multilevel governance

Het grootstedenbeleid is van essentieel belang; het biedt de mogelijkheid om aan de hand van preventie en buurtacties programma's inzake sociale cohesie en duurzame ontwikkeling gestalte te geven. Het Europese principe van de multilevel governance biedt bovendien de mogelijkheid tot transversale coördinatie zowel binnen het federale niveau als tussen het federale, de gemeenschappen en de gewesten.

Omdat er geen regering was en wegens de budgettaire voorzichtigheid die noodzakelijk was, werd het grootstedenbeleid in 2011 zonder koerswijzigingen voortgezet. Dit heeft het federale grootstedenbeleid er niet van weerhouden om nieuwe studies te lanceren en zich meer dan ooit tevoren binnen het Europese stedenbeleid te manifesteren.

Contracten duurzame stad

Een budget van 55 miljoen euro is verdeeld over 17 steden en gemeenten¹. Dit moet ertoe bijdragen dat de sociale cohesie binnen de steden en in het bijzonder binnen de achterstandswijken versterkt wordt.

¹ De steden en gemeenten die een contract duurzame stad hebben: Anderlecht, Antwerpen, Stad Brussel, Charleroi, Vorst, Gent, La Louvière, Liège, Mechelen, Mons, Molenbeek, Oostende, Sint-Gillis, Sint-Joost, Schaarbeek, Sint-Niklaas

Preventie en aanpak van overlast

De bemiddeling binnen het kader van de Gemeentelijke Administratieve Sancties

De wet op de gemeentelijke administratieve sancties (GAS) geeft de gemeenten het recht om inbreuken op hun politiereglement voortaan zelf vast te stellen, te vervolgen en te sanctioneren. Deze bevoegdheid is gekoppeld aan de mogelijkheid om een bemiddelingsprocedure op te starten. Voor minderjarige overtreders vanaf 16 jaar is de bemiddeling verplicht.

Het Grootstedenbeleid staat de gemeenten bij voor de uitvoering van de bemiddeling. Hierbij wordt per gerechtelijk arrondissement (of politiekezone in Brussel) een bemiddelaar gesubsidieerd voor de verzoeningsprocedure.

In 2011 werden overeenkomsten afgesloten met 26 steden die een beroep deden op de federale ondersteuning.

Ieder kwartaal wordt er door de dienst grootstedenbeleid een bijeenkomst georganiseerd met de bemiddelaars per regio. Deze vergaderingen bieden naast de mogelijkheid om praktijkervaringen uit te wisselen, ook de kans om in te spelen op actuele ontwikkelingen (zoals de wetwijziging m.b.t. de leeftijdsverlaging in kader van de GAS) en te reflecteren over de gevolgen op het terrein (met name hogere dossierlast, meer werkingskosten).

Op regelmatige tijdstippen worden er individuele overlegmomenten ingelast met verschillende actoren actief op het overlastterrein, overige federale overheidsdiensten, de verenigingen voor steden en gemeenten, provinciale- en lokale besturen, ...

326 steden hadden in 2011 een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de stad waar de GAS bemiddelaar is gehuisvest.

Wetenschappelijk onderzoek naar het fenomeen van de stadsbendes

In 2011 heeft de dienst grootstedenbeleid een wetenschappelijk onderzoek naar het fenomeen 'jongerenbendes' in een stedelijke omgeving laten uitvoeren door de Universiteit Libre de Bruxelles (ULB) in samenwerking met de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Het onderzoek richt zich naar het overheidsbeleid inzake de sociale reactie op jongerenbendes. Concluderend kan gesteld worden dat het fenomeen van een 'echte stadsbende' als dusdanig zich in België niet manifesteert. Wel zijn er een heel aantal jongerengroepen die verveeld rondlopen op straat, zo onrust creëert bij de burger en kleine strafbare feiten plegen en overlast veroorzaken.

In 2012 zal grootstedenbeleid een studiedag organiseren waar de resultaten van dit onderzoek uitvoerig toegelicht zal worden.

Europees stedenbeleid

EUKN-publicatie: Multilevel Urban Governance

Tijdens het Belgisch voorzitterschap werd een Multilevel Governance conferentie georganiseerd. Deze had als doel goede praktijken uit een vijftiental Europese steden naar voor te brengen. De conferentie eindigde met een Trio-verklaring gezamenlijk opgesteld door Spanje-België-Hongarije. In de Trio-verklaring werd de noodzaak bepleit tot het uitwerken van technieken en instrumenten voor een stedelijk beleid vormgegeven op meerdere beleidsniveaus. Het tastbare resultaat van deze discussies was de publicatie van een handboek dat de voornaamste methodologieën van een veellagig stedelijk beleid herneemt. Deze publicatie is gesteund op de expertise van Prof. Tuna Tasan-Kok, professor Stedelijke Geografie in Ankara en Delft, en Prof. Em. Jan Vranken van het Antwerpse onderzoeksinstituut Oases. Als antwoord op de grote vraag naar praktijkvoorbeelden van stedelijk ontwikkelingsbeleid, realiseerde het Europese kennisnetwerk EUKN, als toevoeging op het handboek, een publicatie met daarin goede praktijken van stedelijke multilevel governance.

Referentiekader voor Europese duurzame steden

Het federaal Grootstedenbeleid is samen met de Gewesten betrokken bij de realisatie van een "Referentiekader voor Europese duurzame steden". Het gaat om een Europees monitoringinstrument voor de steden. De ontwikkelingsindicatoren hebben betrekking op een dertigtal aspecten van het stedenbeleid, zoals mobiliteit, klimaat en huisvesting. In België werkten de Genk, Seraing en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mee aan de testfase. Als deze test een positieve beoordeling krijgt, worden alle Europese steden in 2012 uitgenodigd om hieraan deel te nemen.

België is via het federaal Grootstedenbeleid vertegenwoordigd in het Europees kennisnetwerk EUKN. In samenwerking met de Gewesten worden daar de goede praktijken die in onze steden en gemeenten werden ontwikkeld in de kijker gezet.

"Stand van zaken en evolutie van de stadsberoepen"

Op 14 december 2011 organiseerden de POD Maatschappelijke Integratie, de dienst Grootstedenbeleid, het sociologisch studiecentrum van de Facultés Universitaires Saint-Louis en het Hoger Instituut voor de Arbeid van de KU Leuven in Brussel een debatconferentie onder titel "Stand van zaken en evolutie van de stadsberoepen". Tijdens deze conferentie werden eveneens de resultaten voorgesteld van de studie met dezelfde titel, in aanwezigheid van onderzoekers, verantwoordelijken van de federale, regionale en lokale besturen, een vertegenwoordiger van de vakbonden en talrijke personen die actief zijn op het terrein. Er is steeds aandacht geweest voor stedelijke problemen en in het bijzonder voor de specifieke stadsberoepen. Talrijke onderzoeken, studies, verslagen, conferenties, colloquia, enz. hebben deze problemen vanuit verschillende standpunten en benaderingen onder de loep genomen.

Thans worden ongeveer 750 betrekkingen gesubsidieerd in het kader van het federale grootstedenbeleid. De projecten in het kader van dit beleid dragen concreet bij tot het beter samenleven in de buurten en ze komen tegemoet aan behoeften zoals sociale heropbouw tussen bewoners. Meer dan tien jaar na de lancering van het federale grootstedenbeleid, stelt de vraag naar de professionalisering van de stadsberoepen zich nog steeds. Zijn de stadsberoepen echte beroepen of gaat het om een bont allegaartje van onduidelijke functies? Hebben de verschillende vormen van stedelijke politiek en programma's geleid tot een nieuwe sector in de sociale acties en tot een professionele activiteit of leveren ze enkel nieuwe hulpjes op het terrein voor de gemeentelijke administraties en hun verschillende diensten (politie, netheid, jeugd, ...)? In een context van institutionele hervormingen met vele onzekerheden was het belangrijk dat de mensen die actief zijn op het terrein elkaar ontmoetten om samen na te denken en te debatteren. Als conclusie herhaalde professor Abraham Franssen, een van de promotoren van de studie, dat de specifieke aard van deze beroepen precies ligt in het feit dat ze nieuw zijn, maar ook dat ze zich dagelijks aan het terrein aanpassen en (her)uitvinden. Dit zowel op het vlak van organisatie, in de professionele praktijken, als in de zoektocht naar de juiste woorden om dit alles uit te drukken. In de context van de stadsberoepen had hij het trouwens ook over de "nieuwe ambtenaren" van de 21^e eeuw. De studie "Stand van zaken en evolutie van de stadsberoepen" is verkrijgbaar bij de dienst Grootstedenbeleid of kan worden gedownload op de website www.grootstedenbeleid.be.

Crystal voor de ondersteuning
van onze lokale partners door

administratieve vereenvoudiging,

inzet van IT middelen
en een betere communicatie

Crystal is een programma ontwikkeld in het kader van ons derde managementplan, waarmee we onze lokale partners willen ondersteunen door middel van administratieve vereenvoudiging, nieuwe ICT-instrumenten en betere communicatie.

Waarom het programma Crystal?

De **missie** van de POD is om een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie voor te bereiden, uit te voeren en te evalueren, zodat de sociale grondrechten aan iedereen op een duurzame wijze kunnen worden gegarandeerd.

De huidige **context** is die van een sociale crisis, ten gevolge van een financiële en economische crisis, waardoor de sociale grondrechten bedreigd worden.

Crystal is het **antwoord** van de POD op de huidige financiële, economische en sociale crisis.

Onze **partners** (OCMW's, steden en armoedeprojecten en hun respectieve klanten) worden zwaar getroffen door de huidige crisis.

Eenzijds stijgt het aantal mensen dat op zoek is naar hulp en ondersteuning, waardoor de kosten en de werkdruk bij onze klanten stijgen.

Anderzijds leiden besparingen op federaal niveau tot minder werkingsmiddelen voor onze partners en tot minder middelen om aan hen uit te keren.

De POD Maatschappelijke Integratie wil zijn klanten beter ondersteunen via administratieve vereenvoudiging, via betere en nieuwe ICT instrumenten en via meer en betere communicatie.

Dankzij deze ondersteuning wil de POD ertoe bijdragen dat de medewerkers bij onze klanten meer tijd en meer kwaliteit kunnen besteden aan hun kerntaken: het bestrijden van armoede, ook het doel van ons MP3.

De keuze voor Crystal is de reflectie van onze **waarden** van kwaliteit, klantvriendelijkheid en maatwerk en van de concrete realisatie van onze strategische doelstellingen.

De POD MI vernieuwt zijn **centraal systeem (PRIMA)**

In 2011 ging de POD MI van start met de uitvoering van de grote projecten die in 2010 werden uitgetekend in het kader van ons derde managementplan.

LETTERLIJK...

“Met het oog op administratieve vereenvoudiging, hebben we de ambitie om een nog dieper geïntegreerd informatiesysteem uit te bouwen. Om dat doel te bereiken moeten we grote IT-projecten aandurven en, indien nodig, een beroep doen op onze partners.”

Pierre-Yves Vandegheerde, Directeur ICT

Herwerking van de applicatie PRIMA – terugbetaling leefloon en wet '65

Het project NOVA PRIMA boekte een opmerkelijke vooruitgang in 2011. Het gaat om de volledige herwerking van onze applicatie PRIMA, waarmee de terugbetalingen van de subsidies van de leeflonen, de wet '65, de installatiepremie en de contingenten van de sociale economie aan de OCMW's worden beheerd.

Het gemengd ontwikkelingsteam – samengesteld uit externe (Smals) en interne informatici onder leiding van een “Product Owner” van onze eigen dienst Leefloon-wet '65 – boekte veel vooruitgang en respecteerde daarbij nauwgezet de planning, het budget en de oorspronkelijke scope van het project.

De tests werden geautomatiseerd, waardoor

elke ontwikkeling van een programmelement onmiddellijk wordt gevalideerd met een representatief staal van testcases.

We kunnen er dan ook op vertrouwen dat het project klaar zal zijn in oktober 2012, zoals voorzien.

We drukken er nogmaals op dat deze herwerking geen gevolgen zal hebben voor de OCMW's, noch voor de software die ze gebruiken, met uitzondering van de retroactieve licentie die werd bepaald voor de terugbetalingsaanvragen – het nieuwe systeem aanvaardt slechts aanvragen vanaf 2005.

Tegelijk bleven we de oude PRIMA-applicatie onderhouden en er de nodige wijzigingen en correcties in aanbrengen, zo werden bijvoorbeeld de beslissingen van de dienst Vreemdelingenzaken met betrekking tot het verblijf van personen geïntegreerd.

PRIMAWEB: verdere verbeteringen

De applicatie PRIMAWEB, die gratis ter beschikking wordt gesteld van de OCMW's, werd systematisch aangepast aan de nieuwe gegevensstromen ontwikkeld door de Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

De meest in het oog springende gegevensstromen zijn: CADAF, het kinderbijslagkadaster, CADNET, het kadaster van onroerende goederen (Financiën) en het pensioenkadaster.

Deze gegevensstromen, die toegankelijk zijn via de beheerstool voor de sociale dossiers, vullen de gegevens aan die de OCMW's online kunnen raadplegen, wat de kwaliteit van het sociaal onderzoek verhoogt.

Ook de attesten A036 werden aangepast: er komen geen foutmeldingen meer wanneer de verschillende attesten elkaar overlappen in de tijd, wat de toekenning van deze attesten gemakkelijker maakt voor de OCMW's. Deze attesten zijn zeer belangrijk zijn voor de opening van de rechten van de gebruikers.

Het aantal dossiers dat wordt behandeld in eMazout is nog steeds hoog.

Primaweb+

De haalbaarheidsstudie met betrekking tot Primaweb+ – een project voor een softwarepakket dat ter beschikking zou worden gesteld van alle OCMW's, met specifieke functionali-

teiten voor middelgrote en grote organisaties – werd mee gefinancierd door 12 OCMW's.

Online vragenlijsten voor de veiligheidsadviseurs

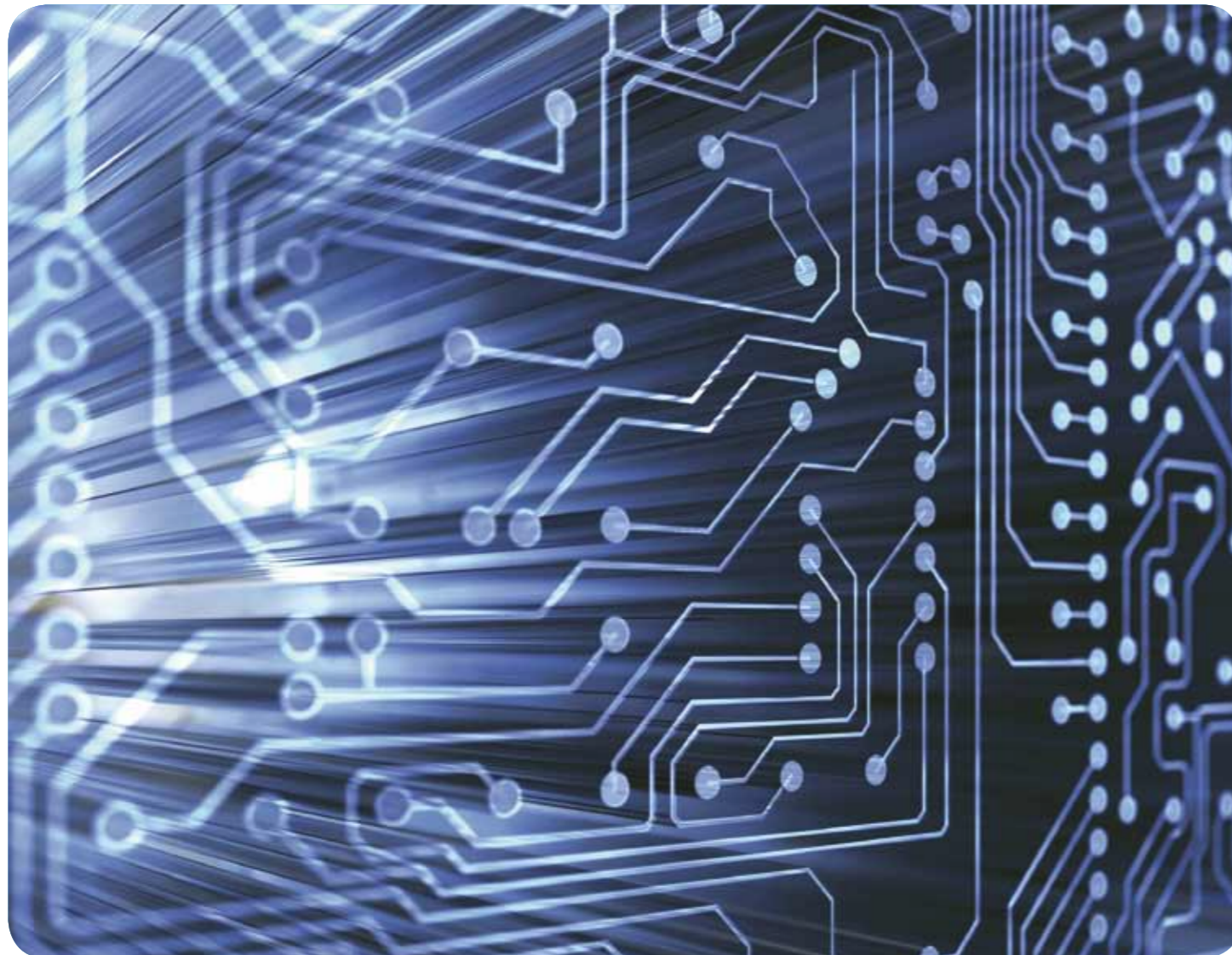
De veiligheidsadviseurs hebben online, aan de hand van een elektronisch formulier, de vragenlijst van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid over de naleving van de veiligheidsnormen kunnen beantwoorden. De automatisering van deze vragenlijst laat de POD MI toe om vervolgens de verzamelde informatie op geïnformateerde wijze te analyseren.

Een duurzamer aankoopbeleid op het vlak van informatica

Met het oog op de invoering van structureel telewerk wil de POD MI beschikken over mobiel IT-materiaal. Daarmee wordt thans rekening gehouden in het informatica-aankoopbeleid, binnen de verbintenissen die zijn aangegaan in het kader van EMAS.

De voorkeur gaat naar minder energieverlindende draagbare pc's die de personeelsleden van de POD MI ook mobiel maken.

De POD MI heeft nieuwe mobiele technologieën getest om zijn beschikbaarheid te verhogen en zijn partners sneller antwoorden te kunnen bezorgen: videoconferentie, enz.

... Om de OCMW's een betere ondersteuning te verlenen

Het elektronisch sociaal verslag

De doelstelling van dit project is het sociaal verslag dat de maatschappelijk werkers van de OCMW's opmaken bij een steunaanvraag zodanig vorm te geven dat bepaalde gegevens uit het verslag kunnen gedeeld worden met andere OCMW's.

Bepaalde gegevens zullen dus elektronisch overdraagbaar of raadpleegbaar worden gemaakt, wat interessant is als een steunaanvra-

Voordelen

- administratieve vereenvoudiging;
- verlichting van de administratieve taken van de maatschappelijk assistenten zodat zij meer tijd kunnen besteden aan de begeleiding en de ondersteuning van de steunaanvrager;
- de steunaanvrager moet niet langer steeds opnieuw zijn voorgeschiedenis herhalen;
- zorgt voor continuïteit in de dienstverlening;
- sociale fraude voorkomen.

ger verhuist en/of een steunaanvraag indient bij een ander OCMW.

De overgedragen of geraadpleegde gegevens zullen het intern sociaal onderzoek en intern sociaal verslag niet vervangen; ze moeten helpen bij de voorbereiding van het gesprek met de betrokken steunaanvrager en zullen dienen als basis voor het intern sociaal onderzoek en het intern sociaal verslag.

In 2011 maakte een werkgroep samengesteld uit OCMW's en hun vertegenwoordigers een lijst op van de gegevens die de maatschappelijk werkers graag zouden kunnen raadplegen.

1. **praktische gegevens:** dossiernummer en naam en telefoonnummer van de dossierbeheerder bij het eerste OCMW.
2. **sociale activering:** het type GPMI dat werd voorgesteld, of de aanvrager al dan niet vrijwilligerswerk heeft gedaan, het gevolgde voortraject en de activeringsmaatregelen.
3. gegevens betreffende **de opleiding en het integratieparcours.** De gevolgde opleidingen en de vooruitgang in het integratieparcours zijn erg nuttige gegevens voor de OCMW's.
4. de **beslissingen van de OCMW's** en de

motivering van die beslissingen.

De beslissingen met betrekking tot de toekenning, herziening en stopzetting van steun, de weigeringsbeslissingen en de sancties.

De werkgroep onderzocht ook de mogelijke problemen met betrekking tot de vertrouwelijkheid en het beroepsgeheim: in het kader van dit project is er sprake van een gedeeld beroepsgeheim. Alle personeelsleden van de verschillende OCMW's van ons land zijn gebonden aan hetzelfde beroepsgeheim en streven dezelfde doelstellingen na ten aanzien van eenzelfde cliënt.

Bovendien bevat het overdraagbare of raadpleegbare gedeelte enkel objectieve gegevens. Om alle misverstanden te vermijden, zullen we een principeakkoord vragen aan het sectorcomité van de sociale zekerheid.

Hervorming van de tenlasteneming van de medische kosten door de OCMW's

Er werden grote vorderingen gemaakt in het grote project voor de hervorming van het beheer van de medische kosten door de OCMW's.

De centrale databank en de webservices voor het aanmaken, bijwerken en raadplegen van de elektronische beslissingen zijn operationeel sinds oktober 2011.

Intussen werd samen met de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid de globale architectuur uitgetekend.

De verschillende partners zijn begonnen met de ontwikkeling van hun interfaces met het gecentraliseerd systeem: de softwarefirma's van de OCMW's, de softwarefirma's van de ziekenhuizen, de HZIV, enz.

Door de onzekerheden op het vlak van de overgang van het systeem CareNet naar MyCareNet, is de POD MI overgegaan tot de ontwikkeling van een webapplicatie die de ziekenhuizen moet toelaten om de gegevens van de elektronische tenlastenemingsbeslissing te raadplegen: de applicatie WebConsult die op het eHealth-platform zal worden geïnstalleerd. Ter herinnering, fase 1 van het project heeft betrekking op de OCMW-gebruikers die door de ziekte- en invaliditeitsverzekering niet verzekerd en niet verzekerd zijn voor de verstrekkingen in zorginstellingen.

(Voor alle cijfers: zie ook pagina 75)

Uniek jaarverslag: versnelde betalingen

In het kader van het project “UNIC” dat werd opgenomen in het managementplan, automatiseerde de POD MI de interne administratieve verwerking van de via de applicatie “Uniek jaarverslag” ingebrachte subsidies. De POD MI kon in 2011 de voorschotten op de subsidies voor de sociaal-culturele participatie reeds volledig elektronisch uitbetalen.

De anderen onderdelen van de applicatie zullen klaar zijn voor de volgende indiening van het uniek verslag, in februari 2012. De applicatie verlicht de administratieve taak van de POD MI, wat de OCMW's ten goede komt. Zij zullen immers veel sneller worden uitbetaald.

Gas- en Elektriciteitsfonds

Het fonds wordt beheerd door de Commissie voor Regulering van de Elektriciteit en Gas (CREG). De POD Maatschappelijke Integratie stelt dit op zijn beurt ter beschikking van de OCMW's die er hun lokaal sociaal energiebeleid mee kunnen uitbouwen.

Het fonds heeft drie doelstellingen:

1. Als gevolg van de stijgende energiekosten kan een aantal gezinnen de energiefactuur niet meer betalen en komt hun gezinsinkomen onder druk te staan. Deze personen kunnen beroep doen op het OCMW voor

schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer. De personeelskosten die daarmee verband houden, kunnen ingebracht worden in het fonds.

2. Daarnaast heeft het fonds als doelstelling het **aanzuiveren van achterstallen** van niet betaalde rekeningen. Door de solidariteitsbijdrage die geïntegreerd werd in de energiefactuur, kunnen de leveranciers zekerheid inbouwen op het vlak van hun te verwachten inkomsten.

3. Tot slot kan het fonds door de OCMW's aangewend worden voor het uitwerken van een **sociaal preventief energiebeleid**. Op die manier kan er preventief in plaats van curatief gewerkt worden om ervoor te zorgen dat de energiefactuur voor de mensen in armoede betaalbaar blijft.

Sinds 2008 worden de data vanuit de OCMW's verzameld via het uniek jaarverslag. De analyse van de aanwending van het gas- en elektriciteitsfonds is gebaseerd op de data na 2008.

Het fonds bedroeg in totaal voor het jaar 2008 51.957.619 euro en zakte tot 49.524.420

euro in 2009, waarna het steeg tot 56.569.770 euro in 2011. Dit bedrag is de som van artikel 4 (personeelskosten) en artikel 6 (werkingskosten). De dip in 2009 is toe te schrijven aan de fluctuatie van artikel 6. Het lage peil van het fonds in 2009 is verder te verklaren doordat het niet aangewend budget 2008 samen met

het niet benut budget uit 2009 werd geïntegreerd in het fonds voor het werkingsjaar 2010. Voor artikel 4 is er een constante stijging vast te stellen in de periode 2008-2011.

De OCMW's kunnen ook een preventief sociaal energiebeleid uitwerken en kunnen daartoe middelen voorzien in artikel 6 (werkingskosten) aanwenden. Het preventief beleid valt uiteen in individuele acties en collectieve acties.

De evolutie van het aantal individuele acties wordt weergegeven met de blauwe lijn, de collectieve acties met de rode lijn. Er is een stijging van het aantal individuele acties in de periode 2008-2011, dit is eveneens het geval voor de collectieve acties, de aantallen zijn daar echter van beperkte orde. Sinds 2008 wordt een stijging vastgesteld van zowel het bedrag dat vloeit naar individuele acties (blauw) als het bedrag besteed aan

collectieve acties (rood). Het relatieve bedrag per collectieve actie is echter groter in vergelijking met de individuele actie.

Binnen de totale enveloppe van het fonds nam het onderdeel preventief sociaal energiebeleid in 2008 5,05% in beslag, dit steeg tot 7,33% in 2011.

Sociaal-culturele participatie (SCP)

Het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing werd in 1994 ingeschreven in de Belgische Grondwet. Artikel 23 van de Belgische Grondwet bepaalt het volgende: “Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden. Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, ... de economische, sociale en culturele rechten, ... Die rechten omvatten inzonderheid: ... 5° het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing.”

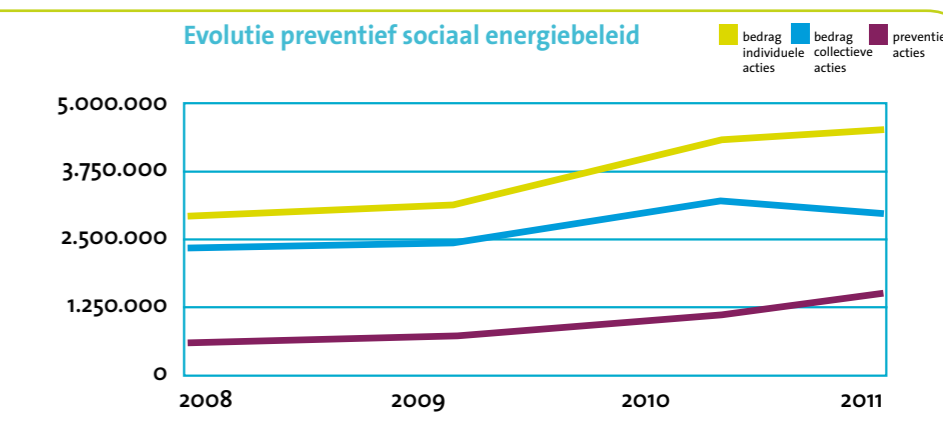
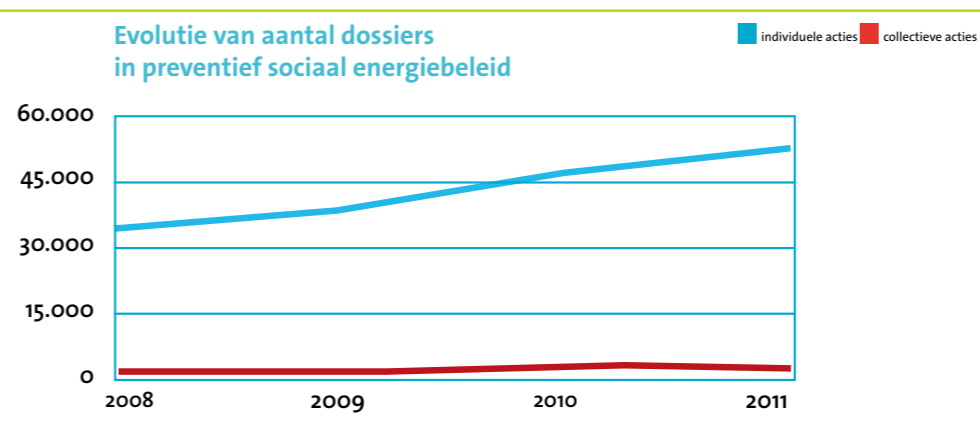
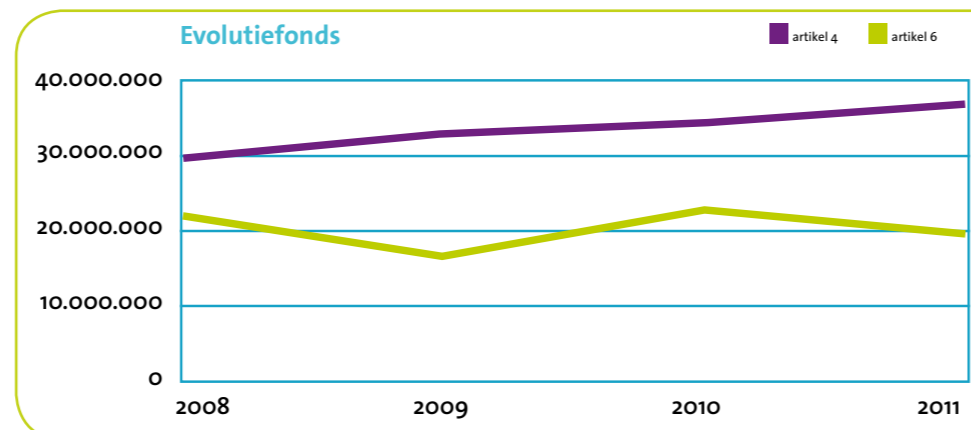
KB-SCP	2007	2008	2009	2010	2011
	6.294.800	6.507.000	4.426.666	6.655.963	6.656.000
	5.647.760	5.828.091	3.881.179	5.967.353	6.309.614,18
Gebruiksgraad	89,72%	89,57%	87,68%	89,65%	94,79%

De SCP-maatregel heeft tot doel om de sociale participatie en de culturele en sportieve ontplooiing van de OCMW-gebruikers te bevorderen. De maatregel is immers bestemd voor de personen die gebruik maken van de dienstverlening van het OCMW.

De SCP-maatregel laat toe dat de OCMW's de SCP-middelen besteden aan het faciliteren van:

- de deelname aan sociale, sportieve of culturele manifestaties

- de deelname aan de activiteiten van sociale, culturele of sportieve verenigingen (met inbegrip van lidgeld en de voor de deelname noodzakelijke benodigdheden en uitrustingen)
- de ondersteuning van initiatieven van of voor de doelgroep op sociaal, cultureel of sportief vlak
- de toegang tot en het werken met nieuwe informatie- en communicatietechnologieën
- de aankoop van een gerecycleerde computer via een hergebruikcentrum

In 2011 werd 6.309.614 euro benut van het beschikbare bedrag van 6.656.000. Dit is een gebruiksgraad van 95%. In 2007 bedroeg de gebruiksgraad nog 90%.

Sociaal verwarmingsfonds

De maximumprijs van huisbrandolie is aanzienlijk gestegen. Daardoor lopen mensen met een laag inkomen het risico om in financiële moeilijkheden te geraken. Daarom werd de vzw Sociaal Verwarmingsfonds opgericht. Het fonds komt gedeeltelijk tegemoet in de betaling van de verwarmingsfactuur van personen die zich in een precare situatie bevinden. Het is een

uitvoerend initiatief van de overheid (POD Maatschappelijke Integratie), de OCMW's en de petroleumsector. Het Sociaal Verwarmingsfonds wordt gefinancierd door middel van een solidariteitsbijdrage op alle olieproducten die bestemd zijn voor verwarming (huisbrandolie en bulkpropaangas). De data hebben betrekking op de winterperiode 2011-2012. Globaal zien we een stijging van het aantal gezinnen dat gebruik maakt van het sociaal verwarmingsfonds. In totaal kregen 125.239 gezinnen in 2011 een tegemoetkoming, dit is een stijging ten opzichte van 2010, toen 121.019 gezinnen een sociale tegemoetkoming genoten.

De volgende brandstoffen komen in aanmerking:

- ▶ huisbrandolie in bulk: een verwarmingsbrandstof, ook stookolie of mazout genaamd, in vloeibare vorm, besteld in liter (grote hoeveelheid), voor het vullen van een brandstoftank;
- ▶ huisbrandolie (of mazout) aan de pomp: hetzelfde product als het hierboven toegelichte product, maar in kleine hoeveelheden gekocht (jerrycans van 5, 10 liter), gebruikt voor stookoliekachels;
- ▶ lamppetroleum (c) aan de pomp: een verwarmingsbrandstof in vloeibare vorm,

vooral gebruikt voor petroleumkachels (= op zich staande petroleumkachels zonder rookgaskanaal), gekocht in kleine hoeveelheden (jerrycans van 5, 10 liter);

- ▶ bulkpropaangas: petroleumgas, verkocht in liter, voor het vullen van een propaangastank.

Onderstaande tabel geeft voor 2011 het aantal liter brandstof weer dat betaald werd via het sociaal verwarmingsfonds, opgesplitst per type en per provincie. In totaal werd via het sociaal verwarmingsfonds 150 miljoen liter sociaal verdeeld.

	huisbrandolie in bulk	bulkpropaangas
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1.212.714	2.945
Oost-Vlaanderen	15.109.196	625.416
West-Vlaanderen	11.533.503	1.107.525
Antwerpen	12.252.092	453.276
Limburg	21.651.270	140.733
Vlaams-Brabant	13.178.582	408.815
Waals-Brabant	3.614.577	124.373
Henegouwen	23.272.875	353.857
Namen	13.684.421	533.096
Luik	19.942.208	462.271
Luxemburg	10.352.547	301.060
TOTAAL	145.803.985	4.513.367

Niet iedereen kan gebruik maken van het sociaal verwarmingsfonds. Enkel personen die aan onderstaande voorwaarden voldoen kunnen een tegemoetkoming in de energieprijzen krijgen. De begunstigden worden onderverdeeld in 3 groepen.

Categorie 1: gerechtigden op een verhoogde tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering

- WIGW: weduwen/weduwenaars, invaliden, gepensioneerden en wezen;
  - kinderen met een handicap met een verhoogde kinderbijslag;
  - langdurig werklozen (sinds meer dan een jaar), ouder dan 50 jaar;
  - gerechtigden op een inkomensgarantie voor ouderen (IGO of GIB);
  - gerechtigden op een inkomensvervangende uitkering voor personen met een handicap;
  - leefloongerechtigden;
  - gerechtigden op financiële maatschappelijke hulp equivalent aan het leefloon;
  - gerechtigden op het OMNIO-statuuut;
- + het inkomen van het huishouden is lager of gelijk aan de voor de categorie 2 vastgestelde grenzen.

Categorie 2: gezinnen met een laag inkomen

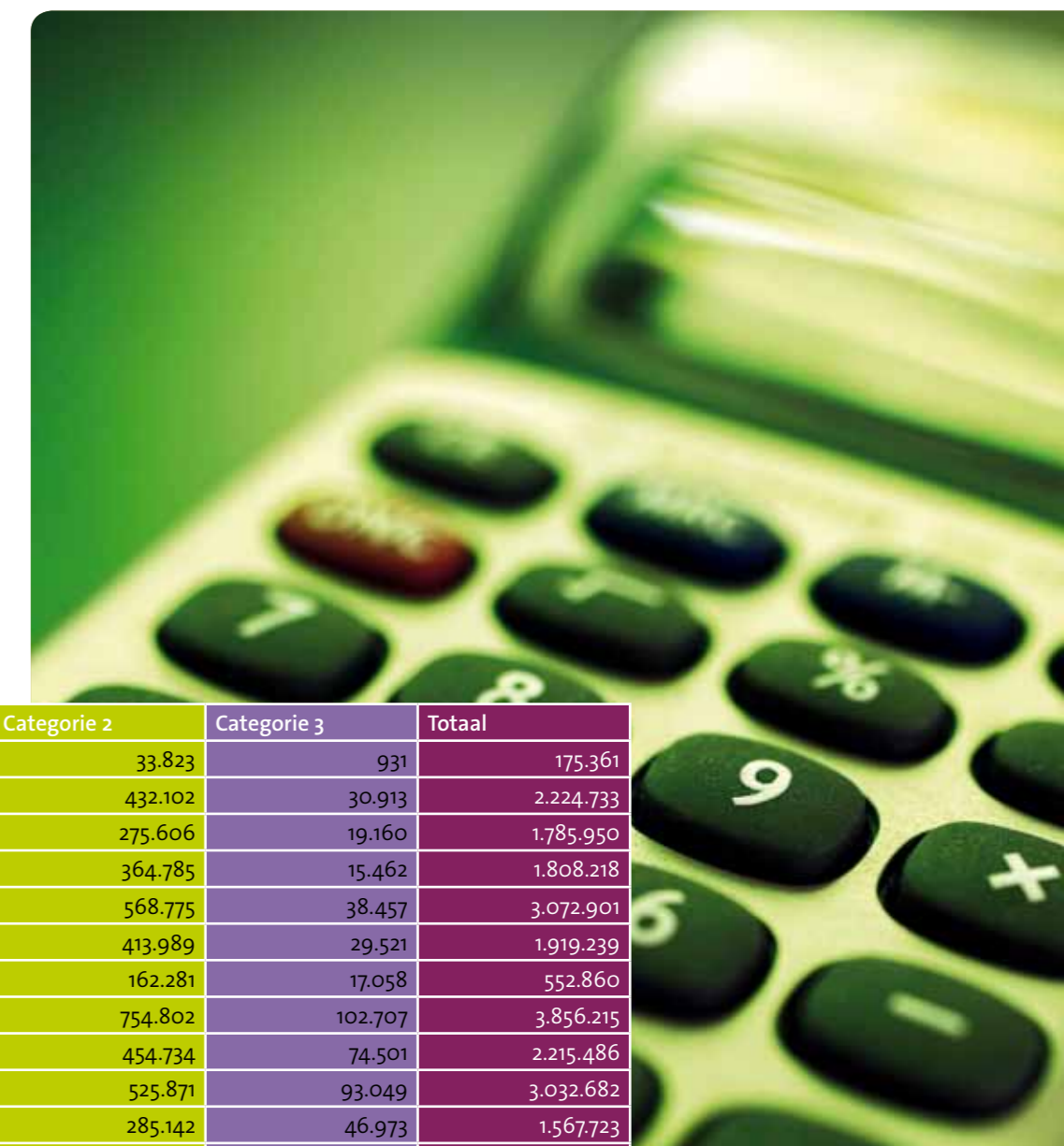
Het jaarlijks bruto belastbaar inkomen van het huishouden¹ is lager of gelijk aan € **16.306,33**, verhoogd met € **3.018,74** per persoon ten laste.

1. Indien het gezin eigenaar is van één of meerdere onroerende goederen, met uitzondering van het goed waarin het woont, zijn bijzondere berekeningsregels van toepassing.

Categorie 3: personen met overmatige schuldenlast

Personen die in een collectieve schuldenregeling **of** in schuldbemiddeling zitten. Het OCMW moet bovendien vastgesteld hebben dat de persoon zijn verwarmingsfactuur niet kan betalen. Onderstaande tabel geeft het bedrag weer dat in 2011 per categorie werd besteed binnen het sociaal verwarmingsfonds, opgesplitst per provincie. Een totaalbedrag van 22.211.368 euro werd over de 3 categorieën verdeeld.

	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3	Totaal
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	140.607	33.823	931	175.361
Oost-Vlaanderen	1.761.718	432.102	30.913	2.224.733
West-Vlaanderen	1.491.184	275.606	19.160	1.785.950
Antwerpen	1.427.971	364.785	15.462	1.808.218
Limburg	2.465.669	568.775	38.457	3.072.901
Vlaams-Brabant	1.475.729	413.989	29.521	1.919.239
Waals-Brabant	373.521	162.281	17.058	552.860
Henegouwen	2.998.706	754.802	102.707	3.856.215
Namen	1.686.251	454.734	74.501	2.215.486
Luik	2.413.762	525.871	93.049	3.032.682
Luxemburg	1.235.608	285.142	46.973	1.567.723
Totaal	17.470.726	4.271.910	468.732	22.211.368

Personeelskosten

De Belgische OCMW's hebben op basis van artikel 40 van de wet op het recht op maatschappelijke integratie (26 mei 2002)¹ recht op een toelage in hun personeelskosten. De toelage bedraagt op jaarbasis 320 euro en wordt berekend in functie van het aantal dagen dat het OCMW een toelage in het kader van een RMI-dossier (leefloon of tewerkstelling) ontvangt van de POD Maatschappelijke Integratie.

In de praktijk

De ingebrachte werkingskosten mogen niet meer bedragen dan één derde van de subsidie. Indien de totale toelage evenwel de financiële last van een halftijdse betrekking niet kan dekken, dan mag het volledige bedrag besteed worden aan de kwalitatieve verbetering van de opvang. Ieder jaar moet het OCMW een verslag opmaken over de besteding van de toelage en daarbij een kopie voegen van de samenvatting van de evaluatie van de integratiecontracten en de resultaten betreffende tewerkstelling, waarvan sprake in artikel 18 van het KB RMI.

1. Artikel 40 van de wet op het recht op maatschappelijke integratie bepaalt het volgende: "Een toelage aan het centrum wordt verleend als tegemoetkoming in de personeelskosten per dossier waarvoor het centrum een staatstoelage ontvangt naar aanleiding van de toekenning van een leefloon of een tewerkstelling. Deze toelage bedraagt 250 euro op jaarbasis en wordt berekend in functie van het aantal dagen dat het centrum voormelde staatstoelage ontvangt."

Toekenningsvoorwaarden

- ▶ Artikel 60 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie bepaalt de toekenningsvoorwaarden en -modaliteiten van de toelage voor de personeelskosten.
- ▶ Het doel is dat de OCMW's deze extra toelage besteden aan de kwalitatieve verbetering van het maatschappelijk werk en de kosten voor de nieuwe wettelijke opdracht die de wet toekent aan de OCMW's.
- ▶ De toelage moet integraal besteed worden aan de verbetering van de op 1 januari 2002 bestaande personeelsnormen om het centrum de mogelijkheid te geven de integratie-doelstellingen van de wet te bewerkstelligen.

Het OCMW wijst deze middelen toe:

- ▶ aan het personeel van de sociale diensten
- ▶ en/of aan het omkaderingspersoneel in het centrum zelf of in het kader van een partnerschap met andere diensten, dat zich bezighoudt met personen die genieten van een GPMI of van het recht op maatschappelijke integratie door tewerkstelling. De toelage mag de brutoloonlast dekken, evenals de werkingskosten, met inbegrip van de opleidingskosten en de kosten voor de aankoop van materieel voor dit bijkomend personeel.

Gebruiksgraad

Over de bestudeerde periode is de benuttingsgraad quasi totaal. De niet-bewezen kosten dalen in absolute bedragen van 601.257 euro in 2008 tot 37.856 euro in 2011.

Voltijdse Tewerkgestelde Eenheden

Het aantal personeelsleden dat via deze maatregel wordt betaald (uitgedrukt in

VTE) schommelt in de bestudeerde periode. Terwijl dit in 2008 1.936 bedroeg was dit in 2009 gedaald tot 1.869 (-3,90%), in 2010 steeg dit opnieuw naar 1.947 (+4,03%), waarna er opnieuw een daling was tot 1.895 (-3.65%).

Vergelijken we het aantal ingebrachte VTE's uit het uniek jaarverslag met het theoretische aantal VTE's dat via deze maatregel wordt betaald (naar rato van 40.000 euro per VTE) dan ligt het reëel aantal VTE's in ieder onderzocht jaar hoger dan het theoretisch aantal VTE's.

Realiteit op het terrein

De ingebrachte uitgaven stijgen ieder jaar, van 70.432.729 euro in 2008 tot 76.918.497 euro in 2011. Dit is een indicatie voor de

stijgende personeelskost (werklast) bij de OCMW's.

De federale tegemoetkoming is echter gestegen van 27.457.434 euro in 2008 tot 32.278.760 euro in 2011. Dat is een stijging met 15%. De tegemoetkoming van de federale staat is dus sterker gestegen dan de ingebrachte personeelskosten.

Indien we ervan uitgaan dat de ingebrachte uitgaven overeenstemmen met de uitgaven op het terrein en de OCMW's dus geen rekening houden met het te verkrijgen toelagebedrag, dan dekde de toelage in 2008 38,89% (27.457.434 euro op 70.432.729 euro) van de reële uitgaven en steeg dit percentage in 2011 tot 41,96% (32.278.760 euro op 75.684.905 euro).

Gebruiksgraad	2008	2009	2010	2011
Theoretisch bedrag	28.058.691	31.172.281	32.685.557	32.278.760
Personeelskosten	67.762.298	68.241.416	71.482.451	72.854.226
Werkingskosten	2.670.431	2.576.146	2.821.324	2.785.125
Onthaalbeleid		1.486.038	1.381.130	1.279.145
Totaal	70.432.729	72.303.600	75.684.905	76.918.497
Niet bewezen uitgaven	601.257	248.169	115.833	37.856
Uit te betalen	27.457.434	30.924.112	32.569.724	32.240.904

aantal VTE's betaald via het uniek jaarverslag	2008	2009	2010	2011
Aantal VTE's ingebracht in het uniek jaarverslag	1.936	1.869	1.947	1.895
Theoretische aantal VTE's	686	773	814	807

Samenvattende tabel	2008	2009	2010	2011
Theoretisch bedrag	28.058.691	31.172.281	32.685.557	32.278.760
Personeelskosten	67.762.298	68.241.416	71.482.451	72.854.226
Werkingskosten	2.670.431	2.576.146	2.821.324	2.785.125
Onthaalbeleid		1.486.038	1.381.130	1.279.145
Totaal	70.432.729	72.303.600	75.684.905	76.918.497
Niet bewezen uitgaven	601.257	248.169	115.833	37.856
Uit te betalen	27.457.434	30.924.112	32.569.724	

Strijd tegen Kinderarmoede

De EU-SILC module 2010 (gebaseerd op de inkomens van 2009) bevat een extra module rond kinderen in armoede. In 2010 bedroeg het **armoederisico bij kinderen** tussen de 0 en 17 jaar 18,5% terwijl dit in de vorige census nog 16,6% bedroeg. Dit is een stijging met 1,9 procentpunt of een verhoging met 42.000 kinderen (371.000 ten opzichte van 413.000) op 1 jaar tijd. Daarmee is het aantal kinderen met een verhoogd armoederisico groter dan het armoederisico binnen de gehele Belgische bevolking (14,6%).

De verschillen in het armoederisico worden in belangrijke mate bepaald door **het aantal kinderen ten laste**. De personen die in 2009 in een gezin met kind(eren) leefden en die **niet werkten**, bevinden zich in de meest precare situatie, 73,7% (75,4%) van hen leeft onder de armoedegrens. Dit percentage bedraagt 26,9% (29,9%) voor vergelijkbare personen die deel uitmaakten van een gezin zonder kinderen.

Wat het **type gezin** betreft, wordt vastgesteld dat alleenstaanden 18,8% (21,9%), vooral alleenstaande vrouwen, en eenoudergezinnen 35,3% (36,9%) in het bijzonder, meer geconfronteerd worden met het armoederisico dan gezinnen met meerdere inkomens.

Deze indicatoren meten echter enkel de "monetaire" armoede, die uitsluitend het inkomensniveau van een individu of van een gezin in aanmerking neemt om te bepalen of deze laatste in armoede leeft. Gelet op het feit dat armoede een **probleem met meerde dimensies** is, moeten ook de uitsluiting inzake huisvesting, onderwijs, participatie, gezondheid, ... in rekening worden gebracht.

De EU-SILC module 2010 laat toe dieper in te gaan op de kinderarmoedeproblematiek. Uit onderstaande tabel blijkt duidelijk dat de armoede en sociale uitsluiting voor kinderen die (over)leven in een gezin waarvan het huishoud inkomen lager is dan het mediaaninkomen groter is.

Percentage kinderen dat leeft in een huishouden waarin omwille van financiële redenen volgende zaken ontbreken voor de kinderen:	Kinderen in een huishouden onder de armoedegrens	Kinderen in een huishouden boven de armoedegrens
Nieuwe kledij	18,50%	3,90%
Twee paar schoenen, waarvan één paar gesloten schoenen	7,00%	3,10%
Minstens één keer per dag groenten en fruit	7,20%	0,70%
Drie maaltijden per dag	9,90%	0,70%
Minstens één maaltijd per dag die vlees of vis bevat	13,10%	1,20%
Leeftijdsspecifieke boeken, met uitzondering van schoolboeken	9,80%	2,80%
Speelgoed voor buitenshuis zoals een fiets, rolschaatsen, skateboard, enz.	13,30%	1,80%
Leeftijdsspecifiek speelgoed of gezelschapsspellen voor binnenshuis	9,30%	0,70%
Op regelmatige basis deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten buiten het gezin (vb. sportclub, muziek, jeugdbeweging, enz.)	27,20%	3,80%
Levensgebeurtenissen vieren, zoals verjaardagen en communies	11,00%	1,70%
Af en toe vrienden uitnodigen om te spelen of om iets te eten	13,40%	1,00%
Deelnemen aan betaalde schoolactiviteiten (vb. schoolreis, excursie)	8,30%	2,10%
Een geschikte plaats om te studeren (voldoende ruim en rustig)	20,50%	5,40%
Een plaats buitenshuis om in alle veiligheid te spelen zoals een tuin, rustige straat of speelplein	34,30%	6,40%

Terwijl er in 2010 nog slechts een gebruiksgraad was van 58%, steeg deze in 2011 tot 76%.

	2010	2011
Bedrag KB	4.199.977	4.200.000
	2.445.471	3.206.177
	58,23%	76,34%

Huurwaarborgen

De huurwaarborg bestaat meestal uit een som geld. Deze som dient als garantie voor de verhuurder indien hij niet zou worden vergoed wanneer de huurder zijn verplichtingen geheel of gedeeltelijk niet nakomt. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de huurder nalaat van de huur te betalen op de overeengekomen tijdstippen, wanneer hij de gehuurde woning niet onderhoudt, wanneer hij de herstellingen die hij moet uitvoeren niet doet, wanneer hij de gehuurde woning op het einde van het huurcontract in slechte staat achterlaat, etc.

De Belgische OCMW's krijgen op basis van het aantal rechthebbenden op maatschappelijke integratie een toelage toegekend om de dossierlast van de opmaak van het huurwaarborgdossier te compenseren. Het bedrag waarover ieder OCMW maximaal kan beschikken wordt jaarlijks bepaald in een koninklijk besluit.

De OCMW's brengen hun gegevens in via het uniek jaarverslag. Er zijn data beschikbaar voor de jaren 2008 tot en met 2011.

Aantal huurwaarborgen naar soort

Kruispuntbank van de sociale zekerheid: nieuwe pistes werden bewandeld

In het kader van de ter beschikking stelling van informatie afkomstig van andere instellingen van sociale zekerheid of van andere sectoren – financiën, economie en werk – en in het kader van de uitbouw van het secundaire netwerk van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid, onderzochten we samen met onze partners nieuwe pistes en werden nieuwe gegevensstromen ontwikkeld.

Zo laat de ter beschikking stelling van transactie 25 door het Rijksregister de OCMW's toe hun sociaal onderzoek aan te vullen met de administratieve en identificatiegegevens van iedereen die mogelijk steun kan krijgen. Omdat deze transactie zowel door de POD MI als door de OCMW's wordt gebruikt, zullen ook de verschillen in de informatie tussen deze verschillende partners verdwijnen. Tot slot vormt deze transactie niet enkel een aanvulling op de Rijksregistergegevens waartoe de OCMW's reeds toegang hebben, ze maakt het bovendien ook mogelijk om alle gegevens in een keer op te vragen.

De samenwerking met de FOD Financiën leidde in 2011 tot een nieuwe gegevensstroom. De OCMW's kunnen nu in het kader van hun sociaal onderzoek de databank van het kadaster en van de onroerende inkomsten raadplegen.

De toegang tot het pensioenkadaster van de Rijksdienst voor pensioenen en tot het kinderbijslagkadaster van de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers zijn twee andere projecten die volledig in werking zijn getreden in de loop van 2011. Deze projecten laten de OCMW's toe een nog vollediger zicht te krijgen op de situatie van hun gebruikers.

2011

Partners	Verstuurde boodschappen	Ontvangen boodschappen
Rijksregister, KSZ en wachtboodschappen	o	5928457
RSZ en RSZPPO	o	2105234
Ziekenfondsen	441911	1283483
RSVZ	o	347660
RVP	o	1120
FOD Financiën	o	107143
POD MI	3444886	2312431
RKW	248280	3
KSZ (integraties)	5100619	409971
Vesta	879775	86332
Totaal	10115471	12581834
Algemeen totaal	22697305	

Tot slot staan de gegevens van de OCMW's nu ook ter beschikking van de dienst Vreemdelingenzaken. Deze gegevens zijn immers noodzakelijk om het onderzoek van het verblijfsrecht goed te kunnen voeren. Het gaat thans om Europese onderdanen en studenten.

Deze uitwisselingen van gegevens en informatie met de andere instellingen van sociale zekerheid en met andere sectoren evolueren voortdurend. We stellen vast dat er in 2011 16% meer uitwisselingen waren dan in 2010. Thans worden nog vele nieuwe projecten onderzocht, die in 2012 in werking zouden moeten treden. Het aantal gegevensstromen dat beschikbaar is voor de OCMW's en het aantal gegevensuitwisselingen zullen dus zeker nog toenemen.

Betere communicatie

Een goede communicatie moet duurzaam zijn. Een organisatie dient een jaarlijks plan op te stellen met als objectief deze strategie te koppelen aan de bijdragen van de medewerkers en dit linken aan het ontwikkelen van een gemeenschappelijke bedrijfscultuur.

Strategisch communicatieplan

Tot 2011 verliep de communicatie van de PODMI niet volgens de lijnen zoals uitgezet in een geïntegreerd plan. Dit had als gevolg dat de boodschap soms niet duidelijk genoeg werd gecommuniceerd. Daarom werd besloten orde te brengen binnen de communicatie. In 2010 werd gestart met de analyse van de situatie "As Is" om in 2011 te komen tot een strategisch communicatieplan.

De strategie werd als volgt opgebouwd : een eerste deel behandelde de grote assen van de communicatie van de PODMI. Deze denkoefening werd voor het eerst binnen de PODMI georganiseerd. De focus werd fijngesteld en al het overbodige verdween. Een tweede deel (ingepland op 3 jaar) formuleerde de strate-

gische objectieven inzake interne- en externe communicatie. Tot slot wordt in het derde deel de operationele doelstellingen die jaarlijks hernieuwd worden, uiteengezet. Dit laat toe om jaarlijks na te gaan in welke mate de operationele doelstellingen werden behaald en of ze hebben bijgedragen tot het realiseren van de strategische doelstellingen. Verder kan op deze manier jaarlijks bijgestuurd worden door het toevoegen of schrappen van operationele doelstellingen.

Deze reorganisatie van het strategisch communicatieplan moet er toe bijdragen een geïntegreerde communicatie te voeren voor alle domeinen waar de PODMI voor bevoegd is. Het moet eveneens toelaten om beter aan te sluiten met het algemeen beleid van de POD en haar materies, geheel in lijn met de strategische keuzes die daarin werden genomen.

Om deze benadering verder in te bedden in het beleid van de PODMI werd het strategisch communicatieplan geïntegreerd in het managementplan en het operationeel plan van de PODMI.

3 conclusies kwamen naar voor bij de analyse van de externe communicatie van de PODMI :

1. Een goeie communicatie blijft hangen

De meerderheid (bijna de helft) van onze partners bezoekt onze website wekelijks om informatie op te zoeken. De vereenvoudigde en op maat gemaakte website moet toelaten dat de bezoeker makkelijk de gewenste en kwalitatieve informatie verkrijgt. Met een minimum aan klikken moet de gebruiker de gewenste informatie te zien krijgen. Daarnaast is er het

blijvend streven naar kwaliteitsvolle informatie (vb: spellingsfouten, achterhaalde informatie, etc.).

2. Zich concentreren op het maximaal bereiken van het doelpubliek

Een van de belangrijkste conclusies bestond eruit dat beter communiceren (verhogen van de kwaliteit maar ook van de samenhang van de communicatie) mogelijk is indien de PODMI zich toelegt om het communiceren van haar boodschap naar haar doelpubliek en daarbij de communicatie naar het grote publiek toe buiten beschouwing moet laten.

3. Gebrek aan visibiliteit

De SWOT oefeningen hebben duidelijk aangegevoeld dat de te verbeteren punten zijn voor de PODMI. Voor wat betreft communicatie ligt er heel wat werk op de plank om de zichtbaarheid in termen van imago en erkenning op te krikken.

Op basis van deze vaststellingen werd een actieplan opgesteld bestaande uit 8 projecten waarbij het meest in het oog springende initiatief het aannemen van een baseline was (slogan). Op het moment van de redactie van dit jaarverslag zijn de werkzaamheden ter finalisering van de lancering van de baseline in volle gang.

Nieuwe website

In samenwerking met de firma dotProjects werden de drie websites van de POD MI omgevormd tot één enkele (www.mi-is.be), met DRUPAL als inhoudelijke beheerstool. Dat alles gebeurde binnen de voorziene planning en volgens de gemaakte afspraken.

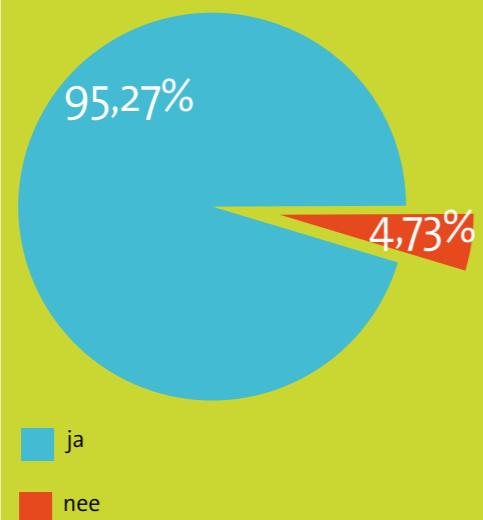
De nieuwe website is thans toegankelijk voor al onze partners en bevat nieuwe inter

actieve diensten voor onze klanten, zoals het abonnement op de elektronische nieuwsbrieven, en een intern gedecentraliseerd beheer.

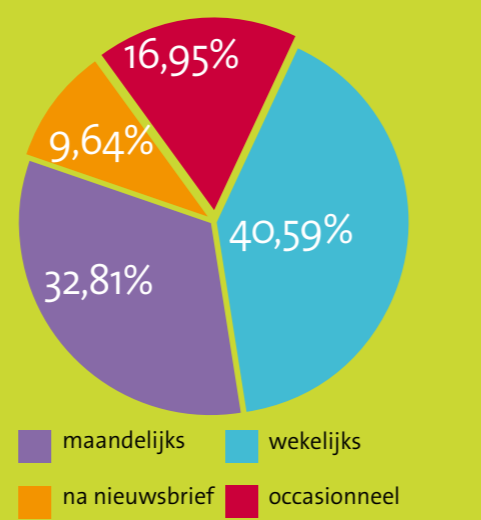
De meeste stakeholders gebruiken de website. De grafieken met betrekking tot de gebruiksfrequentie en –wijze van de site zijn hieronder weergegeven.

De zoekmotor wordt zeer zelden gebruikt, wat kan worden verklaard door het gebruiksvriendelijke ontwerp van de website, dat rechtstreeks toegang geeft tot het thema waarover men informatie wil.

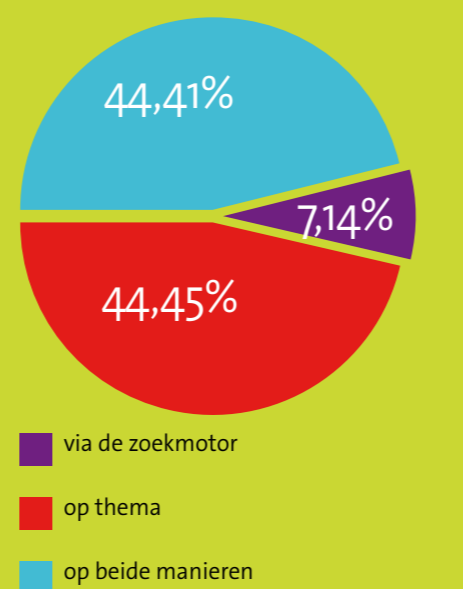
Ik gebruik de website van de POD MI

Ik bezoek de website van de POD MI www.mi-is.be

Als ik informatie zoek op de website, zoek ik:

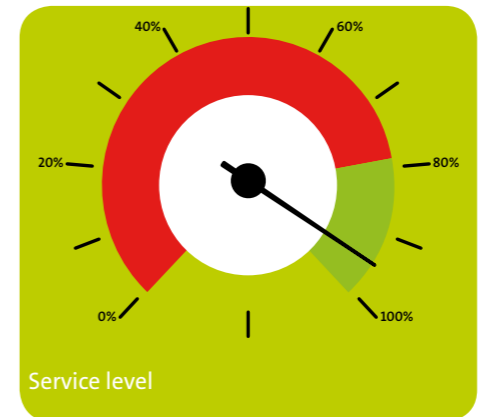
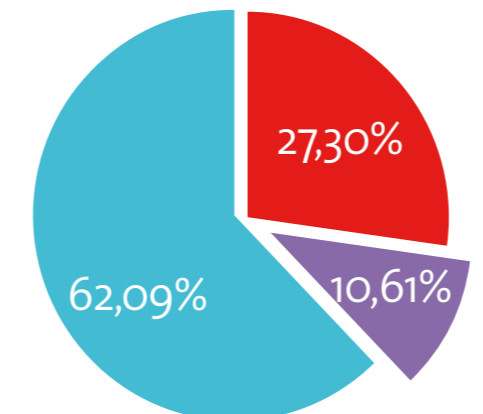

Vragen? Onze frontdesk beantwoordt ze!

Wanneer u ons belt of ons uw vraag via e-mail bezorgt, zullen we u een duidelijk antwoord verschaffen. Bovendien zullen we uw vraag heel snel beantwoorden want de medewerkers van de dienst “Call mi-is” hebben toegang tot een geüniformeerde databank die de antwoorden bevat op de talrijke mogelijke vragen. Als uw vraag enig opzoekwerk vergt, garanderen we u ook een goed gedocumenteerd antwoord binnen de twee dagen.

Om dit te kunnen verwezenlijken, hebben we onze back office aan de frontdesk “Call mi-is” aangepast opdat alle mensen die ons vragen stellen, geholpen zouden kunnen worden door een gesprekspartner die kwaliteitsvolle antwoorden kan verschaffen.

Ik gebruik de FAQ's

Resultaten

Aantal cases (één case = één gestelde vraag): 38295.

De Service Level Agreement (antwoorden binnen de twee dagen) werd gerespecteerd in gemiddeld 92% van de gevallen, vorig jaar was dat in 84% van de gevallen.

De frontdesk behaalde een score van 72% tijdens de tevredenheidsenquête die in 2011 bij onze partners gevoerd werd.

- vaak
- nu en dan
- zelden of nooit

Maatschappelijke
integratie bevorderen

Maatschappelijke integratie bevorderen

In deze tijden van crisis is de versterking van de solidariteit meer dan ooit voor iedereen van essentieel belang om menswaardig te kunnen leven.

Recht op Maatschappelijke Integratie

Het recht op maatschappelijke integratie, ingevoerd bij de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, vervangt sinds 1 oktober 2002 het recht op het bestaansminimum. Het heeft tot doel de maatschappelijke integratie te verzekeren van mensen die over onvoldoende bestaansmiddelen beschikken en aan de wettelijke voorwaarden voldoen.

Het recht op maatschappelijke integratie kan verschillende vormen aannemen:

- een leefloon, al dan niet vergezeld van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie;
- een arbeidsplaats/tewerkstelling;
- of een combinatie van de vorige.

Trends

2011 wordt gekenmerkt door een trend-omkering. Het gemiddeld maandelijks aantal leefloners daalt en dit met 1,3 %. Het aantal leefloners bevindt zich in 2011 echter nog steeds boven het niveau van 2008. Er waren immers gemiddeld 104.047 begunstigden in 2011, tegenover slechts 92.346 in 2008, hetzij 12,7 % meer.

1. Een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI) heeft tot doel de noodzakelijke stappen en doelstellingen in te voeren met het oog op de progressieve sociale en/of professionele inschakeling van alle begunstigden van het RMI, waarvoor in eerste instantie (nog) geen tewerkstelling mogelijk of wenselijk is

RMI gerechtigden 2005-2011

Gedurende het jaar zien we het terugkerend fenomeen dat er een daling is van het aantal begunstigden in juli en augustus. De stijging was nadien echter niet voldoende om het niveau van januari terug te bereiken.

1.1 Leefloon

Het leefloon is een minimuminkomen voor mensen die niet over toereikende bestaansmiddelen beschikken, noch er aanspraak op kunnen maken, noch in staat zijn deze hetzij door eigen inspanningen, hetzij op een andere manier te verwerven. Het leefloon is een geïndexeerd loon dat het de begunstigde moet mogelijk maken om een menswaardig leven te leiden.

Ontoereikende middelen

Het leefloon bedraagt in 2011 770 EUR voor alleenstaanden, wat vaak onvoldoende blijkt om te voorkomen dat men in de armoede terechtkomt. De PODMI spant zich in om het laatste vangnet van de sociale zekerheid op te tillen tot het niveau dat toelaat om een menswaardig leven te leiden. Vandaag leven 1.500.000 Belgen van een inkomen dat onder de armoedegrens (at risk of poverty) ligt, men heeft een verhoogd armoederisico indien het maandinkomen kleiner is dan 973 EUR (EU-SILC 2010) voor een alleenstaande.

In navolging van het RMI is er in 2011 een licht negatief groeipercentage van het aantal leefloners in België. Deze daling is echter nog zwak en het aantal leefloners in 2011 blijft hoog in vergelijking met het gemiddelde van 2008. Er waren immers gemiddeld 94.432 leefloners in 2011 tegenover 83.036 in 2008, ofwel een stijging van 13,6%.

Het aantal leefloongerechtigden in januari 2011 was 96.102. In december van datzelfde jaar was dit gezakt tot 94.104. Gedurende het jaar zien we het terugkerend fenomeen dat er een daling is van het aantal begunstigden in juli en augustus. De stijging was nadien echter niet voldoende om het niveau van januari terug te bereiken.

In 2011 waren de leefloners hoofdzakelijk vrouwen. Het aandeel vrouwen in het leefloon is 3,7% hoger dan hun aandeel in de bevolking van België op 1 januari 2011.

Vanaf	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3
1/09/2010	5922,53	8883,78	11845,05
1/05/2011	6040,65	9060,97	12081,3
1/09/2011	6161,46	9242,2	12322,93

Categorieën binnen het leefloon

Het bedrag van het leefloon werd in 2011 2 maal verhoogd eerst op 1 mei en vervolgens op 1 september 2011. Daarvoor waren de bedragen het laatst verhoogd op 1 september 2010.

Binnen het leefloon, dat een onderdeel is van het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI), zijn er 3 categorieën:

- **Categorie 1:** samenwonend persoon = je leeft samen met één of meerdere personen waarmee je jouw huishouden gemeenschappelijk regelt
- **Categorie 2:** alleenstaande persoon = je leeft alleen binnen het huishouden
- **Categorie 3:** gezin ten laste = je hebt een gezin ten laste met minstens één minderjarig ongehuwd kind. Als je in dit geval samenwoont met een partner, geldt dit bedrag voor beide samen.

Leefloon volgens categorie

- ▶ alleenstaanden
- ▶ samenwonenden
- ▶ gezinslast

Onderstaande tabel toont het aantal begunstigten op het leefloon per maand en opgesplitst per categorie. De daling van het aantal leefloongerechtigden in juli-augustus is in grote mate toe te schrijven aan de daling binnen de categorie van de alleenstaanden.

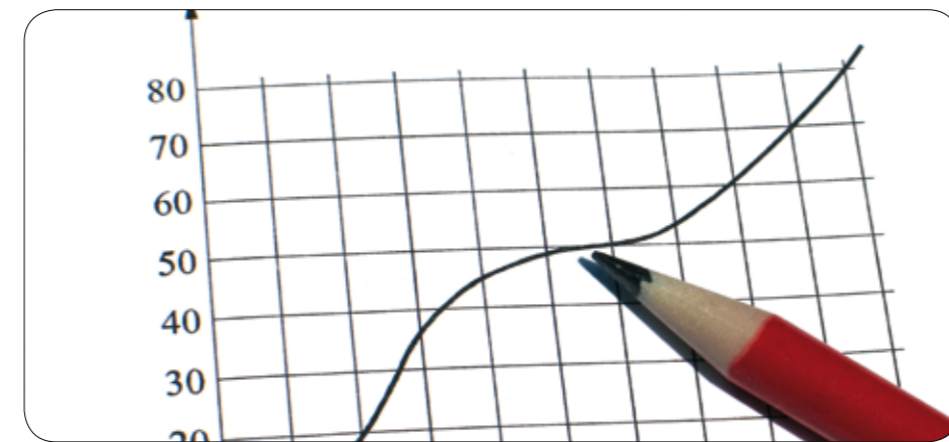
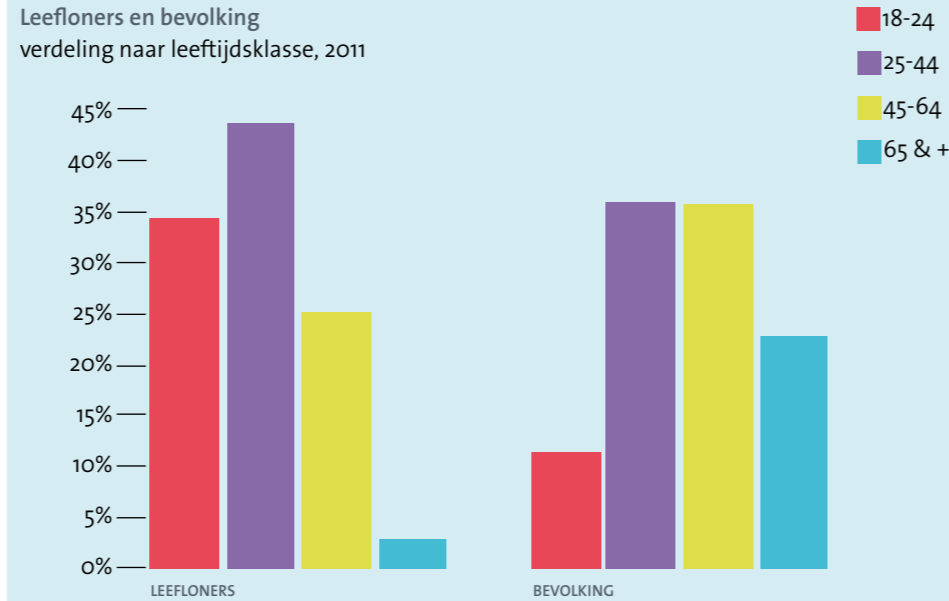
	Alleenstaanden	Samenwonenden	Gezinslast
2011-01	28.747	40.892	26.463
2011-02	29.100	40.863	26.645
2011-03	29.338	40.657	26.619
2011-04	29.190	40.183	26.565
2011-05	29.089	39.941	26.448
2011-06	28.489	39.364	26.233
2011-07	26.839	38.310	26.301
2011-08	26.802	38.340	26.414
2011-09	28.062	38.907	26.453
2011-10	28.378	39.085	26.666
2011-11	28.559	38.948	26.608
2011-12	28.658	38.818	26.628

Verjonging van het leefloonpubliek

De verdeling volgens leeftijdsklasse toont een oververtegenwoordiging aan van jonge leefloners van 18 tot 24 jaar en, in mindere mate, van leefloners van 25-44 jaar in verhouding tot hun aanwezigheid in de nationale bevolking van 18 jaar en ouder²

2. Enkel de bevolking van 18 jaar en ouder wordt hier in aanmerking genomen. Behalve uitzonderingen bepaald door de wet moet de leefloners immers meerderjarig zijn, d.w.z. minstens 18 jaar zijn. Ter informatie, de min 18-jarigen vertegenwoordigden minder dan 1% van de leefloners in 2011

Leefloners en bevolking verdeling naar leeftijdsklasse, 2011

Recht op Maatschappelijke Hulp

Het recht op maatschappelijke hulp, terugbetaald door de federale Staat krachtens de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, kan verschillende vormen aannemen (hulp in natura, financiële steun, begeleiding, ...).

De belangrijkste aspecten hiervan zijn:

- ▶ financiële steun (equivalent leefloon)
- ▶ tewerkstellingsmaatregelen
- ▶ medische hulp

Personen die niet in aanmerking komen voor het recht op maatschappelijke integratie kunnen het recht op maatschappelijke hulp vragen.

Zo kan aan personen die uitgesloten worden van het toepassingsgebied van het RMI op basis van hun nationaliteit, hun leeftijd of hun bestaansmiddelen het RMH worden toegekend. Men kan de volgende personen aanhalen:

- ▶ vreemdelingen met een verblijfstitel die niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister (geregulariseerden, gezinsherenigingen, ...)
- ▶ asielzoekers
- ▶ illegalen die geen recht hebben op “dringende” medische hulp

Vreemdelingen met een verblijfstitel die niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister (statuten I) kunnen financiële steun ontvangen en een tewerkstellingsmaatregel genieten. Asielzoekers (statuten B) kunnen

materiële of financiële steun genieten. Het aantal gerechtigden op het Recht op Maatschappelijke Hulp (RMH) kende een daling in de periode 2005-2008, waarna deze steeg om begin 2011 een piek te kennen. Anders dan bij het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI) is er bij het Recht op Maatschappelijke Hulp (RMH) geen lijn te trekken in de evolutie van het aantal gerechtigden gedurende het jaar 2011.

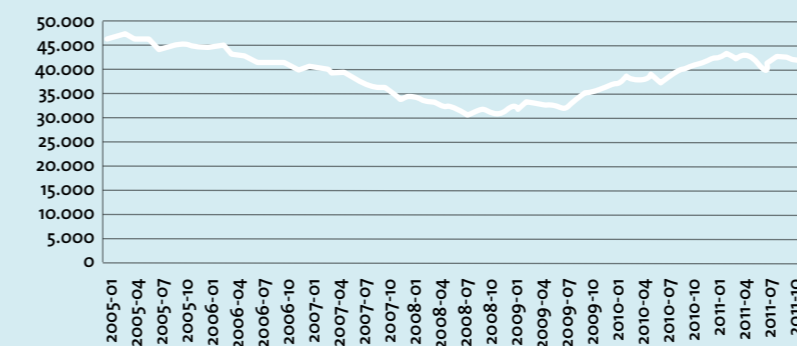
1.2 Financiële hulp (equivalent leefloon)

In het kader van de maatschappelijke dienstverlening is de financiële hulp in principe het equivalent van het leefloon. Die steun wordt toegekend aan asielzoekers en aan vreemdelingen die niet zijn ingeschreven in het bevolkingsregister.

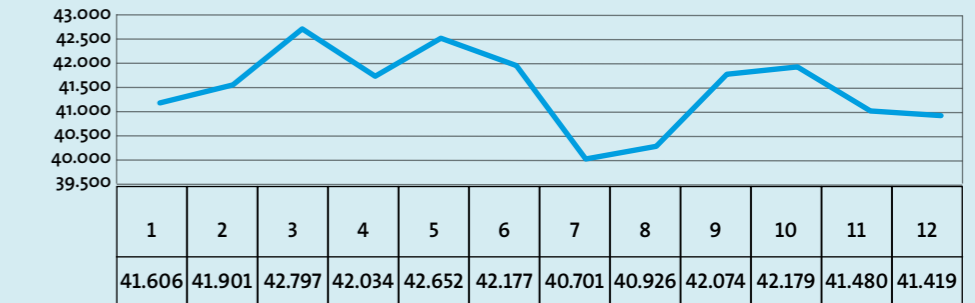
Het aantal personen dat beroep doet op financiële hulp (equivalent leefloon) kent dezelfde evolutie als het aantal gerechtigden op maatschappelijke hulp.

Gedurende het jaar 2011 is er een stijging van het aantal begunstigten op financiële hulp. Zij het dat er een dip is in de maand juli.

RMH gerechtigden 2005-2011

RMH gerechtigden 2011

Financiële hulp vooral voor mannen

In tegenstelling tot het leefloon, zijn de begunstigden van de financiële hulp in 2011 hoofdzakelijk mannen. Zij vertegenwoordigden 59,6 % van het aantal begunstigden van de financiële hulp in 2011, tegenover 45,3 % voor het leefloon.

De spread tussen het aantal mannen en vrouwen was op zijn kleinst in de periode 2008 en 2009, maar heeft in 2011 nog niet zijn niveau bereikt van 2005.

De evolutie van de onderverdeling per categorie is niet dezelfde bij het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI) en de financiële hulp (equivalent leefloon). Gedurende de periode 2005-2011 is er een stijging van het aantal alleenstaanden, terwijl de categorie samenwonenden daalt en een dip kent in de periode 2008-2009.

1.3 Medische kosten

De medische hulp omvat alle kosten voor gezondheidszorg gedekt door de maatschappelijke hulp: dokterskosten, apothekerskosten, ziekenhuiskosten, kosten voor ambulante medische zorgen verstrekt in een ziekenhuis en/of de apothekerskosten die voortvloeien uit de zorgen verstrekt in een ziekenhuis. De medische hulp is hulp in de vorm van een financiële tegemoetkoming van het OCMW

in de medische kosten van een persoon in een toestand van armoede die zich niet kan aansluiten bij een ziekenfonds. De medische hulp is geen financiële hulp die rechtstreeks aan de persoon gestort wordt. Hij dient enkel om de personen een toegang te waarborgen tot medische zorg via de betaling van de arts, het ziekenhuis, de apotheker, enz.

Welk begunstigden?

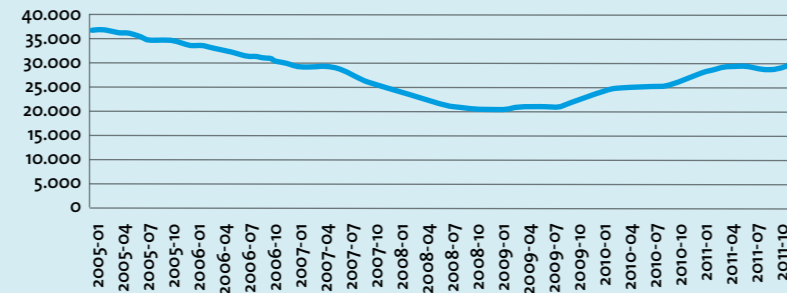
Er wordt een onderscheid gemaakt tussen twee soorten begunstigden:

- ▶ vreemdelingen met regelmatig verblijfsrecht die zich niet kunnen aansluiten bij ziekenfonds;
- ▶ personen die onregelmatig verblijven en die niet over voldoende bestaansmiddelen beschikken. Zij kunnen enkel aanspraak maken op de zogenaamde “dringende” medische hulp. De terugbetaling gebeurt op basis van een zorgattest waarop vermeld staat dat de zorg dringend is.

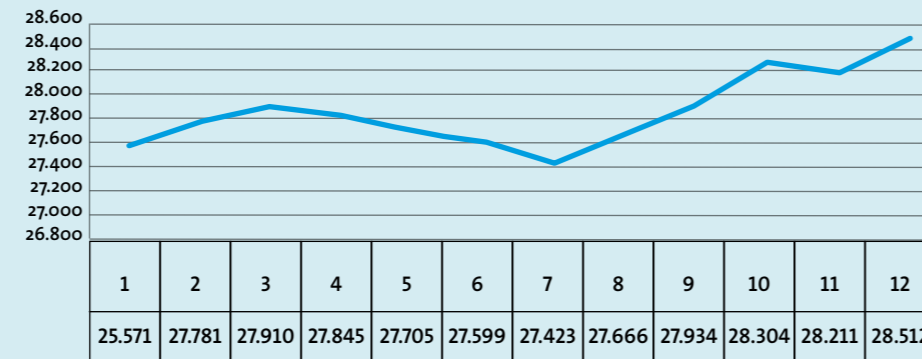
Het aantal dossiers medische kosten kende in 2010 een piek die in 2011 opnieuw wordt benaderd.

Bij de opmaak van het jaarverslag 2011 beschikt de POD Maatschappelijke Integratie niet over stabiele cijfers voor het volledige jaar 2011. De onderstaande data moeten dan ook met voorzichtigheid benaderd worden, zeker deze van de laatste 2 kwartalen.

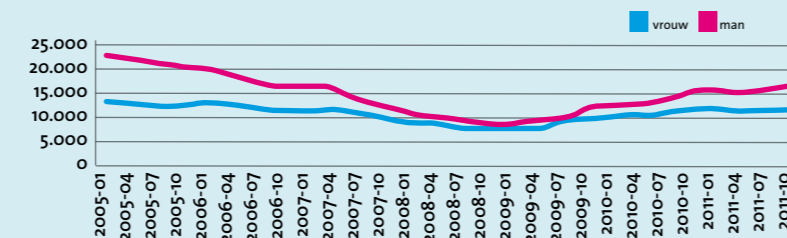
Financiële hulp 2005-2011

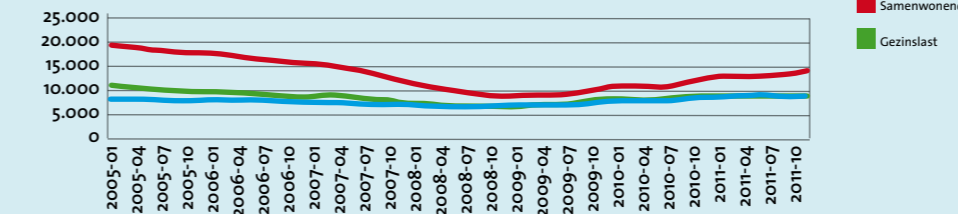
Financiële hulp 2011

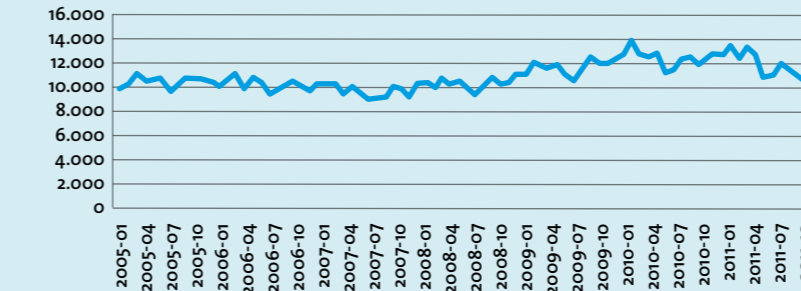
Financiële hulp volgens geslacht 2005-2011

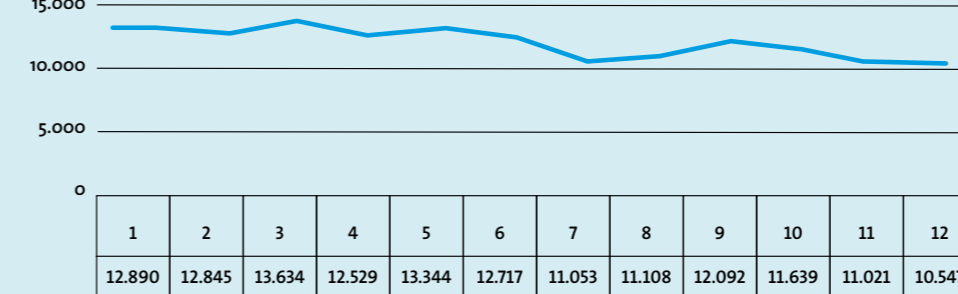
Financiële hulp per categorie

Medische kosten 2005-2011

Medische kosten 2011

Armoede de pas afsnijden

Eén op de zeven inwoners van ons land is arm. Eén persoon op zeven is ondergedompeld in deze vorm van niet-bestaan, zonder rechten. Dat is ontoelaatbaar.

De armoede in België meten

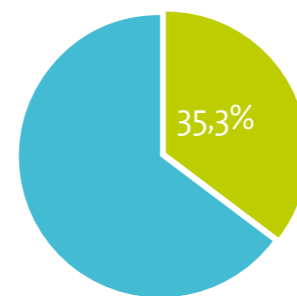
De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding publiceerde in 2011 de 2^e versie van de interfederale armoedebaarometer. De interfederale armoedebaarometer verzamelt de belangrijkste gegevens uit de European Union Survey on Income and Living Conditions (EU-SILC), de arbeidskrachtenenquête (EAK) en de resultaten van de MIMOSIS-simulaties. De barometer is het resultaat van de samenwerking binnen de indicatorenwerkgroep van de sociale OMC Europa 2020 van de FOD Economie, de FOD Sociale Zekerheid, de POD Maatschappelijke Integratie, de Gewesten, de Gemeenschappen en de andere leden van de werkgroep.

De interfederale armoedebaarometer geeft op een visueel aantrekkelijke manier weer hoe het gesteld is met de armoede in België. Een aantal belangrijke data worden hieronder besproken.

Eenoudergezinnen

De algemene armoederisicograad bedraagt 14,6% in België, voor sommige bevolkingsgroepen wordt een veel hoger risico vastgesteld. Dit is in het bijzonder het geval voor eenoudergezinnen (veelal alleenstaande vrouwen met kinderen). Deze bevolkingsgroep is in 1 op de 3 gevallen (35%) arm of leeft in een situatie met een verhoogd risico op armoede.

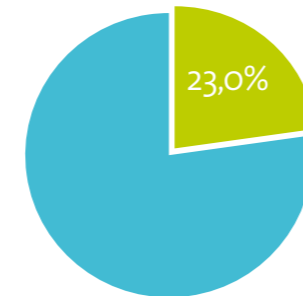
Alleenstaande ouder

Lage scholingsgraad

De armoedebaarometer toont verder ook aan dat er een oververtegenwoordiging is van het aantal personen met een laag opleidingsniveau binnen de AROP-groep (AROP: at-risk-of-poverty). Een kwart van de personen met een laag opleidingsniveau zit in een AROP-situatie.

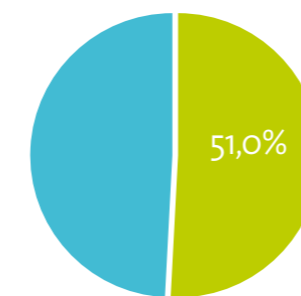
Personen met een laag opleidingsniveau

Migrantenachtergrond

Zoals eerder vermeld, is de algemene AROPgraad in België 14,6%, voor personen afkomstig van buiten de Europese Unie wordt vastgesteld dat de helft (51%) van deze bevolkingsgroep in een armoedesituatie overleeft. De gekleurde armoede werd eveneens besproken in het Vlaamse jaarboek armoede en sociale uitsluiting van 2011.

Niet EU 25

Armoede beter leren kennen om ze beter te kunnen bestrijden

Vandaag zijn er 28 ervaringsdeskundigen tewerkgesteld door de federale overheid, waarvan 2 met eigen middelen door de RVA.

Integratie binnen de diensten en opleiding zijn twee van onze prioriteiten. De integratie trachten we te verbeteren door het systeem van mentor en functionele chef te verduidelijken en uit te diepen. Verder gingen we ook op zoek naar efficiënte manieren van individuele coaching, waaraan duidelijk behoefte bestaat. We werken gestaag verder op onze doelen, er zijn geen verschillen met de oorspronkelijke doelstellingen. Enkel verdere uitdiepingen.

In samenwerking met het OFO werkten we een opleiding uit die voor Nederlandstaligen en Franstaligen gelijklopend was. Na een behoefteanalyse (zie bijlage) werd er beslist ze toe te spitsen op vaardigheden nodig om binnen de overheid te kunnen functioneren. Lesinhouden zijn mondelinge en schriftelijke communicatie, projectbeheer, de Belgische instellingen, enz.

De ervaringsdeskundigen die een erkende opleiding ervaringsdeskundige doorliepen kunnen nu aangeworven worden op niveau C. Dit is een belangrijke erkenning en valorisering van de studie-inspanning en van de functie

Ervaringsdeskundige bij de federale overheid. We startten de onderhandelingen met FOD Financiën en FOD Justitie over de aanwerving van ervaringsdeskundigen bij hun dienst en op hun budget. Er is nu een generieke functieomschrijving die door alle diensten kan gebruikt worden. We maken ook veel werk van een concrete gedetailleerde taakomschrijving voor elke ervaringsdeskundige op basis van de generieke functieomschrijving, de competenties van de betrokken ervaringsdeskundige en de behoeften van de betrokken dienst.

De ervaringsdeskundigen leverden een degelijke bijdrage aan de actualisering van het federaal plan armoedebestrijding (zie tekst in bijlage). Gebruikers van openbare diensten werden ondersteund in het doorlopen van de procedures. Ervaringsdeskundigen gaven communicatie-advies voor folders en websites. Ervaringsdeskundigen werden betrokken bij de actualisering van de armoedebarmeter, bij het uitwerken van het plan tegen kinderarmoede, bij het zoeken naar rechthebbers van bepaalde voorzieningen en uitkeringen en bij het bekendmaken van bepaalde diensten bij kwetsbare groepen.

De ervaringsdeskundigen komen maandelijks samen in een overleg. Op dat overleg worden specifieke vormingspunten naar voor gebracht, wordt er aan intervisie gedaan en worden transversale zaken en problemen besproken. De laureaten kort voorgesteld

Het werk en de inzet voor de bestrijding van armoede belonen

Op 18 mei 2011 reikte de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie, Philippe Courard, in het gezelschap van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Mathilde, de Federale Prijs Armoedebestrijding 2011 uit. Deze Prijs wil de aandacht vestigen op de initiatieven voor solidariteit met en steun aan kansarmen in België.

Uit de talrijke kandidaturen vanuit Vlaanderen, Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden 9 kandidaten genomineerd. Hieruit selecteerde de jury, die uit verschillende personen bestond die deel uitmaken

LETTERLIJK...

“Deze prijs valoriseert en beloont het werk van mensen en verenigingen die zich elke dag inzetten voor de bestrijding van armoede. Het is ook een manier om de hele bevolking bewust te maken van het belang van een koppige strijd tegen de fenomenen die bij armoede komen kijken.”

Philippe Courard, Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding

van verenigingen die actief zijn bij de bestrijding van armoede, 3 winnaars (1 in elk Gewest). De 3 laureaten kregen elk 10.000 € financiële steun. Ze zullen dit bedrag kunnen gebruiken voor nieuwe projecten en initiatieven voor armoedebestrijding. De 9 genomineerden werkten eveneens mee aan de productie van een promotiefilm die hun project toont. Deze film werd hun ter beschikking gesteld en kon vervolgens als basis dienen voor de promotie van hun project of hun actie. De toenmalig Staatssecretaris koos in 2011 3 thema's waarop de kandidaten werden beoordeeld: kinderarmoede, actieve inclusie (een degelijk inkomen, een inclusieve arbeidsmarkt toegankelijk voor iedereen, toegang tot kwaliteitsvolle dienstverlening) en vrijwilligerswerk.

WAALS GEWEST – De Bébé Bus van de Animatiegroep van la Basse-Sambre, Auvelais

De Animatiegroep van la Basse-Sambre stelt met zijn rondreizende opvangplaats voor kinderen van 0 tot 3 jaar een origineel concept voor. De werking ervan is vrij eenvoudig: kinderverzorgsters gaan met een bestelwagen met materiaal voor kinderverzorging en animatie naar een lokaal van een gemeente, dat goedgekeurd werd door de ONE, om er voor een dag een plaatselijke opvangplaats voor kinderen die jonger zijn dan 3 jaar in te richten. De Bébé Bus gaat iedere dag van de week naar een andere gemeente, waar het team van kinderverzorgsters en opvoeders verschillende activiteiten voorzien die goed zijn voor de ontwikkeling en de socialisatie van het kind. De opvangplaats is vooral bedoeld voor doelgroepen die geen toegang hebben tot de traditionele opvangplaatsen, en in het bijzonder voor werkzoekenden, mensen in opleiding, mensen die deeltijds werken en ouders (of grootouders) die even willen uitblazen of wat tijd voor zichzelf willen vrijmaken. De gelijkheid van kansen wordt hoog in het vaandel gedragen, met bijzondere aandacht aan kansarme en eenoudergezinnen.

VLAAMS GEWEST – Het armoedebeleid van het OCMW van Balen

Kansarmoedebestrijding is een prioriteit voor het OCMW van Balen. In de werkgroep armoedebeleid zoeken OCMW-medewerkers samen met ervaringsdeskundigen, vrijwilligers van welzijnsschakel en de Katholieke Hogeschool Kempen naar oplossingen voor problemen waarmee mensen in armoede geconfronteerd worden op het vlak van gezondheid, inkomen, werk, onderwijs, ... Ze zetten acties op om mensen meer inkomen te geven, om diensten toegankelijker te maken en om mensen sterker te maken. Voorbeelden van deze acties zijn: een signaallijst voor leerkrachten om armoede te herkennen, een kaartje om goedkoper naar de dokter te gaan, enz.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST – Assembl'âges© vzw, Sint-Agatha-Berchem

Assembl'âges© organiseert intergenerationele activiteiten die zich richten tot de vroegste kinderjaren, de jeugd, de familie, school en de derde en de vierde leeftijd in heel België. De vereniging organiseert een aantal initiatieven (ontmoetingen tussen kinderen en volwassenen, alfabetisering, buitenschoolse activiteiten, ...) die personen van verschillende leeftijden uit bescheiden milieus (alleenstaande ouderen, rusthuisbewoners, kinderen die vaak op school worden opgevangen, ...) de kans geven om elkaar te ontmoeten met gemeenschappelijke doelstellingen in gedachten, om zich te vormen, om samenhang te creëren, enz.

Een ambitieuzer activeringsbeleid

Activering kreeg een prominente plaats in de Algemene Beleidsverklaring van 1 december 2011. Activering wordt erin voorgesteld als het beste middel om armoede te bestrijden. De federale regering maakt een prioriteit van het activeringsbeleid en wil dit beleid voeren in overleg met de Gewesten en de Gemeenschappen en in samenwerking met de plaatselijke overheden.

Rol van het ESF

Het federale programma 2007-2013 spitst zich toe op de federale bevoegdheden inzake maatschappelijke integratie en werkgelegenheid. Wat de pijler 'Maatschappelijke Integratie' betreft, legt de programmatieperiode 2007-2013 de nadruk op de mobilisering van de doelgroepen die momenteel ondervertegenwoordigd zijn op de arbeidsmarkt, evenals op een verbetering van de loopbaanperspectieven voor meerdere doelgroepen onder de OCMW-gebruikers. Deze strategie is conform de prioriteiten van het Europees Sociaal Fonds: "de sociale

insluiting van kansarmen met het oog op hun duurzame integratie in het arbeidsproces en bestrijding van alle vormen van discriminatie op de arbeidsmarkt ..."

Concreet en overeenkomstig het nationaal strategisch referentiekader spitst het federaal programma 2007-2013 zich toe op twee assen, namelijk, ten eerste, het stimuleren van professionele en sociale activeringstrajecten en, ten tweede, loopbaanplanning en verscheidenheid op het werk aanmoedigen en discriminaties bestrijden.

We onderscheiden eveneens een derde as, namelijk de technische bijstand.

Welke projecten in 2011

Wat As 1 - sociale en professionele activerings-trajecten stimuleren – betreft, werden in 2011 twee projectoproepen gelanceerd.

In het kader van deze projectoproepen werd € 5.908.978,09 aan steun toegekend door het ESF. De goedgekeurde cofinanciering bedraagt € 7.998.904,77 en bijgevolg bedraagt het goedgekeurde totaalbedrag € 13.907.882,86.

Er werden 70 projecten goedgekeurd in het kader van deze projectoproepen, meer bepaald 36 voor trajecten en 34 socioprofessionele inschakelingstrajecten.

Wat as 2 - loopbaanplanning en verscheidenheid op het werk aanmoedigen en discriminaties bestrijden – betreft, werd het project "ervaringsdeskundigen" verlengd in 2011. Wat de andere prioriteiten van as 2 betreft, werden 2 bestaande projecten verlengd (psychosociale risico's en spier- en skeletaandoeningen). Naar aanleiding van de resultaten van de evaluatie van as 2, die begin 2011 werd uitgevoerd, heeft het selectiecomité voor as 2 eveneens 2 bijkomende projecten geselecteerd om de vastgestelde onderconsumptie te verhelpen. Op 6 september 2011 werden meer bepaald een project inzake sensibilisering in verband met de bevordering van de tewerkstelling van ouderen en een sensibiliseringsproject inzake psychosociale risico's op het werk geselecteerd.

mende projecten geselecteerd om de vastgestelde onderconsumptie te verhelpen. Op 6 september 2011 werden meer bepaald een project inzake sensibilisering in verband met de bevordering van de tewerkstelling van ouderen en een sensibiliseringsproject inzake psychosociale risico's op het werk geselecteerd.

In cijfers

2011: 68 projecten (34 trajecten en 34 voor-trajecten)

- ▶ 16 in Wallonië
- ▶ 14 in Brussel
- ▶ 38 in Vlaanderen

	Begrotingsenveloppe	Toegekend budget 2011	Vershil
Brussel 13,2%	€ 733.506,02	€ 1.021.936,36	€ 288.430,34
Wallonië 40,6%	€ 2.256.086,69	€ 2.324.428,32	€ 68.341,63
Vlaanderen 46,2%	€ 2.567.271,07	€ 2.562.613,41	€ -4.657,66
	€ 5.556.863,78	€ 5.908.978,09	

2011 (2e oproep) : 2 projecten voortrajecten
▶ 2 Vlaamse – € 49.262,37

Het ESF en de Roma

De volwaardige participatie van de Roma in de maatschappij wordt ondersteund met financiële instrumenten van de Europese Unie, zoals het Europees Sociaal Fonds. De globale doelstelling van de projecten en programma's die worden gesteund met de financiering van de Unie is de inclusie van de Roma in de gewone onderwijssystemen, de algemene arbeidsmarkt, de traditionele huisvestingsnetwerken en de maatschappij in het algemeen.

In het kader van het Operationeel Programma – Doelstelling regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid van de federale overheid ESF 2007-2013, heeft de cel ESF van de POD Maatschappelijke Integratie een oproep gelanceerd betreffende innoverende projecten (pilotprojecten) die de geïndividualiseerde begeleiding van Roma in een traject van sociale activering als doel hebben. Het is de bedoeling de OCMW's van de gemeenten waar een Roma-gemeenschap is de middelen te geven om voor intensieve begeleiding te zorgen.

Deze pilotprojecten hebben als kader as 1 van de federale programmatie. Ter herinnering: as 1 van het Operationeel Programma (OP) met als titel "Stimuleren van sociale en professionele activeringstrajecten" maakt,

naast de cofinanciering van de sociaalprofessionele inschakelingstrajecten en van de voortrajecten die werden ingevoerd door de OCMW's, de ontwikkeling mogelijk van innoverende praktijken op het vlak van de sociale activering.

Seminarie van het Europees Sociaal Fonds

29 juni 2011

In het kader van de acties met betrekking tot communicatie en informatie die worden genomen door de beheersautoriteit van het Federaal Operationeel Programma ESF 2007-2013, werd op 29 juni 2011 een ESF-seminar georganiseerd onder voorzitterschap van Julien Van Geertsom, Voorzitter van de POD Maatschappelijke Integratie.

Algemene doelstelling van dit evenement was het verspreiden van het beeld van het ESF, het ESF voor iedereen zichtbaar en concreet maken en zo Europa dichter bij de burger brengen. Daarnaast was dit evenement gericht op het creëren van communicatie-doelstellingen en de bewustwording van de publieke opinie over de rol van de Europese Unie en de impact van haar structuurfondsen en van het ESF in het bijzonder.

De meerwaarde van de projecten ondersteund door Europa werd verduidelijkt door

de presentatie van een aantal opmerkelijke projecten van Belgische promotoren in het kader van de ESF-programma 2007-2013. Vier Belgische promotoren, namelijk het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek, het OCMW van Bertrix, het OCMW van Roeselare en het OCMW van Kortrijk, stelden hun projecten voor.

Bovenop de presentatie van de concrete acties uitgevoerd dankzij de ESF-subsidie, en de aanwezigheid van de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding, Philippe Courard, die nogmaals het belang herhaalde van Europese steun in deze strijd, zetten nog diverse andere presentaties het seminar kracht bij, namelijk:

- Een presentatie van de stand van zaken betreffende de lopende besprekingen in de Europese Commissie in het kader van het ESF na 2013, gebracht door Steven Engels, vertegenwoordiger van de Europese Commissie, DG Employment, Social Affairs and Inclusion;

- Een presentatie van de realisaties halfweg het OP van de ESF-programma 2007-2013 gebracht door Alexander Lesiw, Directeur-Generaal bij de POD Maatschappelijke Integratie, en dit voor as 1 en as 2.

Dit sleutelmoment, samen met alle info met betrekking tot de realisaties van het Federaal Operationeel Programma ESF 2007-2013, maakte het mogelijk goede praktijken uit te

wisselen, ervaringen te toetsen en samen te leren uit de gesubsidieerde projecten in het kader van de programma van het Europees Sociaal Fonds 2007 – 2013.

De regering wil het activeringsbeleid op de volgende manieren nog efficiënter maken:

- ▶ De OCMW's zullen, in geval van toekenning van het leefloon, verplicht zijn de begunstigde te activeren door hem in te schrijven bij de Gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling.
- ▶ De vrijstelling voor professionele inschakeling zal worden hervormd teneinde een langere arbeidsduur in de hand te werken en de toegang tot arbeid te vergemakkelijken.
- ▶ De regelgeving zal worden versoepeld om partnerschappen tussen de OCMW's, de Gewestelijke arbeidsbemiddeldingsdienst en een derde partij aan te moedigen. Het is daarbij de bedoeling de leefloners een integrale begeleiding naar werk aan te bieden.
- ▶ Voor diegenen bij wie professionele activering niet lukt omdat ze te ver afstaan van de arbeidsmarkt, zullen de OCMW's zich inzetten om ze sociaal te activeren door hen tot nuttige sociale participatie aan te zetten.
- ▶ De federale overheid zal geen nieuwe doelgroepen meer invoeren.
- ▶ De startbaanovereenkomsten in het kader van globale projecten zullen onder de bevoegdheid komen van de Gemeenschappen en de Gewesten.
- ▶ De Gewesten worden bevoegd voor de programma's voor de arbeidsmarktbegeleiding van leefloners (art. 60 en 61) om ze opnieuw te integreren in de arbeidsmarkt.

Activeringsmaatregelen

Het OCMW wordt gesubsidieerd als werkgever of als begeleider

Tewerkstelling met toepassing van artikel 60, §7

Een tewerkstelling met toepassing van art. 60, §7, is een krachtig instrument voor maatschappelijke integratie. Met dit instrument kan het OCMW een begunstigde een beroepservaring bezorgen en hem of haar opnieuw integreren in het sociaalzekerheidsstelsel. Het OCMW kan de persoon zelf tewerkstellen of ter beschikking stellen van een andere organisatie.

In 2011 betaalde de POD MI een som van 171.932.574 euro (waarvan 68.417.477 euro voor de sociale-economieondernemingen) terug aan de OCMW's voor de tewerkstelling van 22.304 personen (waarvan 6.275 personen in de sociale economie) via deze maatregel.

Wanneer het OCMW een begunstigde ter beschikking stelt van een organisatie die behoort tot de sociale economie, dan kan het aanspraak maken op een verhoogde staats-toelage. Voor dit soort van ter beschikking stelling, zijn er 3000 plaatsen beschikbaar. In het jaar 2011 werden deze plaatsen zo goed als allemaal ingevuld.

Het OCMW komt financieel tussen in de kosten, verbonden aan de inschakeling van een gerechtigde in het beroepsleven

Naast de tewerkstelling op basis art. 60, §7, waarbij het OCMW de juridische werkgever is, bestaan er andere tewerkstellingsmaatregelen, waarbij het OCMW financieel tegemoetkomt in de kosten die verbonden zijn aan de professionele inschakeling van een gerechtigde. Deze maatregelen zijn ontstaan als de tegenhanger van het activeringsstelsel zoals dat in voege is bij de werkloosheidsreglementering. Beide stelsels houden een subsidiëring van de loonkost in bij welbepaalde tewerkstellingsprogramma's die worden opgezet om moeilijk bemiddelbare werkzoekenden terug in de arbeidsmarkt in te schakelen.

Door financieel tegemoet te komen in de loonkost van de werknemer wil men de aanwerving van personen aanmoedigen die normaal gezien niet worden aangenomen door een werkgever wegens een verondersteld zwakkere productiviteit. Die zwakkere productiviteit kan het gevolg zijn van een lange werkloosheidsduur, een gebrek aan opleiding en/of arbeidsattitude, maatschappelijke en/of relationele problemen, enzovoort. De financi-

ele tussenkomst wordt geacht dit verschil in productiviteit te compenseren.

De uiteindelijke bedoeling is dat deze werknemers na afloop van de gesubsidieerde tewerkstelling kunnen doorstromen naar de reguliere arbeidsmarkt op basis van hun opgebouwde werkervaring.

Activa

De tewerkstellingsmaatregel Activa beoogt de bevordering van de tewerkstelling van (langdurig) werkzoekenden en OCMW-begunstigden. Alle werkgevers uit de privésector en sommige werkgevers uit de openbare sector kunnen een beroep doen op deze tewerkstellingsmaatregel. De werkgever die een werkzoekende aanwerft die behoort tot de doelgroep, kan aanspraak maken op een forfaitaire vrijstelling van werkgeversbijdragen en een financiële tegemoetkoming in de loonkost. Deze voordelen zijn beperkt in de tijd. Deze beperking in de tijd wordt bepaald door de leeftijd en de jobloze periode van de aangeworven werknemer en door het type activaplan waarin hij of zij is ingeschreven. In 2011, betaalde de POD MI 1.121.283 € terug aan de OCMW's in dit kader, voor de tewerkstelling van 436 personen.

Doorstromingsprogramma

Deze activeringsmaatregel is bedoeld om tegemoet te komen aan maatschappelijke behoeften in de sociaal-culturele sector, de sportsector, de vrijetijdsector of de milieu-sector, waaraan het reguliere arbeidscircuit niet of onvoldoende tegemoetkomt. Tevens bieden deze programma's aan (langdurig) werkzoekenden de mogelijkheid om werkervaring op te doen om zo hun positie op de arbeidsmarkt te verbeteren en eventueel door te stromen naar een regulier arbeidscontract. De werkgever die een doelgroepwerknemer aanwerft, kan aanspraak maken op een forfaitaire vrijstelling van werkgeversbijdragen en een financiële tegemoetkoming in de loonkost. Deze voordelen zijn beperkt in de tijd. In 2011 betaalde de POD MI een bedrag van 1.123.912 € terug aan de OCMW's, voor de activering van 382 begunstigden.

SINE

Met de Sine-maatregel wil de federale overheid zeer moeilijk inzetbare werkzoekenden terug inschakelen op de arbeidsmarkt. De tewerkstelling gebeurt in de sector van de sociale-inschakelingseconomie, in bedrijven die erop gericht zijn om langdurig werklozen

en risicogroepen te begeleiden bij het arbeidsproces. Het sociale-inschakelingsinitiatief dat een doelgroepwerknemer aanwerft, kan aanspraak maken op een forfaitaire vrijstelling van werkgeversbijdragen en een financiële tegemoetkoming in de loonkost, al dan niet beperkt in de tijd. Het stelsel beoogt een doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt, na het beëindigen van de Sine-maatregel. Er wordt echter rekening gehouden met het feit dat dit niet voor alle werknemers weggelegd is. In 2011 betaalde de POD MI een bedrag van 1.832.052 € terug aan de OCMW's, voor de activering van 454 begunstigden.

Invoeginterim

Met deze maatregel kunnen uitzendkantoren een overeenkomst sluiten met de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie waarin ze zich voor dit tewerkstellingsprogramma engageren. Dit engagement houdt in dat ze een gerechtigde op maatschappelijke integratie of op financiële maatschappelijke hulp voltijds aanwerven met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur. In de loop van deze arbeidsovereenkomst probeert het uitzendkantoor de werknemer aan de hand van uitzendopdrachten werkervaring aan te reiken en op termijn een blijvende tewerkstelling bij een derde werkgever. Tevens moet het uitzendkantoor de werknemer de nodige opleiding en omkadering bieden. In ruil voor dit engagement krijgt het uitzendkantoor een loonsubsidie geduren-

de twee jaar. In 2011 betaalde de POD MI een bedrag van 6.500 € uit voor de tewerkstelling van 2 begunstigden.

Partnerschapsovereenkomst

Naast de stelsels waarbij het OCMW financieel tussenkomt in de loonkost, bestaat ook de mogelijkheid om samenwerkingsverbanden te financieren die het OCMW aangaat met welbepaalde partners teneinde de sociaal-professionele integratie van gerechtigden te verwezenlijken of minstens te bevorderen. De partnerschapsovereenkomst is een maatregel waarbij het OCMW een samenwerking aangaat met de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling en/of met één of meerdere erkende partner(s) om een gerechtigde individueel te begeleiden naar een tewerkstelling in de reguliere arbeidsmarkt. De partners met wie het OCMW samenwerkt, ontvangen een financiële tegemoetkoming vanwege het OCMW voor het uitvoeren van de opdracht. Voor het jaar 2011, heeft de POD MI een bedrag terugbetaald aan de OCMW's van 349.500 €.

Verhoogde staatstoelage "grote steden"

Op basis van het koninklijk besluit van 23 december 2002 wordt een verhoogde toelage toegekend aan de OCMW's die specifieke initiatieven nemen gericht op sociale inschakeling. Daartoe moeten de OCMW's jaarlijks een overeenkomst sluiten met het lid van de federale

regering dat bevoegd is voor Maatschappelijke Integratie en waarin de specifieke te bereiken doelstellingen voor het jaar worden vastgelegd, evenals het te ontwikkelen project voor de sociale inschakeling.

Het doel van de overeenkomst is het toekennen van een financiële subsidie aan de OCMW's om hun activeringsinspanningen te steunen.

De subsidie wordt toegekend aan de OCMW's van de steden en gemeenten die twee van de vier voorwaarden vervullen die zijn opgenomen in artikel 3 van voornoemd koninklijk besluit:

1° opgenomen zijn in de lijst van de plaatselijke overheden, zoals vastgelegd in het koninklijk besluit van 12 augustus 2000, tot vaststelling van de toepassingsmodaliteiten van de wet tot bepaling van de voorwaarden waaronder de plaatselijke overheden een financiële bijstand kunnen genieten van de Staat in het kader van het stedelijk beleid;

2° minstens 40.000 inwoners tellen;

3° bediend worden door een OCMW dat de verhoogde staatstoelage van 60 % of 65 % geniet overeenkomstig 32, §§ 2 tot 5, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie;

4° bediend worden door een OCMW waarvan het aantal tewerkstellingen van gerechtigden op een bestaansminimum of op maatschappelijke integratie met toepassing van artikel 60, § 7, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maat-

schappelijk welzijn, het nationale gemiddelde overschrijdt.

Het bedrag van de subsidie is gelijk aan 25 % van het jaarbedrag van het leefloon, dat van kracht is op 1 januari van het jaar waarin de overeenkomst wordt gesloten, per voltijdse arbeidsovereenkomst artikel 60, § 7 (bv. voor het bedrag dat wordt toegekend in 2011, werd rekening gehouden met de toestand op 1 januari 2010).

In 2011 ontvingen 36 OCMW's de verhoogde toelage, voor een totaalbedrag van € 8.074.004,56.

De Startbanen

In het kader van de globale projecten beheert de POD Maatschappelijke Integratie 241 startbanen. Die zijn onderverdeeld in drie categorieën. De banen worden enerzijds gebruikt door de OCMW's, om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op elkaar af te stemmen via interculturele bemiddeling en anderzijds om de OCMW's te helpen in hun begeleidingstaak.

De 2 andere projecten hebben niet alleen betrekking op een samenwerking met de OCMW's, maar eveneens op een samenwerking met de steden en de vzw's. In dit kader zien wij enerzijds de personen die tewerkgesteld worden in de specifieke projecten van het grootstedenbeleid, bv. de bescherming van scholen en anderzijds de projecten (23) die vallen onder de bevoegdheden van de sociale economie, zoals de "fietspunten".

Clusters

Sinds 2003 wordt de samenwerking tussen de kleine OCMW's voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijk opleidings- en werkgelegenheidsbeleid aangemoedigd door de POD Maatschappelijke Integratie. De kleine OCMW's die wensen deel te nemen, ontvangen een financiële tegemoetkoming van 12.500 euro per jaar die ze kunnen gebruiken voor personeels- en werkingskosten. In 2011 werden er 20 clusters betaald op een totaal van 98 deelnemende OCMW's. In elke cluster werd er een promotor aangeduid. Naast de clustersubsidie is er ook een mogelijkheid om een Startbaansubsidie toe te kennen.

Uit een analyse van de clusterwerking blijkt dat het bundelen van de krachten op het vlak van opleiding en tewerkstelling zijn vruchten afwerpt. Indien men de activeringsinspanningen binnen de clusters vergelijkt met de activeringsinspanningen van OCMW's van dezelfde grootte als de cluster-OCMW's, stellen we vast dat er binnen de cluster-OCMW's verhoudingsgewijs meer geactiveerd wordt dan in de OCMW's van gemeenten van dezelfde grootte (qua bevolkingsaantal). Zo wordt 13,9% van de OCMW-begunstigden geactiveerd via een activeringsmaatregel in de cluster-OCMW's, terwijl dit in de andere OCMW's van dezelfde grootte 12,1% is.

"In 2011 beantwoordde de dienst Activering meer dan 1000 vragen met betrekking tot de sociaalprofessionele inschakeling van OCMW-gerechtigden."

Opvolgingsinstrument activeringen

Om op systematische wijze de efficiëntie te meten van de activeringsmaatregelen werd een opvolginstrument ontwikkeld. Deze tool zorgt ervoor via een koppeling van gegevens van datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming van de KSZ en de databank PRIMA van de POD Maatschappelijke Integratie, dat het beroepstraject opgevolgd wordt van de personen die hebben deelgenomen aan een ESF-project of die een activeringsmaatregel hebben voltooid. De doelstelling is om na te gaan of de personen die hebben deelgenomen aan een ESF-project in verhouding duurzamer geactiveerd worden als loontrekkende of als zelfstandige en dit in vergelijking met de personen die een tewerkstellingsmaatregel hebben voltooid via een regulier traject binnen het OCMW.

Hiervoor worden vier groepen opgevolgd:

- ▶ groep 1: groep van personen die heeft deelgenomen aan een voortraject gefinancierd door het Europees Sociaal Fonds en dit hebben beëindigd;
- ▶ groep 2: groep van personen die heeft deelgenomen aan een traject gefinancierd door het Europees Sociaal Fonds en dit hebben beëindigd;
- ▶ groep 3: groep van personen die heeft deelgenomen aan een art. 60, § 7 of een art. 61 (in het kader van de organieke wet van 8 juli 1976) en dit hebben beëindigd;
- ▶ groep 4: groep van personen die heeft deel-

genomen aan een andere tewerkstellingsmaatregel (Activa, Sine, invoeginterim, enz.) en deze hebben beëindigd.

De groepen zijn samengesteld uit cohorten per kwartaal. Er zijn dus vier cohorten per jaar. De groepen 1 en 2 worden opgesteld vanaf het eerste kwartaal van 2008. De groepen 3 en 4 worden opgesteld vanaf het eerste kwartaal van 2005. Voor de groepen 1 en 2 worden de cohorten individueel gevolgd gedurende drie jaar, het eerste jaar per kwartaal, het tweede en het derde jaar is de frequentie jaarlijks. Voor de groepen 3 en 4 worden de cohorten per kwartaal opgevolgd gedurende drie jaar. Bij elke opvolgperiode worden de volgende statistieken bekendgemaakt: het aantal personen volgens de sociaal-economische situatie; het arbeidsstelsel; de kwaliteitscode (loontrekkende of zelfstandige), het geslacht, de leeftijdsklasse op het einde van het opvolgkwartaal en het OCMW.

Er worden vier indicatoren berekend.

- ▶ de **onmiddellijke toestand**: dit wil zeggen het aantal personen per socio-economische toestand op het einde van het eerste kwartaal van opvolging;
- ▶ het **globale tewerkstellingspercentage** over een jaar: dit wil zeggen het aantal personen dat minstens een kwartaal heeft gewerkt tijdens het eerste jaar van opvolging.
- ▶ de **longitudinale opvolging** van de onmid-

dellijke toestand: dit wil zeggen de evolutie van de onmiddellijke tewerkstellingsgraden in de tijd;

► **de duurzaamheid van de tewerkstelling:** hetzij het voortbestaan van de beroepsactiviteit tijdens de drie opvolgingsjaren, berekend in functie van de 4 volgende criteria:

Uit de cijfers blijkt dat 77 % van de personen die een ESF-traject hebben beëindigd, onmiddellijk eenbaan hadden (in het eerste kwartaal dat volgde op het einde van hun activering) tegenover respectievelijk 26 %, 33,7 % en 58,4 % voor de groepen 1, 3 en 4. De hoge tewerkstellingsgraad van deze groep tegenover de andere wordt verklaard door de specificiteit van de ESF-trajecten en door het profiel van de doelgroep. Wanneer we het globale tewerkstellingspercentage bekijken over een jaar, stellen we vast dat 50,6 % van de personen die een art. 60, § 7 of een art. 61 hebben beëindigd, gewerkt heeft gedurende een kwartaal tijdens het eerste jaar van opvolging. Onder hen heeft 21,3 % vier kwartalen op vier gewerkt.

Twee onderzoeken rond activering bij OCMW's

De sociaalprofessionele integratievrijstelling in de berekening van het leefloon

De SPI-vrijstelling, of de vrijstelling van bestaansmiddelen om de sociaalprofessionele integratie te bevorderen, is een systeem waarin onze regelgeving voorziet om de sociaalprofessionele integratie te bevorderen van leefloombegunstigden die beginnen te werken of die een beroepsopleiding aanvatten of voortzetten.

Hoofdstuk 5 van het KB van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie, behandelt de berekening van de bestaansmiddelen in aanmerking, van welke aard of oorsprong ook. Sommige bestaansmiddelen komen echter niet (artikel 22) of slechts gedeeltelijk (artikel 35) in aanmerking.

Het systeem van de SPI-vrijstelling is gebonden aan meerdere beperkingen, in het bijzonder omwille van het forfaitaire karakter ervan.

In 2010 maakten het Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleecq en het federaal Planbureau, op vraag van de Koning Boudewijnstichting, een eerste analyse van activiteitsvallen voor leefloners en bestudeerden ze alternatieve berekeningsmethodes. Het rapport van

deze werkzaamheden vormde de basis voor de rondetafelconferentie met de stakeholders in België, die de Koning Boudewijnstichting organiseerde op 28 mei 2010.

Na deze rondetafelconferentie besliste de Koning Boudewijnstichting om het onderzoek uit te diepen en vroeg ze aan het Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleecq, het federaal Planbureau en het netwerk MAG om:

- onderzoek te doen naar de toegang tot werk voor begunstigen van het leefloon in het algemeen en van de SPI-maatregel in het bijzonder,
- om het kwantitatieve onderzoek te vervolledigen met een collectieve, kwalitatieve analyse door de actoren op het terrein,
- om inzicht te krijgen in de manieren waarop de actoren van de maatschappelijke steun de maatregel gebruiken,
- om alternatieve berekeningsmethodes voor te stellen en de kostprijs daarvan te berekenen.

De POD Maatschappelijke Integratie werkte actief mee in het begeleidingscomité van dit aanvullend onderzoek. De resultaten van dit onderzoek zullen in 2012 worden voorgesteld, tijdens een rondetafelconferentie met als doel het voorstellen van denkpistes om de mensen die de bevoegdheid hebben om beslissingen te nemen, actief zijn op het terrein en werken aan de integratie van de leefloners beter in te lichten.

Sociale activering, tussen actief burgerschap en betaalde arbeid

In 2011 werd verkennend onderzoek gevoerd naar de praktijk van sociale activering in de Belgische OCMW's. Het is immers zo dat heel wat OCMW's een aanbod hebben uitgewerkt voor personen die het verst van de arbeidsmarkt af staan en die in een isolement dreigen te geraken. De doelstelling van sociale activering is om deze mensen te activeren in het maatschappelijk leven, met het oog op sociale zelfredzaamheid en een maximale maatschappelijke participatie en integratie. Het kan gaan om vrijwilligerswerk, een werkervaringsplaats of bijvoorbeeld deelname aan georganiseerde activiteiten in de buurt. Een sociaal activeringstraject kan een stap zijn in de richting van werk, maar dit is niet het doel op zich.

In deze studie wordt onderzocht hoe Belgische OCMW's invulling geven aan sociale activering. Aan de hand van case studies wordt dieper ingegaan op een aantal goede praktijken die uitvoerig besproken worden. Tot slot worden er beleidsaanbevelingen geformuleerd die nodig zijn om een beleid inzake sociale activering verder uit te bouwen en te optimaliseren. De studie kan geraadpleegd worden op de website van de POD MI (www.mi-is.be).

Sociale economie, een andere manier van ondernemen

Welke ondersteuning?

57 dossiers kregen een subsidie voor een totaalbedrag van 2 miljoen euro. Voor het eerst organiseerde de POD MI een informatiesessie voor de geselecteerde projectdragers, wat het mogelijk maakte om onderling ervaringen en goede praktijken uit te wisselen.

Evenement

Conferentie: De sociale economie gestimuleerd door middel van openbare aanbestedingen: illusie of nabije toekomst?

Ongeveer 120 personen woonden dit succesvolle seminar bij en wisselden volop goede praktijken uit.

Openbare aanbestedingen vertegenwoordigen bijna 20% van de Europese economie en zijn belangrijk voor de ontwikkeling van de sociale economie. Het is dus van vitaal belang voor de sector om een goede opvolging te doen van de veranderingen die gaande zijn inzake Europese wetgeving en informatie uit te wisselen over de beste praktijken. Met dit in gedachten organiseerden VOSEC, Kleis en SAW-B met de steun van de POD MI een seminar, getiteld: "de sociale economie gestimuleerd door middel van openbare aanbestedingen: illusie of nabije toekomst?" Het seminarie vond plaats bij de POD Maat-

schappelijke Integratie op 29 september en liet toe om dit onderwerp te bespreken tussen deskundigen van aanbestedende diensten, vertegenwoordigers uit de industrie, de Europese Commissie en vertegenwoordigers van Europese federaties. Dit was ook een kans voor de regionale ministers om hun verschillende initiatieven op dit gebied toe te lichten.

Conferentie van 8 december 2011 Sociale diensten vanuit een Europees perspectief: marktcorrectie of concurrentie?

De Sociale Diensten van algemeen belang (SDAB) zijn van kapitaal belang binnen de Europese samenleving. Ze dragen in hoge mate bij tot het bereiken van de basisdoelstellingen van de EU, zoals sociale, economische en territoriale cohesie, een hoge tewerkstellingsgraad, sociale inclusie en economische groei. Maar voor het merendeel van deze diensten volstaat het sociale karakter niet om

als niet economisch te worden beschouwd. Ze zijn dikwijls ook diensten van algemeen economisch belang (DAEB) waarop de staatssteunregels en de regels van de interne markt van toepassing zijn.

Op 16 september publiceerde de Europese Commissie haar voorlopige voorstellen voor een herziening van de EU-staatssteunregels op diensten van algemeen economisch belang. Deze "Almunia hervorming" bevat ook een aantal belangrijke vernieuwingen voor de SDAB.

Om het belang op Europees niveau hiervan beter te kennen hebben VOSEC en SAW-B, in samenwerking met de POD MI, op 8 december een conferentie georganiseerd over het nieuwe statuut van de SDAB en over de betekenis hiervan voor de sociale economie en haar opdrachtgevers. Aan de hand van praktijkvoorbeelden werd de impact van deze hervorming op de lokale inbedding waarop de maatschappelijke dienstverlening van de sociale economie steunt, onderzocht.

Er namen ongeveer 120 personen deel aan deze conferentie.

Project Quadrant 2011

Dit initiatief kadert in het project Quadrant – een leernetwerk dat de POD Maatschappelijke Integratie ondersteunt sinds 2007.

Het vloeit voort uit actie 6 van het federaal actieplan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Het project wil leernetwerken creëren om kmo's te stimuleren initiatieven te ontwikkelen op het vlak van MVO en goede praktijken uit te wisselen. De toegevoegde waarde ligt in de aandacht die wordt besteed aan de strategische integratie van MVO in het bedrijfsbeheer en de vertaling ervan in concrete acties en opvolging, om zo het MVO voort te zetten na het Quadrant-traject.

In 2011 werd voor een totaalbedrag van € 313.664 een nieuwe golf projecten gesteund van de kamers van koophandel van Antwerpen, Waals Brabant, Brussel, Henegouwen, Leuven-Halle-Vilvoorde-Mechelen, Limburg en Picardisch Wallonië en van de Federatie van Kamers voor Handel en Nijverheid van België. De projecten lopen van 1 juli 2011 tot 30 september 2012.

Deze projecten sluiten aan op de projecten

die de kamers van koophandel en de federatie van kamers van koophandel sinds 2008 op touw zetten. Ook de sector van de sociale economie wordt mee betrokken vermits Quadrant ondernemingen en organisaties uit de reguliere economie, de non-profitsector en de sociale economie samenbrengt in een leernetwerk.

Over Quadrant – Lerende netwerken MVO

Het unieke van dit traject ligt in het feit dat een volledig leertraject omtrent duurzaam ondernemen wordt aangeboden aan bedrijven. Dit gaat van contextbepaling, de formulering van een interne visie/missie, over het opbouwen van een intern draagvlak door acties en pilootprojecten, tot de validatie via workshops en interne discussies tussen de KMO's. De deelnemende KMO's weten op het einde van dit proces wat duurzaam ondernemen betekent voor hun bedrijf, hebben de kans gehad om te experimenteren en hebben een actieplan bepaald. Specifiek bij deze

aanpak is het feit dat uitgegaan wordt van de kernactiviteiten van de eigen onderneming.

De Quadrant-deelnemers (meer dan 200 Belgische ondernemers en kamers van koophandel) maken deel uit van een platform waarop zij hun MVO-ervaringen met anderen delen. Voor meer informatie: www.quadrantplatform.be.

Community day Bedrijven en sociale organisaties samen tegen kansarmoede

Op 7 april 2011 sloten de deelnemers dit traject af met een community day om samen met een sociale organisatie uit hun buurt te werken rond kansarmoede. Zo waren er bij Open Therapeuticum Leuven activiteiten met jongeren die door een niet-aangeboren hersenletsel schoolachterstand hebben opgelopen en daardoor minder kansen hebben in de maatschappij. In Henegouwen luisterden ondernemers naar de problemen

die jongeren en kansarmen ondervinden bij het zoeken naar werk. In de Kempen was er een workshop bij De Schakel in Beerse waar kansarmen en kansrijken elkaar op een evenwaardige basis konden ontmoeten, elkaars wereld ontdekken en samen op zoek gaan naar oplossingen voor kansarmoede. In Limburg, Antwerpen, Vlaams-Brabant, Brussel, Moeskroen en Waals-Brabant hielpen ondernemers met schilder- en renovatiewerken in opvangtehuizen en een beschutte werkplaats.

Door zich als vrijwilliger ter beschikking te stellen van sociale organisaties konden de ondernemers en de medewerkers van de kamers aan den lijve de problematiek ervaren van sociale organisaties uit hun buurt, terwijl het de sociale organisaties toeliet bepaalde activiteiten uit te voeren die niet georganiseerd zouden kunnen worden zonder externe ondersteuning.

LETTERLIJK...

“Vandaag is één Europese jongere op vier werkloos. Men hoort dikwijls spreken over een ‘verloren generatie’. Laten wij samen, bedrijven en organisaties, deze jongeren een toekomst bieden en hun creativiteit en talenten ten volle benutten.”

Christine Mahy, Voorzitster van het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding

Expertise, onderzoek en discussie

Inspecties

Enkele cijfers

Tijdens het jaar 2011 werden **1.672** controles uitgevoerd. Hiervan werden verslagen verstuurd naar de autoriteit van de betrokken OCMW's, verslagen die de vaststellingen weergaven die gedaan zijn tijdens de inspecties en talrijke aanbevelingen.

Via de controles konden eveneens onrecht geïnde subsidies teruggevorderd worden voor een totaalbedrag van **€ 11.654.221,18**

85% van de OCMW's worden jaarlijks minstens op 1 vlak gecontroleerd.

99% van alle in 2011 afgesloten inspecties werden opgevolgd. De resterende 1% OCMW's maken deel uit van een reeks betwistingen die nog worden afgehandeld.

ONDERWERPEN:

- Medische kosten, farmaceutische kosten en ziekenhuiskosten
- Het boekhoudkundig gedeelte van de wet van 02/04/1965
- Het boekhoudkundig gedeelte van de RMI-wet van 26/05/2002
- Het juridisch gedeelte van de van de RMI-wet van 26/05/2002
- Het sociaal stookoliefonds
- Sociale participatie en culturele en sportieve ontplooiing van de OCMW-gebruikers
- Het Europees sociaal fonds

Kwalitatieve analyse van de inspecties

De dienst inspectie evalueert de kwaliteit van de uitgevoerd inspecties met behulp van een interne boordtabel met als titel "scoretabel". Dankzij deze tool kan onze administratie zich een idee vormen van de situaties waarmee de dienst inspectie wordt geconfronteerd bij de OCMW's. Via deze tool moeten de goede praktijken en bepaalde gebreken en/of tekortkomingen in de gecontroleerde OCMW's worden aangetoond.

De tool heeft ook tot doel bijkomende elementen aan te brengen inzake risicoanalyse, bij het opstellen van de jaarplanningen

Er werden 4 kwalitatieve criteria bepaald die moeten worden geëvalueerd door de inspecteurs voor elke uitgevoerde controle:

1. Beschikbaarheid
2. Kwaliteit
3. Naleving van de instructies
4. Naleving van de wetgeving die betrekking heeft op de controle

Conclusies na afronding van 3 jaarlijkse inspectiecyclus

Wat de analyse van de scores betreft:

Het aantal OCMW's dat bijdragen heeft ontvangen die hen een goede score bezorgen is hoog, omdat wij een absoluut gemiddelde van 77,02 % behalen. Het aantal OCMW's dat bijdragen heeft ontvangen die hen een lage score bezorgen is lager dan 1%: absoluut gemiddelde van 0,68 %

Wat de analyse betreft van de criteria bij de OCMW's die een «zwakke» score hebben behaald:

- *Criterion 1* (Beschikbaarheid) behaalt de beste score, wat voor het merendeel van de OCMW's betekent dat zij er op uit zijn om de omstandigheden waarin de inspectie verloopt te optimaliseren
- Wat *critierium 2* (Kwaliteit van de geleverde stukken) betreft, is het resultaat ook zeer bevredigend. De kwaliteit van de geleverde stukken zou nog moeten verbeteren,

omdat steeds meer OCMW's boekhoud- en andere software waarover zij beschikken ter beschikking stellen van de Inspecteurs.

- Wat *criterium nr. 3* (Naleving van de instructies van de Dienst Inspectie) betreft, is de tendens bemoedigend, met uitzondering van de categorie "zwakke" OCMW's; in deze categorie wordt een globaal gemiddeld resultaat vastgesteld (score van 0,61 op 2).
- Hoewel het percentage van *criterium nr. 4* (Naleving van de gecontroleerde wetgeving) nog laag blijft (4,58%), moet men er zich toch nog mee bezighouden, omdat dit het hoogste is van de 4 criteria en een essentieel element uitmaakt, namelijk de naleving van de gecontroleerde wetgeving.

OCMW's moeten behandelen sinds de wijziging van de asielwet.

Boekhoudkundige inspectie wet RMI:

€ - 1.775.427,06: het totaalbedrag dat in 2010 werd gerecupereerd, was ongewoon hoog wegens een uitzonderlijke controle bij het OCMW van Charleroi.

Het recuperatiecijfer is daarentegen gestegen voor het gas- en elektriciteitsfonds:

Gas- en elektriciteitsfonds: € + 407.698,40: dit bedrag is te wijten aan een belangrijke recuperatie bij het OCMW van Antwerpen.

Analyse van de evolutie van het aantal "goede", "gemiddelde", "slechte" OCMW's 2009 - 2011

Periode van analyse	"zwakke" OCMW's		"gemiddelde" OCMW's		"goede" OCMW's		niet gecontroleerde OCMW's	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Verslag 2009	5/589	0,85%	44/589	7,47%	455/589	77,25%	85/589	14,43%
Verslag 2010	3/589	0,51%	47/589	7,98%	448/589	76,06%	91/589	15,45%
Verslag 2011	4/589	0,68%	50/589	8,49%	458/589	77,76%	77/589	13,07%
Absoluut gemiddelde	0,68%		7,98%		77,02%		14,32%	

Bevoegdheidsconflicten

Hypothese: een OCMW ontvangt een steunaanvraag waarvoor het zich niet bevoegd acht. Wat dan? Die aanvraag moet binnen de vijf kalenderdagen worden doorgestuurd naar het OCMW dat het eerste OCMW bevoegd acht.

Indien het tweede OCMW eveneens verklaart onbevoegd te zijn om de aanvraag te behandelen, moet het deze bevoegdheidsbetwisting binnen de vijf werkdagen voorleggen aan de dienst Bevoegdheidsconflicten van de POD Maatschappelijke Integratie.

Die dienst duidt vervolgens binnen de vijf werkdagen een bevoegd OCMW aan. De uiteindelijke doelstelling? Voorkomen dat bevoegdheidsconflicten ertoe leiden dat aanvragers niet de steun krijgen waar ze recht op hebben.

In 2011 werden er 618 bevoegdheidsconflicten beslecht. In 52 dossier bleek dat het in feite niet om een bevoegdheidsconflict ging. In 566 conflicten werd een tijdelijk bevoegd centrum aangeduid. Deze conflicten hadden betrekking op de gewoonlijke verblijfplaats (30%), op asielzoekers (22%), op instellingen (20%), op studenten (23%) en op daklozen (5%).

Statistisch observatorium

Geografisch informatiesysteem

Via het geografisch informatiesysteem (GIS) kan de cartografie weergegeven worden van de gemeenten volgens het RMI-percentage. Voor elke gemeente is een algemeen beeld (pop-up) van de verschillende relevante cijfers beschikbaar. Het is eveneens mogelijk om een Excel-

bestand te downloaden met gedetailleerde gegevens voor elk OCMW in zijn arrondissement, provincie en gewest.

Clustering van OCMW

Om de OCMW's de mogelijkheid te bieden haar prestaties te vergelijken met gelijken, werden de OCMW's geclusterd op basis van hun inwonersaantal. De werkgroep dataview besprak gedurende 2011 de verschillende methodieken om tot clustering van OCMW's over te gaan. Een van de werkpistes was het gebruik van de Belfius-classificatie. De 598 Belgische OCMW's werden onderverdeeld in 4 groepen. De resultaten van deze benchmarking worden weergegeven in het 3 maandelijks rapport dat vergezeld wordt van een focus. De eerste uitgave wordt verwacht in het 2^e kwartaal van 2012.

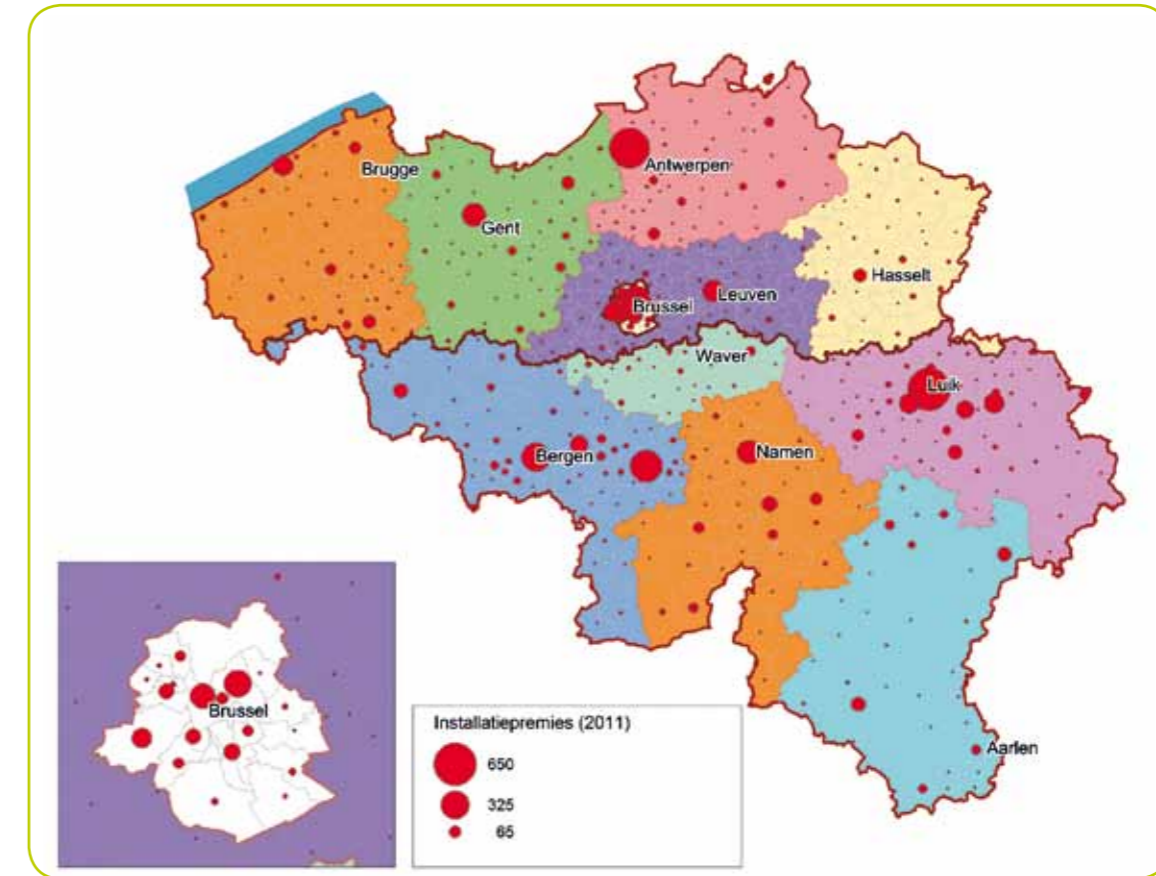
Provinciale ontmoetingsdagen

Jaarlijks peilt de POD Maatschappelijke Integratie tijdens de provinciale ontmoetingsdagen naar wat er leeft bij de OCMW's. Naast de voorgestelde thema's wil de POD tijdens deze ontmoetingen vooral luisteren naar de bekommernissen, vragen, problemen en suggesties van de OCMW's. Met de hulp van de medewerkers van de POD Maatschappelijke Integratie wordt getracht een antwoord te bieden op alle vragen van de OCMW's en wordt geprobeerd rekening te houden met hun opmerkingen.

In 2011 gaven de ontmoetingsdagen verschillende OCMW's ook de kans om een aantal goede praktijken voor te stellen inzake sociaal-culturele participatie, met bijzondere aandacht voor de bestrijding van kinderarmoede.

Op de ontmoetingsdagen werd ook de studie "Studenten en het recht op maatschappelijke integratie of het recht op maatschappelijke hulp" voorgesteld.

Volgens dit onderzoek in opdracht van de POD Maatschappelijke Integratie zat ongeveer 80 procent van de jongeren in de bijstand een ruim jaar na het ijkmoment (maart 2010) in een succesvol studietraject. Dat resultaat bevestigt de meerwaarde van het Belgische bijstandssysteem waarin jongeren met financiële moeilijkheden een optimale kans geboden wordt om een diploma te behalen dat hun kansen op de arbeidsmarkt vergroot en dat hun maatschappelijke integratie faciliteert.

Wie zijn deze studenten?

In de loop van 2010 waren bijna 17.000 jongeren erkend als student met leefloon. De studenten met leefloon vormen 10,7% van de totale leeflooppopulatie. Een aanzienlijk cijfer dat, gelet op het belang van de studies om toegang te krij-

gen tot de arbeidsmarkt, grondiger onderzoek verdient. Wat is het profiel van studenten met een leeftijd en hoe worden ze door de OCMW's begeleid in een succesvol studietraject? We kunnen een aantal kenmerken schetsen van de studenten die maart 2010 een leefloon ontvingen van een Belgisch OCMW. De besproken ken-

merken zijn het geslacht, de leeftijd, de huidige nationaliteit en de samenleefsituatie van de studenten. Uit dit portret blijkt dat er bij bijna 70% van de ouders van deze studenten indicaties van armoede zijn.

Studies als volwaardig activeringstraject

Activering en voltijds leren hoeven niet noodzakelijk op gespannen voet te staan. OCMW's die een duurzame en emanciperende invulling aan activering geven, kunnen voltijds leren beschouwen als een essentieel onderdeel van het activeringstraject, omdat voltijds leren mogelijk leidt tot een verhoging van de kansen op de arbeidsmarkt. De huidige wetgeving omtrent activering voor jongeren in de bijstand is in de eerste plaats gericht op een zo snel mogelijke toeleiding naar tewerkstelling. Voor studenten kan het recht op maatschappelijke integratie de vorm aannemen van een opleiding of een studie met een volledig leerplan om zo de inschakelingskansen in het beroepsleven te vergroten.

De maatschappelijk werkers beter voorbereiden op vragen van studenten

Zowel de maatschappelijk werkers die studenten begeleiden als de studenten zelf worden geconfronteerd met moeilijkheden en uitdagingen met betrekking tot het leefloon voor studenten. De studenten moeten duidelijk worden geïnformeerd over hun rechten. Bovendien vereist hun begeleid specifieke kennis en vaardigheden. Jongeren die een leefloon ontvangen

verwachten een menselijke relatie te vinden met de maatschappelijk werker op het OCMW. Ze vinden het belangrijk dat er in het OCMW opengestaan wordt voor eventuele andere vragen, dat er gecommuniceerd kan worden, dat er iemand met hen inzit en aandacht en begrip heeft.

“Wat er goed is, is dat je je opgevolgd voelt, begeleid, het is tegelijk een soort psycholoog, en dus als je problemen hebt, kan je het hen gerust vertellen, erover praten, dat lucht ergens op. Je bent niet gedemoraliseerd omdat je alleen bent. Als je faalt, kunnen ze je helpen, het is niet zoals de ouders die op je schreeuwen», getuigt een student die in het kader van deze studie werd geïnterviewd.

Een preventieve rol voor de OCMW's in het voorkomen van schoolvertraging

Het hoge aantal meerderjarige scholieren in het secundair onderwijs dat een leefloon ontvangt, wijst op een algemeen probleem van schoolvertraging in ons onderwijssysteem. Uit de kwalitatieve studie blijkt dat de maatschappelijk werkers veel belang hechten aan het behalen van een diploma secundair onderwijs. In hun ogen is dit een absolute basisvereiste om later een job te vinden. Zij motiveren de scholieren om dat diploma te behalen en spelen een niet te onderschatten rol in het vermijden van een ongekwalificeerde uitstroom van scholieren. De OCMW's zouden een preventieve rol kunnen spelen in het voorkomen van schoolver-

traging wanneer zij als onderdeel van de strijd tegen kansarmoede het onderwijstraject van de minderjarige kinderen van hun cliënten van nabij opvolgen en innovatieve onderwijsondersteuningsprojecten uitbouwen.

Tot slot, omdat de helft van de studenten die ze steunen in het secundair onderwijs zitten, dragen de OCMW's actief bij tot het behalen van de vooropgestelde schoolverlatingsgraad van 9,5% (11,9% in 2010) in België, in het kader van de Europa 2020-strategie.

Publicatie

Campagne “Verenigde OCMW's»: balans

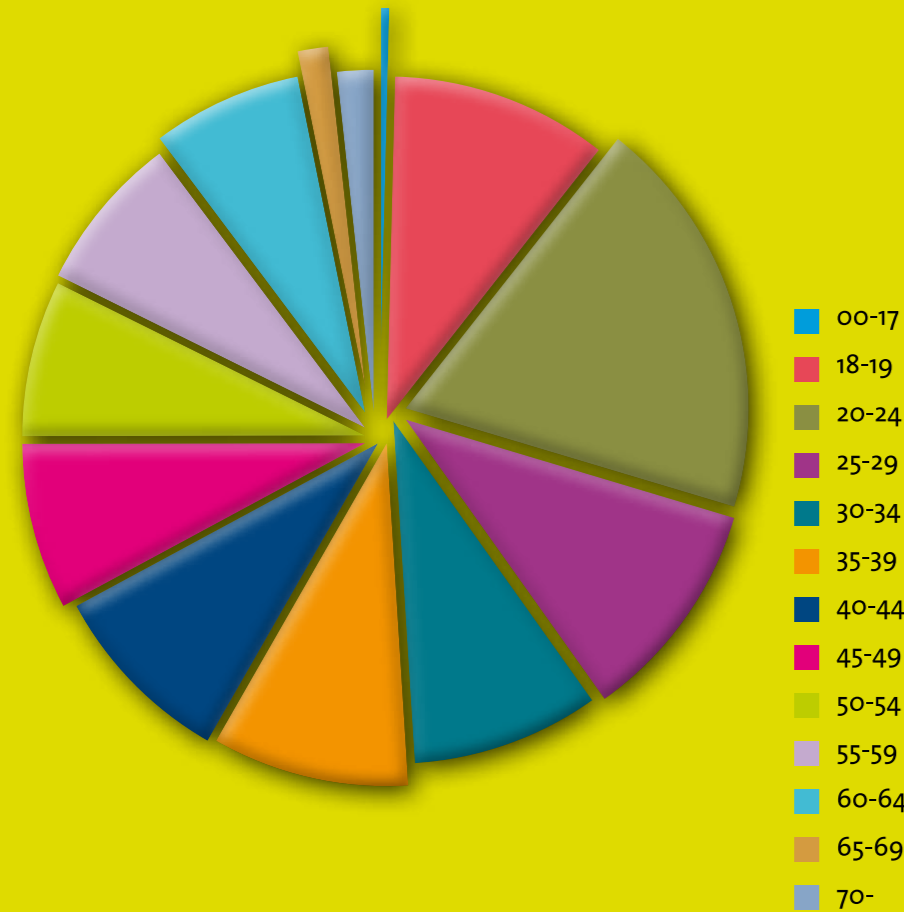
In 2010 werden talrijke acties georganiseerd in het kader van het Europees jaar van de strijd tegen de armoede. Ook de OCMW's deden meden en organiseerden acties rond de slogan “Samen tegen armoede. Ik ook.» De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding stelde 917.000 € ter beschikking voor de realisatie van lokale projecten. De eerste projectoproep, die gericht was op het volledige lokale niveau, was een groot succes. Met een relatief klein budget wisten de OCMW's heel wat te realiseren. In het kader van de eerste projectoproep organiseerden 163 OCMW's in totaal 250 activiteiten. Later in 2010 volgden nog andere OCMW's hun voorbeeld in het ruime kader van de sociaal-culturele participatie.

Wegens de goede resultaten werd in de loop van

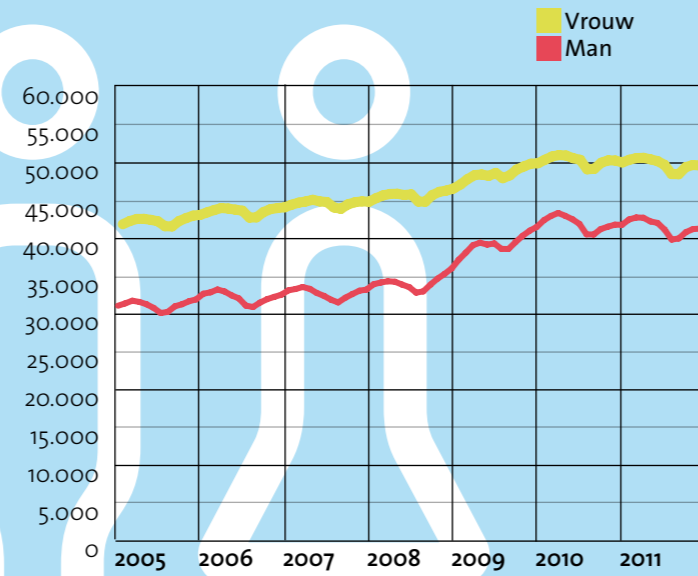
2011 een boek gepubliceerd dat een totaalbeeld geeft van de campagne en de georganiseerde acties. Deze publicatie geeft een aantal inspirerende voorbeelden en doet aanbevelingen voor eventuele gelijkaardige communicatiecampagnes. Het boek bevat vooral getuigenissen van de lokale actoren, over hun dagelijkse strijd tegen de stereotypen en de clichés en hoe ze worden geholpen door de medewerkers van de OCMW's en hun partnerorganisaties.

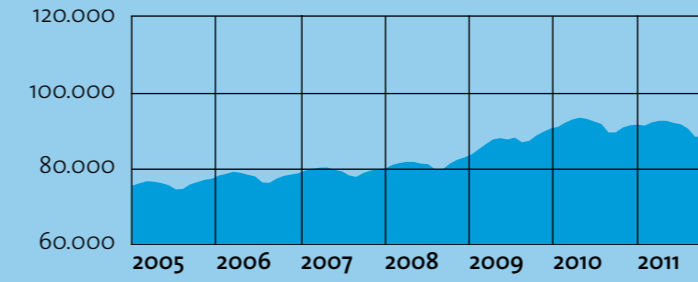
Recht op maatschappelijke integratie per leeftijdsklasse
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigden

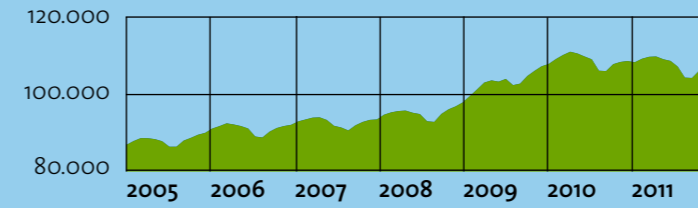
Leefloon per geslacht
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigden

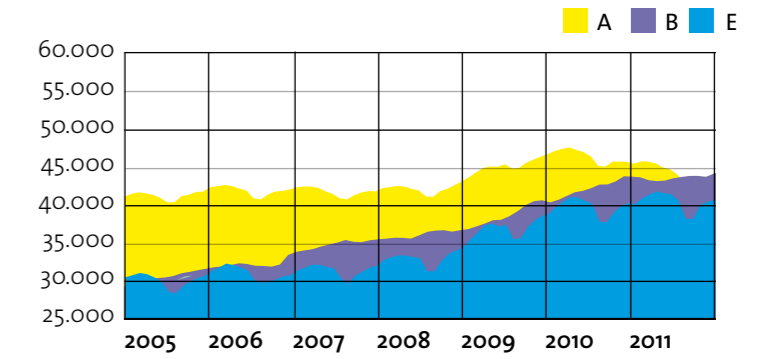
Begunstigden van het recht op maatschappelijke integratie
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigden

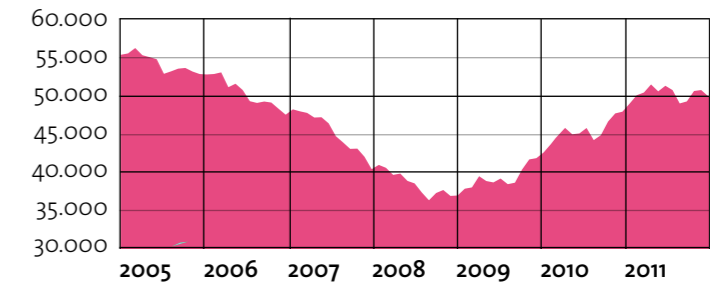
Leefloon
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigden

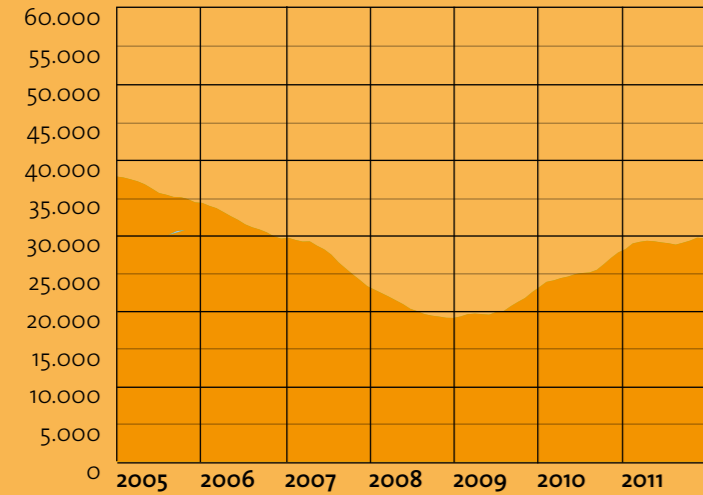
Leefloon
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigden

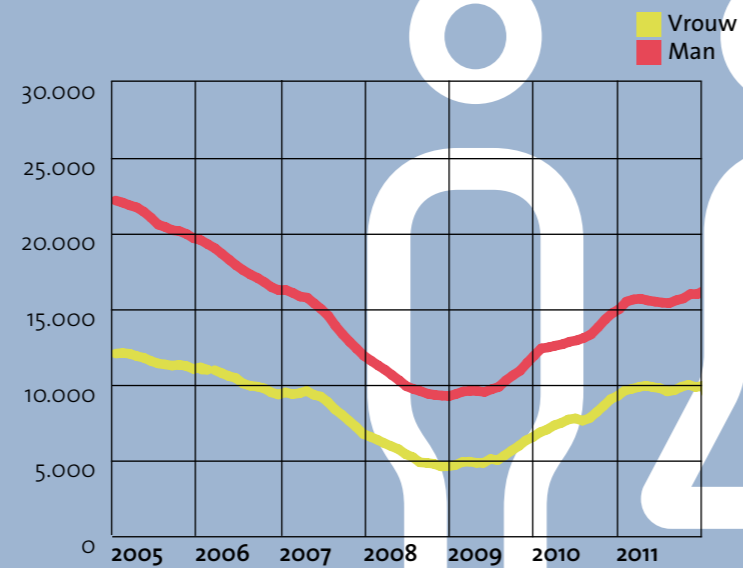
Recht op maatschappelijke hulp
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigden

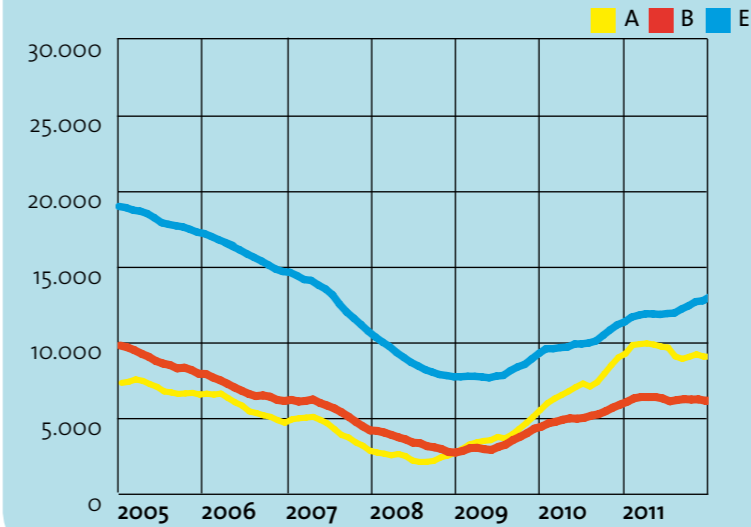
Financiële steun (equivalent leefloon)
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigten

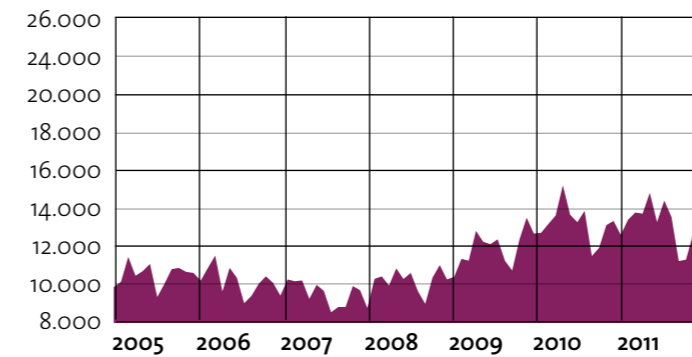
Equivalent leefloon (financiële steun) per geslacht
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigten

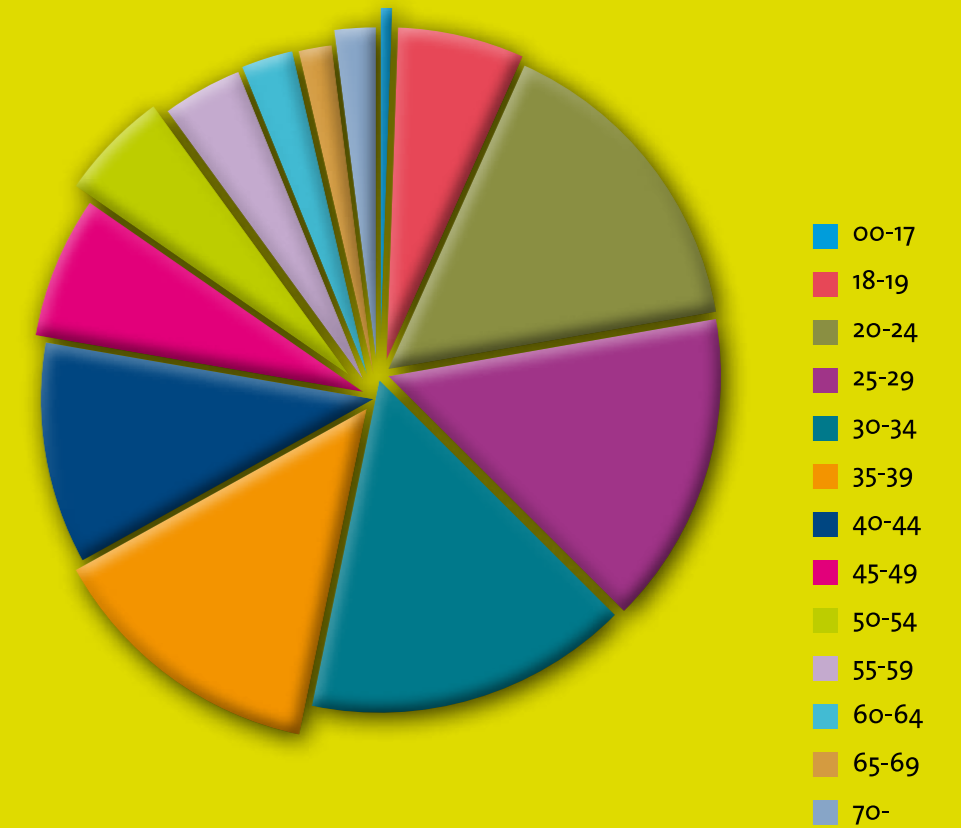
Financiële steun per categorie
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigten

Medische Hulp
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigten

Financiële hulp per leeftijdsklasse
Gemiddeld maandelijks aantal begunstigten

Contact houden!

POD Maatschappelijke Integratie

WTC II Building - Tower 2
Koning Albert II-laan, 30
1000 Brussel

De POD MI is bereikbaar via de Front Desk van maandag tot donderdag van 8.30 uur tot 16.30 uur en op vrijdag van 8.30 uur tot 16 uur.

Email: vraag@mi-is.be
Telefoon: 32 2 508 85 85 (NL)
Fax: + 32 2 508 86 10

Voor meer informatie, bezoek onze site op het adres

www.mi-is.be

U vindt er de laatste statistieken over integratie en maatregelen voor maatschappelijke hulp, studies en evaluatieverslagen van het beleid dat de POD uitvoert. U kan eveneens onze Interfederale Armoedebaarometer raadplegen. Een volledig nieuwe tool waarmee de armoede in België beter kan afgebakend worden.

Abonneer u op E-cho

Abonneer u op de elektronische nieuwsbrief van de POD Maatschappelijke Integratie. E-cho verschijnt maandelijks, behalve tijdens de zomervakantie.

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

GEDRUKT DOOR ARTOOS

- ISO 14001
- 100% GROENE ENERGIE
- KLIMAATNEUTRAAL BEDRIJF
- MVO GEDREVEN

KLIMAATNEUTRAAL GEDRUKT
certificaat nr.: 53520-1210-1016
www.artoos.be

Dit jaarverslag werd gedrukt op papier dat afkomstig is uit een duurzaam beheerd bos.

Verantwoordelijke uitgever:
Julien Van Geertsom,
Koning Albert II-laan 30,
1000 Brussel.